

Yksityisen hoidon tuki

01.02.2021

Sisällysluettelo

1 Etuusohje	1
1.1 Asiakkaan kokonaistilanne	1
1.2 Tavoite	2
1.3 Etuuden osat	2
1.4 Oikeus ja edellytykset	2
1.4.1 Valintaoikeus	7
1.4.2 Perheen käsite	9
1.4.3 Avoliitto	10
1.4.4 Myöntämisedellytykset	11
1.4.4.1 Hoidon tuottaja	11
1.4.4.2 Hoitoraha	13
1.4.4.3 Hoitolisä	13
1.4.4.4 Kuntalisä	13
1.4.4.5 Hoitoaika	14
1.4.4.6 Suoritus aika	15
1.4.5 Kv-säännökset	16
1.5 Suhde muihin etuuksiin	16
1.6 Hakeminen	18
1.6.1 Vireilletulo	19
1.6.1.1 Lähettäjän vastuu	20
1.6.1.2 Asiakirjan siirto	20
1.6.2 Kuka voi hakea etuutta?	20
1.6.2.1 Henkilö itse	21
1.6.2.2 Edunvalvoja	21
1.6.2.3 Edunvalvontavaltuutettu	22
1.6.2.4 Asiamies eli valtuutettu	22
1.6.2.5 Lähiomainen tai muu henkilö	23
1.6.2.6 Kunta	23
1.6.3 Haku aika	23
1.6.4 Lisäselvitysten pyytäminen	24
1.6.4.1 Lisäselvitykset lastenhoidon tuissa	26
1.6.5 Hakemuksen peruminen	26
1.7 Määrä	26
1.8 Määräytymisperusteet	28
1.8.1 Hoitolisän tulorajat	28
1.8.2 Tulot ja vähennykset	29
1.8.2.1 Palkkatulot	32
1.8.2.1.1 Selvittäminen	35
1.8.2.1.2 Erityistilanteita	36
1.8.2.1.3 Alkava työsuhde	37
1.8.2.1.4 Tulot hoitolisän myöntöaikana	38

1.8.2.2 Elinkeinotoiminnan tulot	39
1.8.2.2.1 Yksityinen elinkeinoharjoittaja	40
1.8.2.2.2 Avoin ja kommandiittiyhtiö	42
1.8.2.2.3 Osakeyhtiö	44
1.8.2.2.4 Verotusyhtymä	45
1.8.2.2.5 Kevytyrittäjä	46
1.8.2.2.6 Aloittava yritys	46
1.8.2.2.7 Elinkeinotoimintaa harjoittava kuolinpesä	47
1.8.2.2.8 Maa- ja porotalouden tulot	47
1.8.2.2.9 Tarkistaminen	49
1.8.2.3 Pääomatulot	50
1.8.2.3.1 Metsätalouden tulot	51
1.8.2.3.2 Osinkotulot	52
1.8.2.3.3 Korkotulot	54
1.8.2.3.4 Vuokratulot	54
1.8.2.4 Sosiaalietuudet	56
1.8.2.4.1 Työttömyysetuuden vaikutus hoitolisään	56
1.8.2.4.2 Yrittäjän ja maatalousyrittäjän sairauspäiväraha	59
1.8.2.4.3 Takautuva sosiaalietuus	60
1.8.2.5 Vähennykset	61
1.8.2.6 Tiedot rahalaitoksilta	61
1.9 Ratkaiseminen	62
1.9.1 Käsittelypaikka	63
1.9.2 Esteellisyydestä	64
1.9.2.1 Käsittely- ja ratkaisukiello	65
1.9.2.2 Esteellisyyden toteaminen	65
1.9.3 Kuuleminen	65
1.9.3.1 Milloin asiakasta on kuultava?	65
1.9.3.2 Miten kuullaan?	65
1.9.4 Päätöksen antaminen	65
1.9.4.1 Päätöksensaajat	66
1.10 Maksaminen	67
1.10.1 Maksuosoite	67
1.10.1.1 Ulkomaan maksuosoite	67
1.10.2 Maksunsaajat	68
1.10.3 Maksamisen keskeyttäminen	68
1.10.4 Ennakonpidätyksen yleiset periaatteet	68
1.10.4.1 Ennakonpidätyksen perusteet	69
1.10.4.2 Lähdevero	70
1.10.4.3 Työkorvausten saajien verotus	70
1.10.4.4 Tietojen saanti ja käyttöönotto	71
1.10.4.4.1 Suorasiirtotiedot	71
1.10.4.4.2 Tiedot maksunsaajalta	72
1.10.4.4.3 Ennakonpidätyksen tallennus	72
1.10.4.4.4 Kelan selvitettävä	73
1.10.4.5 Toimittaminen	73
1.10.4.5.1 Lastenhoidon tuki	73

1.10.4.6 Ennakonpidätyksen korjaus ja palautus	74
1.10.4.7 Takaisin maksetut etuudet	75
1.10.4.8 Regressisuoritukset	75
1.10.4.9 Vuosi-ilmoitukset	76
1.10.4.10 Kuukausivalvonta	77
1.10.5 Ulosmittaus	77
1.10.6 Etuusmaksujen peruutukset pankista	77
1.11 Tarkistaminen	77
1.12 Ilmoitusvelvollisuus	80
1.13 Liikamaksu	81
1.13.1 Takaisinperintä	82
1.14 Päätöksen oikaisu ja poistaminen	82
1.15 Lakkauttaminen	82
1.16 Muutoksenhaku	82
1.17 Kunnan rahoitus	82

1 Etuusohje

Etuusohje on toimintaohje, jota käytetään apuna etuuksien ratkaisutyössä. Ohje on ensisijaisesti tarkoitettu Kelan sisäiseen käyttöön. Ohjeen pdf-tiedosto muodostuu automaattisesti Kelan intranetissä olevan etuusohjeen verkkosivuista.

Pdf-muotoisesta etuusohjeesta puuttuvat kaikille ohjeille sisällöltään samanlaiset ohjeet

- päätöksen oikaisu ja poistaminen
- takaisinperintä
- muutoksenhaku.

Näistä on tehty omat pdf-ohjeet.

1.1 Asiakkaan kokonaistilanne

Kun käsittelet asiakkaan hakemusta, muodosta ensin kokonaiskuva asiakkaan elämäntilanteesta. Tarkastele asiakkaan tilannetta jo Kelassa olevien tietojen perusteella asumisen-, perheen-, terveyden- ja toimeentulon näkökulmista. Huomaathan, että asiakkaalla saattaa olla oikeus myös muihin etuuksiin. Ohjaa asiakas tarvittaessa hakemaan niitä. Asiakkaalla saattaa olla myös tarve elämäntilanteeseen liittyvään neuvontaan.

Hahmota asiakkaan kokonaistilanne

Tutustu asiakkaan tilanteeseen OIWAn koostenäytöllä.

- Katso asiakkaan palvelutiedot (vihreä puhekupla)
- Tarkista asiakkaan etuustiedot sekä vireillä olevat työt ja ratkaistut hakemukset, erityisesti etuuksien viimeisimmät ratkaisut
- Katso viimeisimmät yhteydenotot, kommentit, viestit ja asiakaskirjeet
- Katso, onko asiakkaalla muutoksenhakuja vireillä
- Katso, onko asiakkaalla useita asioita vireillä tai onko hän saanut hylkääviä päätöksiä
- Kiinnitä huomioita myös siihen, onko asiakkaalla toimeentulotuen päätöksiä; jos on, niin kuinka pitkäaikaisia.

Muodosta itsellesi käsitys asiakkaan kokonaistilanteesta yllä kerrottujen tietojen perusteella sekä sinulla nyt käsiteltävänä olevan työn asiakirjojen perusteella. Kiinnitä huomiota erityisesti seuraaviin asioihin:

- Millainen perhemuoto on kyseessä?
- Ovatko ratkaisuun vaikuttavien henkilöiden vakuuttamistiedot ajan tasalla? Tee tarvittavat toimenpiteet kv-prosessin mukaisesti.
- Asuuko, työskenteleekö tai saako joku perheenjäsenistä etuutta ulkomailta? Onko kyseessä useamman maan tilanne / kv-kytkentäinen tapaus?
- Onko etuudessa vireillä- tai voimassaolevia maksuvaatimuksia (kunta tai toimeentulotuki)?
- Tuleeko asiakirjoista esille perheen heikko taloudellinen tilanne ja mahdollinen toimeentulotuen tarve?
- Onko asiakas kyvykäs hoitamaan itsenäisesti asioitaan?
- Ilmeneekö asiakirjoista tai muista tiedoista perhettä selvästi kuormittavia seikkoja?

Ehdota asiakkaalle tarvittaessa ajanvarausta tai ohjaa asiakas oikealle viranomaiselle tai toimivalle taholle. Asiakkaan tai perheen kokonaistilanteen perusteella saattaa

herätä huoli sosiaalihuollon tarpeesta. Ohjaa asiakas tarvittaessa esimerkiksi sosiaalihuoltoon tai tee tilanteen vaatiessa lastensuojeluilmoitus.

Arvioi lisätiedon tarve ja ole tarvittaessa yhteydessä asiakkaaseen

- valmistaudu yhteydenottoon siten, että voit puhelun aikana pyytää tarvittaessa lisätietoja myös muihin asiakkaalla vireillä oleviin etuuksiin
- onko asiakas jo antanut suostumuksen sähköiseen asiointiin (jos ei ole, markkinoi sähköistä asiointipalvelua)

Dokumentointi

- Jos olet yhteydessä asiakkaaseen, kirjaa yhteydenottoon asiakkaalta saadut tiedot ja nosta yhteydenotto tarvittaessa palvelutiedot-näytölle. Poista vanhentuneet tiedot näytöltä.
- Kirjaa tarpeelliset tiedot työn kommenttiin ja nosta kommentti harkinnan mukaan palvelutiedot-näytölle. Poista vanhentuneet tiedot näytöltä.
- Tee tarvittaessa toimeksianto –työ toiseen etuuteen, esimerkiksi tiedon välittämiseksi toiseen etuuteen.

Huomioi mahdollinen oikeus/vaikutus muuhun etuuteen. Vinkkaa myös mahdollisesta oikeudesta uuteen etuuteen/etuuden korotusosaan.

Jos havaitset kokonaistilanteen kartoittamisessa, että asiakkaalla on useita tai isoja ongelmia terveydessä, elämänhallinnassa tai toimeentulossa, hän voi hyötyä moniammatillisesta palvelusta. Lue lisää: Moniammatillinen palvelu.

1.2 Tavoite

Lastenhoidon tukien tavoitteena on tukea perheitä taloudellisesti lasten hoidon järjestämisessä. Lastenhoidon tukena maksetaan kotihoidon tukea, yksityisen hoidon tukea, osittaista hoitorahaa sekä joustavaa hoitorahaa. Kotihoidon tuki ja yksityisen hoidon tuki ovat vaihtoehtoja kunnan järjestämälle varhaiskasvatukselle.

1.3 Etuuden osat

Kotihoidon tukena ja yksityisen hoidon tukena maksetaan hoitorahaa, hoitolisää ja kuntalisää. Hoitolisä on tulosidonnainen ja sen määrä riippuu perheen tuloista. Kuntalisän maksaminen ja määrä perustuu kunnan päätökseen ja on näin ollen kuntakohtaista.

1.4 Oikeus ja edellytykset

Yleiset lastenhoidon tukien myöntämisedellytykset

Suomessa asuminen

Lasten kotihoidon tuen ja yksityisen hoidon tuen maksamisen edellytyksenä on, että lapsi tosiasiallisesti asuu Suomessa. (LKYTL 3 §) Tämä on lähtökohta myös joustavassa ja osittaisessa hoitorahassa. Lastenhoidon tuen myöntäminen ei

kuitenkaan edellyttä, että lapsi asuisi asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain (ns. vakuuttamislain) edellytysten mukaisesti Suomessa ja olisi siihen perustavana oikeutettu Suomen sosiaaliturvaan.

Kotihoidon tukea tai yksityisen hoidon tukea voidaan maksaa tilapäisen, enintään 3 kuukauden ulkomailta oleskelun ajalta, jos tosiasiallinen asuinpaikka säilyy tämän ajan Suomessa. Lisäksi etuuskohtaisten edellytysten tulee yhä täyttyä. Yksityisen hoidon tuen maksaminen edellyttää sitä, että lapsen hoitopaikka säilyy ja hänestä maksetaan hoitomaksua.

Kotihoidon ja yksityisen hoidon tukea ei makseta kansallisen lain mukaan EU/ETA-valtioiden, Sveitsin tai Yhdistyneen kansakunnan ulkopuolella oleskelevasta lapsesta yli 3 kuukauden ajalta, sillä lapsen ei katsota asuvan tosiasiallisesti Suomessa lain edellyttämällä tavalla. (LKYTL 3 § 1 mom.)

Kotihoidon tuki on kuitenkin myös EU-asetuksen 883/2004 mukainen perhe-etuus. Tällöin edellytyksenä ei ole lapsen tosiasiallinen Suomessa asuminen. Jos perhe tai osa heistä liikkuu Suomen ja toisen EU- tai Eta-maan tai Sveitsin välillä ja jompikumpi vanhemmista työskentelee, perhe-etuuksien maksaminen määräytyy yhteisen EU-lainsäädännön perusteella. Tällöin on mahdollista, että lapsesta maksetaan samanaikaisesti perhe-etuuksia Suomesta ja toisesta EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä. Yleensä periaatteena on, että perheeseen kuuluva työntekijä saa sosiaaliturvan työskentelymaasta. Myös työntekijän lapsista maksettavien perhe-etuuksien saaminen on sidottu työskentelyvaltioon. Oikeus perhe-etuuksiin perustuu näissä tilanteissa ensisijaisesti lapsen vanhemman tai muun huoltajan työskentelyyn tietyssä EU-maassa ja vasta toissijaisesti siihen, missä maassa lapsi asuu. Lue lisää kotihoidon tuen maksamisesta EU-tilanteissa kohdasta kv-säännökset.

Yksityisen hoidon tukea, joustavaa ja osittaista hoitorahaa ei makseta lapsen asuessa tai oleskellessa ulkomailta eivätkä ne ole EU-asetusten mukaisia perhe-etuuksia.

Ahvenanmaalla kotihoidon tukea sekä osittaista ja joustavaa hoitorahaa maksetaan huoltajalle Ahvenanmaan kotihoidon tuesta annetun maakuntalain (2015:68) perusteella, jolloin etuuksia haetaan huoltajan kotikunnasta. Ahvenanmaalla ei makseta yksityisen hoidon tukea.

Kotikunnan ja kotikuntalain merkitys asumisen arvioinnissa

Lastenhoidon tuki on kuntien rahoittama etuus, jota Kela maksaa koti- tai oleskelukunnan puolesta. Tuen rahoittaa pääasiassa lapsen vanhemman tai huoltajan koti- tai oleskelukunta ja tietyissä tilanteissa Suomen valtio. Kts lisää kohdasta [Kunnan rahoitus](#).

Lastenhoidon tukien osalta Kela tekee kuitenkin lapsen Suomessa asumista koskevan ratkaisunsa itsenäisesti, eikä siten ole kotikuntalakiin perustuvassa, Suomessa asumista koskevassa arvioissaan sidottu DVV:n (Digi- ja väestötietovirasto, ent. maistraatti), kunnan, sairaanhoitopiiriin tai kuntayhtymän ratkaisuihin tai vtj-tietoihin. Oleskelukunta tai tarvittaessa muu tieto, esim. postiosoite, riittää myös viitteeksi siitä, että lapsi asuu tosiasiallisesti Suomessa. Lue lisää kotikuntalain mukaisesta asumisen arvioinnista. Vakinaisen asumisen arvioinnissa käytetään myös harkintaa siinä, onko kyse pidemmästä vai lyhyemmästä Suomessa oleskelusta (esim. lomailu).

Eu-maasta muuttava työntekijä tulee kotikuntalakiin perustuvien etuuksien piiriin työeläkelainsäädännön soveltamisen kautta. Tämä merkitsee sitä, että jos työntekijä on työeläkevakuutettu, hän on myös kotikuntalain mukaisten etuuksien piirissä riippumatta palkan ja työajan määrästä ja siitä, kuinka kauan työ kestää. Kelan hoitamista EU-

asetusten piiriin kuuluvista etuuksista tämä tarkoittaa lasten kotihoidon tuen hoitorahaa ja hoitolisää. Asumisen arvioinnista EU-maista Suomeen muutettaessa voit lukea lisää etuusohjeesta maasta- ja maahanmuutto tästä.

Esimerkki

Esimerkki 1. Virolainen työeläkevakuutettu henkilö työskentelee Suomessa ja muut perheenjäsenet asuvat Virossa. Perheelle syntyy oikeus Suomesta lasten kotihoidon tukeen vanhemman Suomessa työskentelyn perusteella EU-asetuksen 883/2004 mukaisesti. Viro maksaa myös perhe-etuuksia samaan aikaan, koska puoliso ja lapsi asuvat Virossa. Puoliso ja lapsi muuttavat myöhemmin Suomeen, mutta heillä ei ole vielä virallista kotikuntaa. Kustannuksista vastaa Suomen valtio (STM/999) siihen asti, kunnes lapsi muuttaa Suomeen. Kotikunta vastaa kustannuksista siitä lähtien, kun ainakin toisella vanhemmista on kotikunta ja lapsi on muuttanut tosiasiallisesti Suomeen. Lisäksi on tarkistettava, mihin asti Viro on maksanut perhe-etuuksia.

Esimerkki

Esimerkki 2. Pariskunta on muuttanut Virosta Suomeen kahden lapsensa kanssa. Perhe hakee lastenhoidon tukea pian maahantulon jälkeen ja hakemuksesta käy esille, että perheen aikuiset ovat palkattomassa vapaaehtoistyössä ja lisäksi jakavat mainoslehtiä kaksi kertaa viikossa, palkan ollessa kummallakin noin 100–250 euroa kuukaudessa. Kun muita siteitä Suomeen ei ole vielä syntynyt, ei perheelle synny oikeutta asumisperusteisiin etuuksiin työskentelyn eikä vakinaisen asumisen perusteella. Työskentely ei täytä vakuuttamislain edellyttämää ansiotasovaatimusta, joten puolisoita ei pidetä vakuuttamislain mukaisina työntekijöinä, eikä heitä vakuuteta vakuuttamislain mukaisesti työskentelynsä perusteella maahan tulosta lukien. Molemmat tulevat kuitenkin työeläkevakuutetuiksi ja siten perheellä on oikeus mm. lasten kotihoidon tukeen.

Kolmannesta maasta tullutta työntekijää ei katsota kotikuntalain mukaan Suomessa asuvaksi pelkän työnteon perusteella, ellei hän asu täällä vakinaisesti. Työntekijä on kuitenkin oikeutettu kotihoidon tuen hoitorahaan ja hoitolisään (ilman kuntalisää), jos työskentely Suomessa kestää vähintään 6 kuukautta. Kustannuksista vastaa näissä tilanteissa Suomen valtio (STM). Jos oleskelulupa on myönnetty pelkästään opiskelua varten, ei oikeutta kotihoidon tukeen ole. Lue lisää kolmannesta maasta tulleiden työntekijöiden perhe-etuuksista tästä.

Esimerkki

Esimerkki 3. Kiinalainen henkilö on muuttanut Suomeen vakinaisesti töihin ja hänellä on täällä kotikunta. Hänen puolisonsa ja lapsensa muuttavat Suomeen myöhemmin ja heille muodostuu vakuuttamislain mukainen oikeus Suomen sosiaaliturvaan. Puolisolla ja lapsella ei ole kuitenkaan kotikuntaa Suomessa, ainoastaan oleskelukunta.

Oikeus kotihoidon tukeen syntyy siitä lukien, kun lapsi muuttaa Suomeen asumaan. Tuen rahoittaa vanhemman kotikunta ja heillä on oikeus kuntalisään.

Suomeen muussa kuin työskentelytarkoituksessa muuttaneiden henkilöiden oikeus lastenhoidon tukiin riippuu pitkälti siitä, onko (tai voidaanko katsoa olevan)

kummallakaan vanhemmista Suomessa koti- tai oleskelukuntaa ja asuuko lapsi tosiasiallisesti Suomessa. Kotikuntalain perusteella arvioidaan myös 3. maasta (muusta kuin EU-maasta) Suomeen muuna kuin työntekijänä tulevan henkilön Suomessa asumisen vakinaisuutta ja sen myötä oikeutta lastenhoidon tukiin.

Ulkomailla asuminen ja oleskelu

Jos henkilö asuu pääasiallisesti ulkomailla ja ainoastaan lomailee Suomessa, ei hänen voida katsoa asuvan laissa tarkoitetulla tavoin tosiasiallisesti Suomessa myöskään loma-aikana. Lyhyt Suomessa vietetty aika ei katkaise pääasiallista ulkomailla oleskelua siten, että henkilölle muodostuisi oikeus lastenhoidon tukiin. Jos tuki on maksussa valtion rahoittamana, ei lyhyen Suomessa lomailun ajaksi muodostu kuitenkaan tukea rahoittavaa kotikuntaa, vaikka henkilöllä olisi kotikuntamerkintä. Näissä tilanteissa pääasiallisen asumisen katsotaan kuitenkin tapahtuvan ulkomailla.

Esimerkki

Esimerkki 4. Äiti on lähtenyt kahden lapsensa kanssa vuodeksi Venäjälle 1.3. Tästä syystä kotihoidon tuki on lakkautettu 1.3. Äiti ilmoittaa olleensa lasten kanssa Suomessa 1.7.-30.8. ja hakee tältä ajalta kotihoidon tukea. Äidillä ja lapsilla on kotikunta Suomessa. Lisäksi äidillä on oleskelukunta Suomessa 2.7. alkaen. Lapsilla on vakinainen osoite Suomen väestötietojärjestelmässä, mutta 1.4. lukien lasten oleskelukunta ja tilapäinen osoite on ulkomailla.

Perheellä ei ole oikeutta kotihoidon tukeen haetulta ajalta, sillä lyhyen Suomessa vietetyn ajan ei voida katsoa katkaisevan ulkomailla oleskelua ja lapset eivät tosiasiallisesti asu Suomessa.

Laitoshoido

Lapsen laitoshoido

Tukea ei makseta jatkuvassa laitoshoidossa tai siihen verrattavassa hoidossa olevasta lapsesta siltä ajalta, jonka hoito kestää yli kolme kuukautta (LKYTL 19 §). Laitoshoidolla tarkoitetaan lapsen elatuksen sisältävää kunnan tai kuntayhtymän järjestämää sairaala-, laitos- tai perhehoitoa. Selvitä tarvittaessa kunnalta, onko kyseessä lapsen elatuksen sisältävä laitoshoido.

Katso tarkemmin Avo- ja laitoshoido.

Esimerkki

Esimerkki 5. Lapsen vanhempi (äiti) on saanut kotihoidon tukea lapsesta 1.1. lukien. Lapsi joutuu jatkuvaan laitoshoidoon 1.5. lukien. Äidin oikeus kotihoidon tukeen lakkaa 1.8. lukien.

Vanhemman laitoshoido

Vanhemman laitoshoido ei välttämättä vaikuta oikeuteen saada lastenhoidon tukea. Selvitä, miten lapsen hoito on järjestetty vanhemman laitoshoidon ajalla. Jos koko perhe on sijoitettu (esim. päihdekuntoutukseen), selvitä kunnasta, onko kyseessä LKYTL 19 §:ssä tarkoitettu laitoshoido eli onko hoito kunnan järjestämää ja sisältääkö se lapsen elatuksen. Jos kyse on tällaisesta hoidosta, ei oikeutta lastenhoidon tukeen ole siltä ajalta, jolta laitoshoidon kesto ylittää 3 kk. Jos se sisältää pelkästään vanhemman elatuksen, voi tuki pääsääntöisesti jatkua (jos tuen saaja on edelleen lapsen pääasiallinen hoitaja).

Vankila

Tukioikeus vanhemman mukana vankilassa olevasta lapsesta ratkaistaan valintaoikeuden perusteella. Suljetussa laitoksessa olevan vanhemman lapsella ei pääsääntöisesti ole valintaoikeutta. Avolaitoksessa olevan vangin lapsella sen sijaan on yleensä oikeus myös kunnallisena päivähoitona järjestettävään hoitopaikkaan. Näin ollen avolaitoksessa olevalla vanhemmalla on oikeus myös lastenhoidon tukeen, jos tuen myöntämisen edellytykset muuten täyttyvät. Kysy epäselvissä tilanteissa valintaoikeudesta kunnasta.

Laitoshoidon jatkuvuus

Jos lapsen laitoshoidossa tai siihen verrattavassa hoidossa olo ei ole yhdenjaksoista, voidaan sitä kuitenkin pitää jatkuvana jos

- laitushoitopäiviä on vähintään 90
- kotonaoloajat kestävät 15 päivää tai vähemmän
- laitushoitajaksot ovat keskimäärin pitempiä kuin kotonaoloajaksot.

Laitushoitoon tulopäivä lasketaan hoitopäiväksi ja laitoksesta lähtöpäivä kotonaolopäiväksi.

Laitoshoidon jatkuvuus keskeytyy, kun lapsi on kotona yhdenjaksoisesti vähintään 16 päivää. Lapsen lähtiessä vähintään 16 päivää kestäväälle lomalle hoidon katsotaan päättyvän, vaikka hänet pidettäisiinkin edelleen laitoksen kirjoissa ja häneltä perittäisiin hoitomaksu.

Hoito ei ole jatkuvaa eikä tuen maksamista lakkauteta, jos

- kysymyksessä on pelkkä päivä- tai yöhoito
- lapsi on toistuvasti yhtä pitkät ajat kotona kuin laitoksessa.

Huostaanotetut lapset

Lastensuojelulain perusteella huostaanotetun lapsen osalta tuen maksaminen lakkaa heti, kun lapsen hoito ja kasvatusta on järjestetty kodin ulkopuolella. Lastenhoidon tukea ei siten makseta perhehoitoon sijoitetusta huostaanotetusta lapsesta myöskään sijoitusperheelle. Jos lapsi on sijoitettu perhehoitoon avohuollon tukitoimena, ei kyseessä ole lastensuojelulain mukainen huostaanotto, joten lastenhoidon tukea ei tällä perusteella lakkauteta. Jos sijoitus kuitenkin kestää yli kolme kuukautta, tulee lastenhoidon tuki lakkauttaa siltä ajalta, jonka perhehoito kestää yli kolme kuukautta.

Päätöksen huostaanotosta ja sijaishuollosta tekee kunnan sosiaalihuollon viranhaltija silloin, kun lapsen huoltaja tai 12 vuotta täyttänyt lapsi itse ei vastusta huostaanottoa. Muussa tapauksessa päätöksen tekee hallinto-oikeus. Ennen hallinto-oikeuden päätöstä lapsi on jo voitu kiireellisesti sijoittaa perhe- tai laitoshoidon tukeen. Lastenhoidon tukea ei kuitenkaan voida lakkauttaa ennen kuin hallinto-oikeus on antanut päätöksen huostaanotosta tai ennen kuin sijoitus on kestänyt vähintään kolme kuukautta.

Lapsen huostaanottotieto löytyy lapsen henkilötietojen kyselystä kohdasta Perhetiedot.

Sovellettava lainkohta LKYTL 1128/1996 19 §, Lastensuojelulaki 417/2007

1.4.1 Valintaoikeus

Valintaoikeudella tarkoitetaan sitä, että perhe voi valita lapselleen joko kunnan järjestämän päivähoitopaikan tai rahallista tukea (LKYTL 1128/1996 3 § 1 mom), (Varhaiskasvatuslaki 540/2018). Jos perhe valitsee rahallisen tuen, perheelle maksetaan kotihoidon tukea tai yksityisen hoidon tukea. Molemmat näistä koostuvat hoitorahasta sekä mahdollisesti kuntalisästä ja tulosidonnaisesta hoitolisästä.

Kunta ratkaisee, onko kysymyksessä varhaiskasvatuslain mukainen taloudellisen tuen poissulkeva hoito. Mikäli kunnallinen varhaiskasvatus on järjestetty esim. lastensuojelullisena toimenpiteenä, on taloudellisen tuen maksaminen mahdollista myös varhaiskasvatuksen ajalta. Tällöin edellytetään kunnan esitystä tuen maksamiseksi.

Valintaoikeus alkaa vanhempainrahakauden päättymistä seuraavasta arkipäivästä ja lakkaa viimeistään heinäkuun 31. päivänä sinä vuonna, jona lapsi siirtyy oppivelvollisena perusopetukseen. Yleensä tällä tarkoitetaan sitä vuotta, jolloin lapsi täyttää seitsemän vuotta. Jos vanhempainrahakautta on useamman lapsen syntymän johdosta pidennetty tai vanhempainrahakauden päätyttyä suoritetaan isyysrahaa, siirtyy valintaoikeuden alkaminen vastaavasti. Jos yksin lasta hoitava äiti on hakenut vanhempainrahakauden pidennyksen, valintaoikeus alkaa vanhempainrahakauden pidennyksen jälkeen.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan lapsen osalta valintaoikeus päättyy edellä mainitusta poiketen oppivelvollisuuden aloittamisvuotta seuraavan vuoden heinäkuun 31. päivänä.

- Lapsi kuuluu pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin, jos perusopetukselle säädetyt tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa. Tällöin oppivelvollisuus alkaa vuotta normaalia aiemmin (eli sinä vuonna, jolloin lapsi täyttää kuusi vuotta) ja kestää 11 vuotta. Muilla kuin pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvilla lapsilla oppivelvollisuus kestää 10 vuotta. Tällä tarkoitetaan sitä, että kerran luokalleen jäänyt lapsi kuuluu vielä peruskoulun yhdeksännellä luokalla oppivelvollisuuden piiriin. Oppivelvollisuuden kesto ei siis ole yleensä sama asia kuin se, kuinka kauan lapsi käy koulua.
- Ensimmäisen oppivelvollisuusvuoden ajan pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluva lapsi osallistuu oppivelvollisena esiopetukseen ja perusopetus alkaa siis sinä vuonna, kun lapsi täyttää 7 vuotta (Perusopetuslaki 628/1998 25 §). Lastenhoidon tuki voidaan maksaa myös ensimmäisen kouluvuoden (eli sen vuoden, jolloin lapsi on oppivelvollisena esiopetuksessa) ajan. Jos lapsi osallistuu esiopetukseen jo välittömästi vuotta ennen oppivelvollisuuden alkua, tuki voidaan maksaa kuten muistakin esikouluopetukseen osallistuvista lapsista.

Joissain kunnissa on käytössä palveluseteli, jolla kunta tukee perhettä yksityiseltä päivähoitontuottajalta hankitun palvelun käytössä. Palvelusetelin käyttöä pidetään valintaoikeuden käyttämisenä, jos kunnassa on näin päätetty. Palveluraha on kunnan maksamaa tukea yksityisen päivähoiton kustannuksiin. Kunta ratkaisee aina sen, onko palvelusetelin tai palvelurahan saamisen lisäksi oikeus lastenhoidon tukiin.

Sovellettava lainkohta LKYTL 1128/1996 3 §

Oppivelvollisuus ja lastenhoidon tuki

Kouluun	5v	6v	7v	8v	9v
Kouluun 7-vuotiaana (oppivelvollisuus alkaa 7-vuotiaana)	-	Esikoulu Yksityisen hoidon tuki tai kotihoiton tuki	1 lk Ohr	2 lk Ohr	-
Kouluun 8-vuotiaana (oppivelvollisuus alkaa 7-vuotiaana, myöhentynyt)	-	Esikoulu Yksityisen hoidon tuki tai kotihoiton tuki	Esikoulu Yksityisen hoidon tuki tai kotihoiton tuki Ohr	1 lk Ohr	2 lk Ohr
Kouluun 7-vuotiaana (pidennetty oppivelvollisuus alkaa 6-vuotiaana)	Kotihoiton tuki tai yksityisen hoidon tuki	Esikoulu Kotihoiton tuki tai yksityisen hoidon tuki Ohr	1 lk Ohr	2 lk Ohr	3 lk Ohr
Kouluun 6-vuotiaana (oppivelvollisuus alkaa 7-vuotiaana, aikaistuu)	Esikoulu tai kotihoiton tuki tai	1 lk kotihoiton tuki tai	2 lk	-	-

Kouluun	5v	6v	7v	8v	9v
	yksityisen hoidon tuki	yksityisen hoidon tuki			
		Ohr	Ohr		

1.4.2 Perheen käsite

Kotihoidon tukea ja yksityisen hoidon tukea voidaan maksaa saman perheen lapsista. Lastenhoidon tukia koskevan lain mukaan perheellä tarkoitetaan yhteistaloudessa asuvia vanhempia tai muita huoltajia sekä vanhemman tai muun huoltajan kanssa yhteistaloudessa avioliitossa tai avioliitonomaisissa olosuhteissa elävää henkilöä alaikäisine lapsineen (LKYTL 2 §). Avioliitto tai avioliitto voi olla eri sukupuolta olevien välillä tai samaa sukupuolta olevien henkilöiden välillä. Samassa osoitteessa asuvien henkilöiden katsotaan pääsääntöisesti elävän yhteistaloudessa, ellei ole erityisen painavia syitä, joista voitaisiin päätellä, että yhteistaloutta ei ole. Aviopuolisoiden osalta yhteistalouden katsotaan purkautuneen, kun puoliset ovat muuttaneet erilleen yhteiselämän lopettamiseksi. Rekisteröidyn parisuhteen osapuoli rinnastetaan aviopuolisoon.

Jos avio- tai avopuoliso on sairauden vuoksi sijoitettu pysyvästi laitoshoitoon tai avohoidon yksikköön (esimerkiksi sairaala, hoitolaitos, palvelutalo) ja tästä esitetään selvitys, voidaan katsoa, että yhteistaloutta ei enää ole puolison muualla asumisen alkamisesta lähtien. Jos aviopuoliso on vankilassa suorittamassa vankeusrangaistusta, katsotaan yhteistalouden olevan voimassa, eli puoliso kuuluu perheeseen, ellei kyseessä ole myös yhteiselämän lopettaminen. Jos avopuoliso on suorittamassa vankeusrangaistusta, ratkaisevana pidetään asiakkaan omaa näkemystä perhetilanteestaan. Jos asiakkaalla on muitakin Kelan etuuksia vireillä tai niitä maksetaan, neuvottele muiden etuuksien ratkaisijoiden kanssa, jotta Kelan näkemys asiakkaan tilanteesta on yhtenäinen.

Kotihoidon tuki myönnetään ja maksetaan sille vanhemmalle tai muulle huoltajalle, joka lasta pääasiallisesti hoitaa. Jos lapsen pääasiallinen hoitaja on muu henkilö kuin vanhempi tai muu huoltaja (muu henkilö voi olla esimerkiksi isovanhempi), tuki myönnetään ja maksetaan silti hakemuksessa tuen saajaksi ilmoitetulle vanhemmalle tai muulle huoltajalle eli hakijalle. Katso myös Maksunsaajat. Tuen myöntäminen edellyttää sitä, että hakijalla on suomalainen henkilötunnus. Muu henkilö, kuin vanhempi tai muu huoltaja, ei voi olla tuen hakija/saaja.

Lastenhoidon tuen hakemuksessa kotihoidon tuen osalta kysytään, kuka lasta pääasiallisesti hoitaa (hakija tai muu hoitaja). Tällä saattaa olla merkitystä myös esimerkiksi kuntalisän myöntämisessä tai joustavassa hoitorahassa. Asiakas itse päättää ja ilmoittaa, kuka lasta pääasiallisesti hoitaa. Jos molemmat vanhemmat

osallistuvat lapsen hoitoon, perhe voi itse päättää kumman vanhemman ilmoittavat pääasialliseksi hoitajaksi. Jos lasta hoitaa pääasiallisesti esim. isovanhempi tai kotiin palkattu hoitaja, asiakkaan tulee valita vaihtoehto ”Muu hoitaja”. Kotihoidon tuesta kertyy eläkettä sille vanhemmalle, joka hakee tukea ja on itse lapsen pääasiallinen hoitaja.

Vuoroasumistilanteessa, jossa lapsi on vanhempien erottua yhtä paljon kummankin vanhempansa luona, lapsen voidaan katsoa kuuluvan kumman tahansa vanhemman perheeseen. Kotihoidon- tai yksityisen hoidon tuki voidaan tällaisessa tilanteessa maksaa kummalle tahansa vanhemmista vanhempien keskenään sopimalla tavoin. Etuus voidaan kuitenkin maksaa vain toiselle vanhemmista. Ennen ratkaisun tekemistä, kuule lapsen sitä vanhempaa jonka luona lapsi virallisesti asuu. Jos etuuden nostamisesta on erimielisyyttä, katsotaan lapsen kuuluvan sen vanhemman perheeseen, jonka luona lapsi väestötietojärjestelmän mukaan asuu. Kotihoidon tai yksityisen hoidon tuki maksetaan erimielisyystilanteessa sille vanhemmalle, jonka luona lapsi virallisesti asuu.

Sovellettavat lainkohdat LKYTL 1128/1996 2, 3 ja 15 §:t

1.4.3 Avoliitto

Lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetussa lain 2 §:n mukaan perheellä tarkoitetaan yhteistaloudessa elävien vanhempien tai muiden huoltajien lisäksi vanhemman tai muun huoltajan kanssa yhteistaloudessa avioliitossa tai *avioliitonomaisissa olosuhteissa* elävää henkilöä alaikäisine lapsineen.

Avoliitolla tarkoitetaan sitä, että kaksi henkilöä avioliittoa solmimatta elävät jatkuvasti yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa. 1.3.2017 alkaen myös samaa sukupuolta olevat voivat olla avioliitossa.

Jos asiakas väestörekisteritietojen mukaan tai tosiasiallisesti asuu samassa asunnossa toisen henkilön kanssa ja ilmoittaa olevansa avioliitossa, etuus ratkaistaan sen mukaisesti. Jos asiakas ei tällaisessa tilanteessa ilmoita olevansa avioliitossa, eivätkä muut käytettävissä olevat tiedot tue asiakkaan antamaa tietoa, asiakkaalta pyydetään lisäselvitystä asumisesta (esimerkiksi asunnon koko ja huonemäärä, muu yhdessä asumisen syy kuin avioliitto, vuokrasopimukset, vuokran tosiasiallinen maksaminen). Muun selvityksen ohella asunnon tulee aina olla sellainen, että siinä on selkeästi riittävän yksityisyyden takaavat tilat. Suhteen tulkitseminen avioliitoksi harkitaan tapauskohtaisesti eikä mikään seikka yksinään ole ratkaiseva (esim. henkilöiden isokaan ikäero ei yksinään estä avioliitossa oloa). Ratkaisu tehdään kokonaisharkinnan perusteella, ottaen huomioon yleinen elämäkokemus ja se, miltä tilanne esitettyjen selvitysten perusteella kokonaisuutena näyttää. Harkinnassa voi ottaa huomioon esimerkiksi sen, että yleisen elämäkokemuksen mukaan kimppa-asuminen on tavanomaisempaa samaa sukupuolta olevien kesken ilman, että kysymys on avioliitosta. Toisaalta henkilöiden muuttaminen asunnosta toiseen yhdessä, osoittaa yleensä sen, että heillä on tarkoitus elää jatkuvasti yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa suhteissa.

Pääsääntöisesti henkilöitä voidaan pitää avioliitossa elävinä, kun he asuvat samassa asunnossa eivätkä he ole lähisukua keskenään. Myöskään serkuksia ei lähtökohtaisesti tulkita avopuolisoiksi. Avioliitossa eläviksi voidaan katsoa henkilöt aina, jos he asuvat samassa asunnossa ja sen lisäksi heillä on joko yhteisiä lapsia, he ovat kihloissa tai kyseessä on muutoin vakiintuneeksi katsottava suhde. Lapsen/lasten asuminen

samassa asunnossa voi yleisen elämäkokemuksen mukaan viitata avoliittoon myös silloin, kun lapset eivät ole yhteisiä.

Avoliitto alkaa, kun kaksi henkilöä muuttaa yhteen ja heidät katsotaan avoliitossa asuviksi. Avoliitto päättyy, kun avopuolisot muuttavat erilleen. Tämä johtuu avoliiton luonteesta, jossa suhde syntyy yhdessä asumisella. Avoliiton katsotaan kuitenkin edelleen jatkuvan erilleen muutosta huolimatta, jos hakija itse ilmoittaa avoliiton edelleen jatkuvan.

Ulkomailla asuvista Kelan ei ole mahdollista saada vastaavia väestörekisteritietoja kuin Suomessa asuvista. Näissä tapauksissa perhesuhteiden arviointi perustuu lähinnä asiakkaalta saataviin tietoihin, vaikka suhdetta muuten arvioidaan samoin kuin muissakin tilanteissa.

Lähtökohta on, että henkilön avoliitto tulkitaan samoin kaikkia etuuslakeja toimeenpantaessa.

1.4.4 Myöntämisedellytykset

Lastenhoidon tukien yleisten myöntämisedellytysten lisäksi yksityisen hoidon tuen hoitorahaa ja hoitolisää koskevat omat etuuskohtaiset myöntämisedellytykset.

Yksityisen hoidon tukea voidaan maksaa [valinta-oikeuden](#) piirissä olevasta lapsesta, joka ei ole kunnan järjestämässä varhaiskasvatuksessa. Tuen myöntäminen edellyttää, että lasta hoitaa perheen palkkaama hoitaja tai muu päivähoidon tuottaja.

1.4.4.1 Hoidon tuottaja

Yksityisen hoidon tuki maksetaan suoraan hoidon tuottajalle. Hoidon tuottajalla tarkoitetaan henkilöä tai yhteisöä, joka harjoittaa korvausta vastaan varhaiskasvatustoimintaa tai tukeen oikeutetun vanhemman tai muun huoltajan kanssa lasten hoidosta työsopimuksen tehnyttä henkilöä. Hoidon tuottaja ei kuitenkaan voi olla saman kotitalouden jäsen.

Päiväkoti, perhepäivähoitaja tai ryhmäperhepäivähoito

Jos hoidontuottaja on yksityinen päiväkotitoimittaja tai perhepäivähoitaja, sen on ennen toimintansa aloittamista tehtävä kunnan asianomaiselle toimielimelle varhaiskasvatustuella ([Varhaiskasvatustuella 540/2018 44 §](#)) mukainen ilmoitus. Tämän ilmoituksen perusteella kunta valvoo hoidon tuottajaa.

Tieto siitä, onko edellytetty ilmoitus tehty, tarkistetaan hoidon tuottajan tullessa ensimmäistä kertaa maksun saajaksi. Hoidon tuottaja ilmoittaa tämän WH2-lomakkeella. Kerran saatu tieto ilmoituksesta riittää, ellei uuteen tiedusteluun ole erityistä syytä. Ilmoitus tehdään sille kunnalle tai niille kunnille, joiden alueella hoidon tuottaja toimii. Ilmoitus tehdään jokaisen toimipisteen osalta erikseen. Perhepäivähoitajan muuttaessa uuteen kuntaan, hoitajan tulee tehdä uusi varhaiskasvatustuella mukainen ilmoitus siihen kuntaan jonka alueella hoito tapahtuu.

Päiväkodin tai ryhmäperhepäivähoidon omistaja vaihtuu

Uusi omistaja tekee varhaiskasvatuslain mukaisen ilmoituksen kuntaan.

Miten toimit:

- tallenna Aprelle, mistä alkaen vanhan hoidon tuottajan tiedot eivät ole voimassa, katso tekniset ohjeet.
- pyydä WH2-lomake uudelta omistajalta jokaisen perheen lapsista, jotka jatkavat hoidossa.
 - uuden omistajan tulee tehdä varhaiskasvatuslain mukainen ilmoitus siihen kuntaan/kuntiin, jonka alueella toimii.

Päiväkoti perustaa uuden alitoimipisteen

Miten toimit:

- pyydä uuden toimipisteen WH2- lomake
 - uuden toimipisteen varhaiskasvatuslain mukainen ilmoitus tehdään siihen kuntaan, jonka alueella toimipiste toimii.

Työsuhteessa oleva hoitaja

Jos lasta hoitaa perheeseen työsuhteessa oleva hoitaja, kunnan sosiaalihuollon toimielimen tulee hyväksyä maksaminen kyseiselle hoidon tuottajalle ennen kuin tuki voidaan maksaa hoitajalle. Työsuhteisen hoitajan ei tarvitse tehdä varhaiskasvatuslaissa tarkoitettua erillistä ilmoitusta. Kunta ei myöskään valvo työsuhteista hoitajaa. Tieto siitä, onko kunnan asianomainen toimielin hyväksynyt maksamisen työsopimuksen tehneelle hoitajalle, saadaan sitovasti kunnalta.

Työsopimussuhteisen hoitajan kohdalla kunnan tulee kunkin sopimuksen yhteydessä hyväksyä maksaminen hoidon tuottajalle. Tämä tieto saadaan joko lomakkeelta WH2 tai Kuntaliiton laatimalla työsopimuslomakkeelta, johon on varattu kohta maksamisen hyväksymiselle. Kaksinkertaista tarkistamista ei edellytetä. Hakemuksen liitteeksi pyydetään kopio työsopimuksesta. Työsopimussuhteisen hoidon tuottajan hyväksyy kunta, jossa tuen saajalla on kotikunta tai tietyssä tapauksessa oleskelukunta. Koska Kelalla ei ole LKYTL:n perusteella työsuhteesta johtuvia työnantajan velvollisuuksia, emme myöskään neuvo työsuhteeseen liittyvissä asioissa. Näissä asioissa asiakas voi kääntyä esimerkiksi kunnan puoleen.

Au pair

Au pair ei voi toimia yksityisen hoidon tukeen oikeuttavana hoidon tuottajana, koska hän ei voi olla työsuhteessa perheeseen mikäli hän asuu samassa taloudessa perheen kanssa. Jos työsopimus on solmittu ja hoitaja asuu perheen luona saman kotitalouden jäsenenä, oikeutta yksityisen hoidon tukeen ei yleensä ole. Jos kunta kuitenkin hyväksyy maksamisen tällaiselle työsopimuksen tehneelle hoitajalle ja on tietoinen hoitajan asumisesta samassa taloudessa perheen kanssa, tuki voidaan myöntää.

Sovellettavat lainkohdat LKYTL 1128/1996 2 § ja 16 §

1.4.4.2 Hoitoraha

Yksityisen hoidon tuen hoitorahan saamisen edellytyksenä on, että perheessä on alle kouluikäinen lapsi.

Esimerkki

Perheessä on 2-, 4- ja 5-vuotiaat lapset. Lapsia hoitaa yksityinen perhepäivähoitaja. Lapsista voidaan maksaa yksityisen hoidon tukea suoraan varhaiskasvatuksen tuottajalle.

Esimerkki

Perheen esikouluikäistä lasta hoidetaan yksityisessä päiväkodissa. Lapsesta maksetaan pienempää hoitorahaa esiopetuskaudella 1.8.-31.5.. Lapsesta maksetaan suurempaa hoitorahaa 1.6.-31.7., jos lapsi on myös kesän yksityisessä varhaiskasvatuksessa.

1.4.4.3 Hoitolisä

Yksityisen hoidon tuen hoitolisää maksetaan perheen jokaisesta alle kouluikäisestä lapsesta. Hoitolisä on tulosidonnainen, ja sen maksaminen edellyttää, että perheen tulot eivät ylitä laissa määrättyjä rajoja.

1.4.4.4 Kuntalisä

Sekä kotihoidon tuen että yksityisen hoidon tuen hoitoraha ja hoitolisä voidaan maksaa kunnan päätöksen mukaisella lisällä korotettuna. Kela ja kunta sopivat tuen maksamisesta Kelan kautta korotettuna kuntakohtaisesti (LKYTL 1128/1996 20 § 1 mom.). Kelan hoitamien kuntakohtaisten lisien määrät näkyvät APKY-kyselyllä.

Kelassa on laadittu yleiset perusteet, joiden mukaisen kuntalisän Kela ottaa toimeenpantavakseen. Jos kunta haluaa kuntalisään ehtoja, joita Kela ei voi hyväksyä, hoitaa kunta itse kuntalisän maksamisen.

Kuntalisän maksamisesta tehdään Kelan ja kunnan välillä sopimus. Kunnan ja Kelan välisessä sopimuksessa määritellään miltä ajalta ja millä ehdoilla kuntalisää maksetaan. Käytännön neuvottelut hoitaa Kelan puolesta Etuuspalvelujen Lakiyksikkö. Kunnan tulisi olla yhteydessä Kelaan jo ennen kuntalisän perusteista päättämistä sen varmistamiseksi, että kuntalisä on Kelassa toimeenpantavissa. Kunnan esittämän lisän toteutettavuus tarkistetaan ensin Etuuspalvelujen Lakiyksikössä (Eläke-, opinto- ja perhe-etuuksien osaamiskeskuksessa perhe-etuusryhmässä) jo ennen sopimuksen laatimista. Kunta [lähettää](#) sopimuksen sähköpostin liitteenä hyväksyttäväksi ja allekirjoitettavaksi Etuuspalvelujen Lakiyksikköön (lastenhoidontuet@kela.fi).

Kunnan on ilmoitettava Kelalle kuntalisän maksamisesta tai toimitettava sopimuspaperit Kelaan vähintään kaksi kuukautta ennen sopimuksen voimaantuloa. Mikäli tieto kuntalisän maksamisesta tulee vakuutuspiirille, sen on välitettävä tieto välittömästi Etuuspalvelujen Lakiyksikköön. Kuntalisäsopimus voidaan irtisanoa ilmoittamalla siitä kirjallisesti vähintään kahta kuukautta aikaisemmin.

Jos kunta haluaa irtisanoa voimassa olevan kuntalisäsopimuksen, asiasta tulee ilmoittaa Kelaan kaksi kuukautta ennen sopimuksen haluttua päättymispäivää.

Jos kunta maksaa kuntalisää sekä yksityisen hoidon tukeen että kotihoidon tukeen, sopimusta ei voi irtisanoa vain toisen tukimuodon osalta, vaan kyseessä on sopimuksen muutos. Esim. jos kunta maksaa kuntalisää molempiin tukimuotoihin ja haluaa lopettaa vain kotihoidon tuen kuntalisän maksamisen, kunnan tulee toimittaa Kelaan uusi sopimus, jossa sovitaan vain yksityisen hoidon tuen kuntalisän maksamisesta halutusta ajankohdasta alkaen.

Katso tarkemmin Kela.fi:stä [Kelassa toimeenpantavien kuntalisien ehdot](#).

Katso tarkemmin Kela.fi:stä [Mallisopimus lasten hoidon tuen kunnallisesta lisästä](#) .

1.4.4.5 Hoitoaika

Perhe sopii lapsen hoitoajasta ja hoitomaksusta hoidon tuottajan kanssa.

Perheen loma-ajat

Perheen lomat eivät vaikuta yksityisen hoidon tuen suuruuteen, jos hoitomaksua maksetaan myös loman ajalta normaalinsuuruisena. Vaikka lapsi ei tosiasiallisesti olisi hoidossa päivähoiton tuottajan tai lapsen kesäloman vuoksi, maksetaan yksityisen hoidon tuki, jos hoitosopimus on voimassa ja hoitomaksua maksetaan myös kesäajalta. Tuen maksamisen kannalta ei ole merkitystä sillä, jatkuuko hoitosuhde loman jälkeen.

Perheellä ei ole oikeutta kotihoidon tai yksityisen hoidon tukeen kesäloman ajalta, jos lapsi on ennen lomaa ollut kunnan järjestämässä varhaiskasvatuksessa eikä varhaiskasvatuspaikkaa ole irtisanottu.

Hoidon tuottajan loma-ajat ja sairastuminen

Yksityisen hoidon tuki maksetaan kesälomakuukausilta erisuuruisena kuin tavallisesti, jos hoitomaksun määrä kalenterikuukautta kohden on alempi sen vuoksi, että osa kuukaudesta on päivähoiton tuottajan kesäloma-aikaa. Myös hoitajan kesäloman ajalta yksityisen hoidon tukea maksetaan kuukautta kohden enintään kyseiseltä kalenterikuukaudelta maksettavan hoitomaksun määrä.

Jos lapsi siirtyy hoitajan kesäloman ajaksi toiseen hoitopaikkaan, voidaan lastenhoidon tukea maksaa edelleen, jos perhe on oikeutettu yksityisen hoidon tukeen tai kotihoidon tukeen. Lapsen palatessa kesäloman jälkeen takaisin vanhaan hoitopaikkaan hoitosuhteen ei katsota katkeavan loman ajaksi. Tukioikeus ei kuitenkaan säily tilanteessa, jossa hoitosuhde jatkuu kesäloman jälkeen, mutta tukeen tulee vähintään kalenterikuukauden pituinen jakso, jolta tukea ei jää maksettavaksi.

Jos päivähoiton tuottaja sairastuu ja jää sairauslomalle, selvitä jatkuuko hoitosuhde ja maksetaanko sairausajalta hoitopalkkiota tai palkkaa. Jos hoitosuhde ja hoitopalkkion tai palkan maksaminen jatkuvat, myös oikeus yksityisen hoidon tukeen voi jatkua. Jos hoitomaksun tai palkkion määrä muuttuu, maksetaan yksityisen hoidon tukea kuitenkin enintään hoitomaksun tai palkan suuruisena.

Jos hoidon odottamattomasta muutoksesta (esimerkiksi hoitajan äkillinen sairastuminen) tuen maksaminen hoidon tuottajalle tilapäisesti estyy, tuki voidaan maksaa vanhemmalle tai muulle huoltajalle. Esteen tulee olla tilapäinen.

Sovellettavat lainkohdat LKYTL 1128/1996 4§, 5 §, 7 §

1.4.4.6 Suoritus aika

Alkaminen

Lapsesta, josta maksetaan vanhempainpäivärahaa, ei ole oikeutta yksityisen hoidon tukeen.

Lasten yksityisen hoidon tukea maksetaan aikaisintaan

- vanhempainrahakauden päättymistä tai
- vanhempainrahakauden jälkeen maksettavan isyysrahakauden päättymistä tai
- äitiys- ja vanhempainrahakauden ulkopuolella maksettavan isyysrahakauden päättymistä seuraavasta arkipäivästä lukien tai
- muiden tuen edellytysten alkaessa (LKYTL 17 § 1 mom ja 4 § 5 mom).

Adoptiovanhemmalla, jolla ei työnteon vuoksi ole oikeutta vanhempainrahaan, on oikeus saada lapselleen kunnallinen varhaiskasvatuspaikka. Jollei adoptiolapsen osalta tällöin käytetä oikeutta kunnalliseen varhaiskasvatukseen, hänestä voidaan maksaa lasten yksityisen hoidon tukea jo laskennallisella vanhempainrahakaudella, jos muut tuen saamisen edellytykset täyttyvät.

Lakkaaminen

Lasten yksityisen hoidon tuen maksaminen päättyy viimeistään 31. päivänä heinäkuuta sinä vuonna, jona lapsi aloittaa oppivelvollisena perusopetuksen tai muiden edellytysten päättyessä.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan lapsen osalta maksaminen päättyy viimeistään 31. päivänä heinäkuuta oppivelvollisuuden aloittamisvuotta seuraavana vuonna.

Vähimmäissuoritus aika

Tukea ei myönnetä kuukautta lyhyemmältä ajalta (LKYTL 1128/1996 14 § 3 mom.). Kuukauden jaksoa tarkasteltaessa huomioidaan lastenhoidon tukien kokonaismyöntöaika. Tukeen on siten oikeus, jos perheelle myönnetyn kotihoidon tuen, yksityisen hoidon tuen, osittaisen hoitorahan ja joustavan hoitorahan yhteenlaskettu myöntöaika on vähintään yksi kuukausi. Riippuen kuukaudesta, päivien määrät vaihtelevat ja esimerkiksi helmikuussa 28 päivää on yksi kuukausi. Joskus harvemmin tukea on haettu kahdelle lyhyemmälle jaksolle ja tällöin myöntöaika voi myös koostua kahdesta kuukautta lyhyemmästä jaksosta. Näissä tilanteissa kuukaudeksi lasketaan 30 kalenteripäivää. Tukeen on oikeus myös silloin, kun perheen vanhemmille myönnetään tuki yhteensä vähintään kuukaudeksi. Kotihoidon tuen myöntöajaksi lasketaan myös aika, jolta kotihoidon tuen hoitorahaa ei jää maksettavaksi vanhempainpäiväraahakaudella yhteensovitukseen vuoksi. (LKYTL 1128/1996 4 § 5 mom). Lue lisää verkkokoulun kohdasta vähimmäissuoritus aika.

Esimerkki

Vanhempainrahakausi päättyy 17.9.2014 ja yksityisen hoidon tuki on myönnetty 1.10.2014 alkaen. Ajalle 18.9.–30.9.2014 voidaan myöntää kotihoidon tuki.

Hoidosta maksettu korvaus

Tuki maksetaan niiltä kuukausilta, joilta päivähoiton tuottaja veloittaa hakijaa. Jos korvaus on sovittu suoritettavaksi 12 kuukaudelta, myös tuki voidaan maksaa vastaavalta ajalta. Jos korvausta ei ole sovittu suoritettavaksi esim. päivähoiton tuottajan kesäloman ajalta, ei myöskään tukea makseta tältä ajalta. Muita mahdollisia syitä, joiden vuoksi korvausta ei ole sovittu suoritettavaksi, voivat esimerkiksi olla lapsen (perheen) ulkomaanmatka tai äitiys- ja vanhempainrahakauden ulkopuolella maksettava isyysraha. Lue lisää kohdasta [Hoitoaika](#) ja Teknisistä ohjeista kohdasta Hoitojakso-Päivähoiton tuottaja.

Perhe voi olla velvollinen maksamaan hoitomaksua myös irtisanomisajalta, vaikka lapsi olisi enää hoidossa. Koska hoitosuhde on edelleen voimassa ja jos hoitomaksua maksetaan myös irtisanomisajalta, perheellä voi olla oikeus saada yksityisen hoidon tukea vielä irtisanomisajalta.

1.4.5 Kv-säännökset

Yksityisen hoidon tuen myöntämisen edellytyksenä on, että lapsi tosiasiallisesti asuu Suomessa. EU:n sosiaaliturva-asetus 883/2004 ei koske yksityisen hoidon tukea eikä sitä myönnetä ulkomaille.

Lasten yksityisen hoidon tuki sekä joustava ja osittainen hoitoraha kuuluvat kuitenkin EU-asetuksen 492/2011 soveltamisalaan. Yhdenvertaisen kohtelun takaamiseksi nämä etuudet on myönnettävä myös sellaiselle työntekijälle ja työskentelyn keston ajan tämän kanssa Suomessa oleskeleville perheenjäsenille, joita ei kuitenkaan pidetä Suomessa vakinaisesti asuvina. Edellämainittuja etuuksia voidaan myöntää EU-asetuksen 492/2011 nojalla EU-työntekijän mukana Suomessa olevista lapsista esimerkiksi tilanteessa, jossa perheellä ei ole kotikuntaa. Tällöin tuen rahoittajana on valtio.

1.5 Suhde muihin etuuksiin

Lastenhoidon tuen maksamista eivät yleensä estä muiden lakien mukaiset etuudet. Oikeus tukeen syntyy, kun edellytykset täyttyvät ja valinta tehdään taloudellisen tuen ja kunnan järjestämän päivähoiton välillä. Muiden lakien mukaiset etuudet, mikäli niillä on vaikutusta, huomioidaan pääsääntöisesti tuloina hoitolisän suuruutta määrättäessä.

Huomaa kuitenkin, että jos vanhempi (myös etäisä, joka ei asu lapsen kanssa) saa vanhempainpäivärahaa (ml. vanhempainrahakauden jälkeinen isyysraha), kummallakaan vanhemmalla ei ole oikeutta kotihoidon eikä yksityisen hoidon tukeen tästä samasta lapsesta, koska kyseisellä ajanjaksolla ei ole lapsen hoidon valintaoikeuttakaan voimassa.

Yksityisen hoidon tuen hoitorahaa ja hoitolisää voidaan kuitenkin maksaa perheen muista lapsista myös äitiys- ja vanhempainrahakauden (ml. vanhempainrahakauden jälkeinen isyysraha) aikana. Erityisäitiys-, äitiys-, vanhempain- ja osittaista vanhempainrahaa sekä vanhempainrahakauden päätyttyä maksettavaa isyysrahaa tai äitiys- ja vanhempainrahakauden ulkopuolella maksettavaa isyysrahaa ei tällöin

yhteensovitetta hoitorahan kanssa, mutta hoitolisässä ne otetaan huomioon tulona täysimääräisesti.

Muiden etuuksien huomioon ottaminen yksityisen hoidon tuessa

Taulukon selitykset

Eo = etuoikeutettu tulo hoitolisässä

Väh = vähennetään hoitolisätuloista (varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaki 11 §)

S = selvítettävä vaikutus; erityisesti, jos saaja on sama

T = tuloa hoitolisässä, vähintään rajoitetusti

O = ei vaikutusta

Muiden etuuksien huomioon ottaminen yksityisen hoidon tuessa

Lasten yksityisen hoidon tuki (perheen tuloja)	Hoitolisä
Äitiys-, erityisäitiysraha	T
Isyysraha	T
Osittainen hoitoraha	T
Joustava hoitoraha	T
Sairauspäiväraha, kuntoutusraha, osasairauspäiväraha	T
Erityishoitoraha	S
Työttömyyspäiväraha	T
Työmarkkinatuki	T
Liikkuvuusavustus	Eo
Vuorottelukorvaus	T
Opintotuki (opintoraha, aikuiskoulutustuki, asumislisä)	Eo
Eläkkeensaajan asumistuki	Eo
Yleinen asumistuki	Eo
Lapsilisä	Eo
Alle 16-vuotiaan vammaistuki	Eo
16 vuotta täyttäneen vammaistuki	Eo
Eläkettä saavan hoitotuki (ja sen osana maksettava mahdollinen veteraanilisä)	Eo
Omaishoidon tuki	T
Perhehoitajan palkkio	T

Lasten yksityisen hoidon tuki (perheen tuloja)	Hoitolisä
Yleinen perhe-eläke	T
Kansaneläke / työeläke	T
Sotilasavustus	Eo
Elatustuki (lapsen tulona)	T
Elatusapu (vanhemman maksama)	Väh
Elatusapu (lapsen tulona)	T

Jos toisesta EU/ETA-valtiosta maksetaan vanhempainpäivärahaa vastaavaa etuutta, huomioidaan se lastenhoidon tuessa kuten Suomesta maksettava vanhempainpäiväraha.

Yksityisen hoidon tuki maksetaan päivähoiton tuottajalle. Sitä ei huomioida perheen tulona yhteensovitettaessa eri etuuksia.

Lastenhoidon tuen vaikutusta muihin etuuksiin selostetaan tarkemmin kunkin etuuslajin osalta tätä koskevissa ohjeissa.

1.6 Hakeminen

Yksityisen hoidon tuen hakijana on lapsen vanhempi, vaikka tuki maksetaankin hoidon tuottajalle. Yksityisen hoidon tukea haetaan lomakkeella lasten kotihoidon / lasten yksityisen hoidon tuesta [WH1](#). Tukea voi hakea myös sähköisesti. Hakemuksen lisäksi tarvitaan päivähoiton tuottajalta lomake selvitys hoidon tuottajasta WH2. WH2-lomakkeen voi toimittaa sähköisesti, jos päivähoiton tuottajalla on Y-tunnus. Jos lasta hoitaa henkilö, jonka kanssa perhe on tehnyt työsopimuksen lapsen hoidosta, hakemuksen liitteeksi tarvitaan myös kopio työsopimuksesta.

Kun haetaan hoitolisää, on hakemukseen liitettävä luotettava selvitys hoitolisän määrään vaikuttavista perheen tuloista. Hoitolisään vaikuttavien tulojen osalta katso tarkemmin kohta [Tulot ja vähennykset](#).

Hakemus tarvitaan aina kun

- etuutta haetaan ensimmäistä kertaa
- hakija vaihtuu.

Hakemusta ei kuitenkaan tarvita, kun määräajalle myönnetylle tuelle haetaan jatkoa,

- jos asiakas on ilmoittanut viestillä tai muulla ilmoituksella hakevansa jatkoa yksityisen hoidon tukeen
- täydennä hakemusta ensisijaisesti puhelimitse tai viestillä.

Voit tehdä perheen olosuhdemuutokseen perustuvan tarkistusratkaisun useimmiten ilman hakemusta. Turhaa hakemuslomakkeen pyytämistä tulisi välttää. Kun harkitset hakemuslomakkeen pyytämistä, mieltä

- saisitko puuttuvat tiedot helpommin muulla tavoin?

- olisiko ratkaisutoiminta sujuvampaa, jos tarkistat puuttuvat tiedot asiakkaalta esim. puhelimitse tai viestillä?

Monissa tilanteissa riittää, että asiakas ilmoittaa muuttuneen asian ja toimittaa vain tarvittavat selvitykset.

1.6.1 Vireilletulo

Lue asian vireilletulosta.

Asian vireillepanotavat

Asia pannaan vireille **kirjallisesti** (myös sähköisesti) tai **Kelan suostumuksella suullisesti**. Hakemuksesta on käytävä ilmi vaatimukset perusteineen. Kelan etuuskien hakemisesta on erityissäännöksiä, joiden perusteella niitä haetaan yleensä erikseen vahvistetuilla hakemuslomakkeilla.

Postitse tai henkilökohtaisesti toimitettuna

Kun etuutta haetaan hakemuksella, hakemuslomake on allekirjoitettava. Jos hakemusta ei ole laadittu hakemuslomakkeelle, asia rekisteröidään vireille ja hakijaa pyydetään täyttämään hakemuslomake. Jos hakemus saapuu allekirjoittamattomana esimerkiksi postitse, siihen ei tarvitse pyytää allekirjoitusta, ellei ole syytä epäillä hakemuksen alkuperäisyyttä tai eheyttä eikä esimerkiksi sitä, että hakemus olisi asiakkaan tahdon vastainen. Lue myös Asiakirjan täydentämisestä kohdat [Hakemuslomakkeen täydentäminen](#) ja [Allekirjoitus](#).

Asia tulee vireille myös puutteellisella hakemuksella. Puutteellista hakemusta ei palauteta asiakkaalle, vaan asiakasta pyydetään täydentämään sitä. Pyydä hakemuksen täydentämistä viestillä, puhelimitse tai kirjeellä. Lue myös Asiakirjan täydentäminen.

Asiakkaalla on oikeus pyynnöstä saada todistus asiakirjan vastaanottamisesta (Kuitti Kelan toimistoon jätetyistä asiakirjoista YHT02)

Sähköisen asiointipalvelun kautta

Osassa etuuksista asiakas voi saattaa asian vireille myös sähköisellä hakemuksella käyttämällä Kelan sähköisiä asiointipalveluja.

Hänen on tällöin tunnistauduttava joko pankin verkkotunnuksilla, mobiilivarmenteella tai sähköisen henkilökortin avulla. Sähköisen asiointipalvelun kautta jätetyistä hakemuksista lähtee automaattinen vastaanottokuittaus lähettäjälle.

Asia voi tulla vireille myös viestipalvelun kautta viestillä.

Tutustu verkkoasiointiin Kelassa.

Sähköpostitse tai faksilla

Asia voi tulla vireille myös sähköpostilla tai faksilla. Vireilletulotiedoista tulee käydä ilmi mitä asia koskee sekä lähettäjän nimi ja yhteystiedot.

Etuasioita (etuuteen liittyvät tiedot, hakemus tai hakemuksen liitteet) **ei** kuitenkaan tule Kelaan lähettää **sähköpostilla** tietoturvasyistä, koska sähköpostin lähettäjää

koskevaa tietoa voidaan muokata helposti teknisesti. Henkilön sähköinen tunnistaminen ei ole käytössä Kelan sähköpostissa. Kela ei voi ohjata tai suositella asiakasta lähettämään salassa pidettäviä tietoja suojaamattomassa sähköpostissa. Tämän vuoksi Kela ei ilmoita sähköpostiyhteystietoja, johon etuusasioita voidaan lähettää. Kela tarjoaa sähköisenä palveluna tietoturvallisena [Asiointipalvelun](#). Jos etuutta koskeva viesti lähetetään Kelaan sähköpostilla, Kelassa ei voida turvata sitä, että sähköposti saapuu Kelaan ja etuusasia tulee vireille. Sähköinen viesti toimitetaan viranomaiselle lähettäjän omalla vastuulla, joten vastuu sähköpostin perille menosta jää sähköpostia lähetettäessä lähettäjälle. Katso poikkeukset.

Faksina toimitettu hakemus tulee vireille faksin saapumispäivänä. Faksatussa hakemuksessa oleva allekirjoitus on riittävä, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjästä eikä ole syytä epäillä asiakirjan alkuperäisyyttä ja säilymistä muuttumattomana. Tällöin alkuperäistä hakemuslomaketta ei tarvitse toimittaa myöhemmin.

Suullisesti

Tietyissä tilanteissa asia voi tulla vireille myös asiakkaan suullisen hakemuksen tai ilmoituksen perusteella (esimerkiksi etuuden lakkautus tai päätöksen oikaisu asiakkaan eduksi). Suullisesti saadut tiedot on aina dokumentoitava Oivan yhteydenottoon. Luo tarvittaessa toimeksiantotyö ja liitä yhteydenotto siihen.

Lue [suullisesta hakemisesta](#).

1.6.1.1 Lähettäjän vastuu

Lähettäjä vastaa asiakirjan perillemenosta oikeaan osoitteeseen oikeassa ajassa. Asiakkaalla on ensisijainen velvollisuus selvittää, minkä viranomaisen tehtäviin asiakirjan käsittely kuuluu. Asiakas vastaa myös siitä, että asiakirja tulee perille toimivaltaiseen viranomaiseen ennen määräajan päättymistä. Esimerkiksi postinkulun viivästyminen ei poista lähettäjän vastuuta. Asiakkaan on varmistettava, että kirjeessä on tarpeeksi postimerkkejä. Lue myös [asiakirjan siirrosta](#) .

1.6.1.2 Asiakirjan siirto

Jos Kelaan on erehdyksessä toimitettu hakemus tai muu asiakirja, sitä ei saa jättää käsittelemättä vaan se on viipymättä siirrettävä toimivaltaiseksi katsottavalle viranomaiselle.

Lue asiakirjan siirrosta.

1.6.2 Kuka voi hakea etuutta?

Tässä ohjeessa on kerrottu yleiset säännöt siitä, kuka voi hakea etuutta missäkin tilanteessa. Tämän lisäksi on olemassa etuuskohtaisia säännöksiä, jotka voivat joko poiketa näistä yleisistä ohjeista tai täydentää niitä. Etuuksien osalta katso myös kohta Maksaminen.

1.6.2.1 Henkilö itse

18 vuotta täyttänyt henkilö

- hakee etuutta yleensä itse
- voi valtuuttaa toisen henkilön eli asiamiehen toimimaan puolestaan (esimerkiksi hakemaan etuutta)
- voi itse hakea etuutta, vaikka hänelle olisi määrätty edunvalvoja
 - ellei holhousviranomainen ole rajoittanut hänen toimintakelpoisuuttaan
- on täysivaltainen, ellei holhousviranomainen edunvalvojan määrätessään ole julistanut häntä vajaavaltaiseksi
 - vajaavaltaiseksi julistetun puolesta etuutta hakee edunvalvoja

Lue lisää asianosaisasemasta ja puhevallan käyttämisestä, täysi-ikäiselle määrätystä edunvalvojasta, rinnakkaisesta puhevallasta, toimintakelpoisuuden rajoittamisesta ja vajaavaltaisen puhevallasta

Alle 18-vuotias

- on vajaavaltainen ja hänen puolestaan etuuksia hakee yleensä hänen edunvalvojansa
 - edunvalvojina ovat yleensä hänen **huoltajansa**
- 15 vuotta täyttänyt on vajaavaltainen
 - mutta hänellä **on oikeus myös itse hakea etuutta**
- **katso tarkemmin etuuskohtaiset menettelyt**

Jos henkilöllä itsellään ei ole oikeutta hakea etuutta ja hän on jättänyt etuushakemuksen, ota yhteyttä tämän edunvalvojaan tai huoltajaan.

Lue lisää alaikäisen puhevallan käyttämisestä

1.6.2.2 Edunvalvoja

Jos edunvalvoja on määrätty hoitamaan päämiehen (edunvalvonnan alainen henkilö) **taloudellisia asioita** tai taloudellisia asioita ja varallisuutta/omaisuutta

- edunvalvojalla **on oikeus** hakea etuutta päämiehen puolesta
- eikä päämiehen **toimintakelpoisuutta ole rajoitettu taloudellisten asioiden hoitamisen osalta**, etuutta voi hakea ja hakemuksen allekirjoittaa **joko päämies itse tai edunvalvoja**. Jos etuutta hakee tai hakemuksen on allekirjoittanut päämies itse, on **edunvalvojaa kuultava asiassa**.
- mutta päämiehen oikeustoimikelpoisuutta **on rajoitettu** siten, ettei hän voi hoitaa taloudellisia asioitaan, etuutta voi hakea ja hakemuksen allekirjoittaa **vain** edunvalvoja.
- ja päämies on **julistettu vajaavaltaiseksi** etuutta voi hakea **vain** edunvalvoja
- etuus **maksetaan** edunvalvojalle tai hänen määräämälleen etuudensaajan tilille

Kela saa väestötietojärjestelmästä tiedon edunvalvojasta.

Tieto edunvalvonnasta näkyy Henkilötietojen kyselyllä HEKY/Henkilötiedot/Perhetiedot.

Tieto edunvalvonnasta näkyy Oiwan Asiakkaan palvelutiedot – näytöltä. **Tarkista** edunvalvojan **tehtävän sisältö** holhousasioiden rekisterikyselyllä. Holhousasioiden rekisteristä näkyy

- edunvalvojan nimi ja tunniste tiedot

- tieto edunvalvonnan alkamis- tai lakkaamisajankohdasta
- tieto edunvalvojan tehtävästä ja henkilön toimintakelpoisuuden rajoittamisesta (onko rajoitettu vai ei)
- tieto siitä, mikä viranomainen on ratkaissut asian.

Kyselyä pääset käyttämään Ratkaisutyön etuuskohtaisilta sivuilta kohdasta Työvälitteet (Holhousasioiden rekisteri). Tee kysely antamalla etuudensaajan henkilötunnus. Kyselyä varten tulee anoa käyttöoikeudet Tahdin Käyttövaltuuksienhallintajärjestelmästä (KVH) / Etuuskyselyt / Holhousrekisterin kyselijä.

Huomaa, että voimassa oleva edunvalvontamääräys on voitu toimittaa Kelaan myös jo muun hakemuksen yhteydessä, jolloin määräys löytyy Oiwasta asiakkaan asiakirjoista.

Lue lisää edunvalvoja täysi-ikäiselle henkilölle, edunvalvojan rinnakkainen puhevalta, toimintakelpoisuuden rajoittaminen ja edunvalvojan puhevalta, täysi-ikäisen vajaavaltaisen puhevalta ja edunvalvonnan päättyminen.

1.6.2.3 Edunvalvontavaltuutettu

Edunvalvontavaltuutettu voi hakea etuutta päämiehensä puolesta

- jos edunvalvontavaltuutus on asianmukaisesti vahvistettu ja rekisteröity ja kun edunvalvontavaltuutus kattaa taloudellisten asioiden, kuten etuusasioiden hoidon – tuki maksetaan edunvalvontavaltuutetun ilmoittamalla tilille

Kela saa väestötietojärjestelmästä tiedon edunvalvontavaltuutuksesta.

- Edunvalvontavaltuutus merkitään holhousasioiden rekisteriin.
- Tiedon voimassa olevasta edunvalvontavaltuutuksesta saat henkilötietojen kyselyllä HEKY/Henkilötiedot/Perhetiedot.
- Tieto edunvalvontavaltuutuksesta näkyy Oiwan Asiakkaan palvelutiedot – näytöltä.
- **Holhousasioiden rekisteristä** rekisterikyselyllä näkyy **edunvalvontavaltuutetun nimi** ja tunniste.
- Tarkempi tieto edunvalvontavaltuutetun tehtävästä selviää edunvalvontavaltakirjasta.
- Selvitä aina myös edunvalvontavaltuutuksen sisältö
- Jos valtuutusta ei ole liitetty hakemukseen tai sitä ei ole toimitettu aiemmin Kelaan, pyydä edunvalvontavaltuutetulta kopio edunvalvontavaltakirjasta.

Lue lisää edunvalvontavaltuutuksesta ja miten menetellään kun edunvalvontavaltuutettu hoitaa taloudellisia asioita.

1.6.2.4 Asiamies eli valtuutettu

Asiamies eli valtuutettu voi hakea etuutta päämiehen puolesta. Asiamiehen on

- esitettävä valtakirja tai
- muulla luotettavalla tavalla osoitettava olevansa oikeutettu edustamaan valtuuttajaa

Jos asiamiehenä toimii julkinen oikeusavustaja, Suomen Asianajajaliittoon kuuluva asianajaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, hänen ei tarvitse esittää valtakirjaa Kelassa, **ellei ole syytä epäillä** valtuutuksen todenperäisyyttä.

Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista pidetään julkista luetteloa (oikeudenkäyntiavustajaluettelo). Tiedon siitä, onko lakimies saanut luvan toimia

oikeudenkäyntiavustajana, voi tarkistaa oikeushallinnon asiointipalvelusta (<https://asiointi.oikeus.fi/web/asiointi/oikeudenkayntiavustajaluettelo>). Asianajajan kuulumisen Asianajajaliittoon voi tarkistaa Asianajajaliiton sivuilta etsi asianajaja –haulla (https://www.asianajajaliitto.fi/etsi_asianajaja).

Valtuuttajan on kuitenkin **asioitava henkilökohtaisesti, jos** se on tarpeen asian selvittämiseksi.

Lue lisää asiamiehen valtuutukseen perustuvasta oikeudesta toimia päämiehen puolesta ja asiamiehestä ilman valtakirjaa.

1.6.2.5 Lähiomainen tai muu henkilö

Lähiomainen tai muu henkilö, joka pääasiallisesti huolehtii henkilöstä **voi hakea etuutta toisen puolesta**

- jos henkilö **ei** sairauden, vanhuuden tai muun sellaisen syyn takia **itse pysty** hakemaan etuutta (tai muutoin huolehtimaan eduistaan ja oikeuksistaan) **eikä** hänellä ole **edunvalvojaa**. Tämä edellyttää myös sitä, että Kela **hyväksyy** lähiomaisen tai muun henkilön toimimaan toisen puolesta ja että **etuuslaissa on tästä asiasta säännös**
- kansaneläkelain etuudet (KEL 568/2007 54 § 2 mom.)
- vammaisetuudet (570/2007 15 § 2 mom.)
- kuntoutusetuudet ja kuntoutusrahaetuudet (566/2005 5 luku 42 §)
- eläkkeensaajan asumistuki (EAL 571/2007 3 luku 20 § 2 mom.)
- sairausvakuutuslain mukaiset etuudet (SVL 1224/2004 15 luku 2 § 3 mom.) ja
- vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelua koskevat asiat (133/2010 13 § 2 mom.)

Tällaisen henkilön ei tarvitse esittää valtakirjaa, vaan hänen esiintymisensä perustuu Kelan hyväksyntään.

Lue lisää miten lähiomainen tai muu päämiehestä huolehtinut henkilö voi käyttää puhevaltaa ja miten hyväksyminen kirjataan.

1.6.2.6 Kunta

Jos lapsi on otettu kunnan sosiaalihuollon toimielimen huostaan, sillä on oikeus hakea lapselle kuuluvaa etuutta.

1.6.3 Hakuaika

Lasten hoidon tukia on haettava kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun etuutta halutaan saada. Ilman erityistä syytä tukea ei myönnetä pidemmältä ajalta takautuvasti (LKYTL 1128/1996 14 § 2 mom.).

Kun määräpäivä tai määrääjän viimeinen päivä on pyhäpäivä tai arkilauantai, lasten hoidon tukea koskevan hakemuksen saa jättää ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen. Sama koskee itsenäisyyspäivää, vapunpäivää sekä joului- tai juhannusaattoa.

Jos etuushakemus on myöhästynyt, myöhästymisen syistä pyydetään selvitys. Etuus voidaan myöntää mm. silloin, kun myöhästymisen on johtunut hakijasta riippumattomista syistä tai muista pätevästä perusteista, esim. vaikeasta sairaudesta. Erityisenä syynä etuuden myöntämiselle myöhästymisestä huolimatta ei pidetä

esim. tietämättömyyttä eikä edunvalvojan tai muun hakemiseen oikeutetun henkilön laiminlyöntiä etuuden valvomisessa.

1.6.4 Lisäselvitysten pyytäminen

Lue asian selvittämisestä ja lisäselvitysten pyytämisestä.

Jos asiakkaan toimittama hakemus on puutteellinen, pyydä asiakasta täydentämään hakemuslomakkeella ilmoitettuja tietoja tai toimittamaan hakemuslomakkeen liitteenä tarvittavia asiakirjoja. Selvitä ennen lisäselvitysten pyytämistä, onko tieto jo Kelassa ja voiko sitä käyttää (esimerkiksi asiakkaan aiempien hakemusten tai toisen etuuden hakemisen yhteydessä toimitetut tiedot, asiakkaan perheenjäsenten tiedot). Jos tieto on jo Kelassa käytettävissä, älä pyydä selvityksiä uudelleen. Tärkeää on, että pyydät kaikki asian ratkaisemiseksi tarvittavat lisäselvitykset mahdollisuuksien mukaan kerralla.

Huomaa, että eri etuuslaeissa on määritelty, milloin Kela saa pyytää lisäselvityksiä suoraan ulkopuoliselta taholta. Lue lisää tietojen saamisesta muilta tahoilta.

Viestipalvelulla, soittamalla tai kirjallisesti

- Lisäselvitysten pyytämisen priorisointijärjestys on etuuskäsittelyssä
 - Viestipalvelu tai puhelin
 - Asiakaskirje (jos viestipalvelu tai puhelin eivät ole mahdollisia tai eivät sovellu asiakkaan tilanteeseen)
- Lisäselvitykset pyydetään ensisijaisesti viestipalvelulla tai puhelimella sen mukaan, kumpi näistä on tarkoituksenmukaisempi, ja saattaa asian paremmin päätökseen.
- Jos asiakasta ei tavoiteta viestillä tai soittamalla, asiakkaalle lähetetään asiakaskirje.
- Ilmoita asiakkaalle määräaika, mihin mennessä hänen tulee toimittaa pyydetty lisäselvitys. Kerro samalla, että asia voidaan määräajan kuluttua ratkaista, vaikka hän ei toimittaisi pyydettyä lisäselvitystä.
- Kirjaa suullisen lisäselvityspyynnön yhteydessä Oiwan yhteydenottoon, mitä lisäselvityksiä olet pyytänyt asiakkaalta ja mihin mennessä hänen tulee toimittaa ne.
- Jos asiakkaalla on jo vireillä työ Oiwassa, liitä yhteydenotto työhön, ja aseta sille tarvittaessa uusi odottamisaika.
- Ohjaa asiakas toimittamaan tarvittavat liitteet ensisijaisesti kela.fi/asiointi Liitteet ja viestit -palvelun kautta tai kerro asiakkaalle vastausosoite, johon liitteet voi lähettää. Osoitteet löydät esim. [Kela.fi](https://kela.fi):stä kohdasta [Henkilöasiakkaat - Postiosoitteet](#). Käytössä on asiakkaan asuinpaikan mukaiset postilokero-osoitteet.

Viestipalvelua käytetään etuuskäsittelyssä silloin, kun asiakas on hyväksynyt viestipalvelun käytön verkossa. Sitä kannattaa käyttää erityisesti sellaisissa tilanteissa, joissa ei ole tarvetta asiakkaan kokonaisvaltaiseen elämäntilanteen tai palvelutarpeen kartoittamiseen.

Jos asiakkaalle soimitaan, ja hän ei vastaa puheluun, hänelle lähetetään tekstiviesti tietokoneelta 0100100-palvelusta (**Sinetin etusivu**)

- Kelassa on käytössä yhteiset tekstiviestimallit erilaisia tilanteita ja tarpeita varten. Etuuskäsittelyjen omat viestimallit löytyvät Etuuskäsittelyjen ohje -sivuilta Työvälineet otsikon alta.

- Muokkaa käyttämäsi mallia tarvittaessa asiakkaalle annetun puhelinnumeron osalta.
- Kopioi tekstiviesti ennen sen lähettämistä ja kirjaa se Oiwan yhteydenottoon

Lisäselvitykset on hyvä pyytää asiakaskirjeellä silloin, jos tämä on tarkoituksenmukaista asiakkaan tilanne, selvitysten määrä tai laatu huomioon ottaen. Vaativissa etuusasioissa voi olla kuitenkin järkevää tavoitella asiakasta esim. puhelimitse parikin vuorokautta ennen asiakaskirjeen lähettämistä.

Asiakas voi toimittaa lisäselvityksen joko viestipalvelun liitteenä, suullisesti tai kirjallisesti. Asiakas voi esimerkiksi puhelimitse täydentää hakemuslomakkeella ilmoittamatta jääneitä tietoja. Hakemuksen liitteenä toimitettavat ulkopuolisen tahon antamat selvitykset, kuten palkkatodistus tai vuokrasopimus, on kuitenkin toimitettava viestin liitteenä tai kirjallisesti. Etuuskohtaisesti on määritelty, mitkä tiedot asiakkaan tulee aina toimittaa kirjallisesti.

Sähköposti ei ole tietoturvasyistä Kelassa virallinen asiointikanava. Jos asiakas kuitenkin toimittaa lisäselvityksen tai liitteitä sähköpostilla, ne hyväksytään. Lue lisää lisäselvitysten toimittamisesta sähköisesti ja liitetiedostojen vastaanottamisesta muistitikulla, CD:llä tai kännykällä.

Hakemuslomakkeen täydentäminen

- Jos asiakkaan toimittama hakemuslomake on **puutteellisesti täytetty**, älä palauta alkuperäistä hakemusta asiakkaalle täydennettäväksi, vaan pyydä häntä muutoin selvittämään hakemuslomakkeesta puuttuvia tietoja, ensisijaisesti viestipalvelun avulla.
- Kirjaa asiakkaan asiaan liittyvä täydennys tai muu tieto Oiwaan (ei-skannattavissa etuuksissa hakemuslomakkeelle tai erilliselle paperille). Jos kirjaat hakemuslomakkeelle asiakkaan ilmoittamia tietoja, erottele kirjaamasi tiedot asiakkaan omakätisistä merkinnöistä (esim. puumerkilläsi).
- Jos hakemuslomakkeesta puuttuu allekirjoitus, lue lisää allekirjoituksesta.

Lue lisää hakemuslomakkeen täydentämisestä ja asiakirjan täydentämisestä.

Määräaika lisäselvitysten toimittamiselle

Lue määräajasta lisäselvityksen toimittamiselle.

- Ilmoita lisäselvityspyynnön yhteydessä asiakkaalle määräaika, mihin mennessä pyydyt lisäselvitykset tulee toimittaa. Määräaika lisäselvitysten toimittamiselle on yleensä kaksi viikkoa, mutta se voi olla pidempikin, jos selvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Ulkomaille lähetettävään lisäselvityspyyntöön on syytä antaa pidempi määräaika. Määräaika voi olla toisaalta lyhyempikin kuin kaksi viikkoa, jos asiakas kertoo pystyvänsä toimittamaan selvityksen jo aiemmin.
- Älä pyydä samaa kerran jo pyydettyä lisäselvitystä uudelleen. Jos asiakas on kirjallisesti hakemuslomakkeessa tai muutoin ilmoittanut toimittavansa lisäselvityksiä tiettyyn määräpäivään mennessä, älä pyydä asiakasta toimittamaan näitä lisäselvityksiä.
- Jos asiakas ei toimita lisäselvityksiä määräajassa, asia voidaan määräajan kuluttua käsitellä käytettävissä olevien tietojen perusteella.
- Erityisesti ennen hylkäävän päätöksen antamista on hyvä tarkistaa, onko yhteydenotoissa, kommentoissa tai asiakaskirjeissä mainintaa asiakkaan kanssa sovitusta tai hänelle annetusta poikkeavasta määräajasta.

- Määräaika voidaan asiakkaan pyynnöstä pidentää, jos asiakas ei pysty toimittamaan lisäselvityksiä alkuperäiseen määräaikaan mennessä. Jos asiakas pyytää lisää aikaa, sovi hänen kanssaan uusi määräaika, kirjaa se Oiwan yhteydenottoon, liitä tämä odottavaan työhön ja aseta työlle tarvittaessa uusi odottamisaika. Voit antaa lisää aikaa yleensä vain kerran. Tarvittaessa määräaika voidaan tämänkin jälkeen pidentää, jos selvityksen viipyminen johtuu asiakkaasta riippumattomista syistä.
- Vaikka selvitys olisi saapunut määräajan kuluttua umpeen, se otetaan huomioon päätöksenteossa. Jos päätös on jo tehty, se voidaan tarvittaessa oikaista.

1.6.4.1 Lisäselvitykset lastenhoidon tuissa

Jos etuushakemus on puutteellinen, pyydä lisäselvitykset hakijalta viestitoiminnolla, puhelimitse tai kirjeellä. Lastenhoidon tuen kirjepohjien etuuslyhenne on WH. Kirjepohjat ovat käytettävissä APKY-aloitusvalikon kautta.

1.6.5 Hakemuksen peruminen

Lasten hoidon tuen hakija voi perua hakemuksensa, jos päätöstä ei ole vielä annettu.

Perumisen voi tehdä suullisesti tai kirjallisesti.

- Jos peruminen on suullinen, kirjaa yhteydenotto OIWAan ja tee Toimeksianto-työ. Poista järjestelmästä hakemuksen vireilläolotieto.
- Jos ilmoitus hakemuksen perumisesta on tullut kirjallisesti tai asiointipalvelun kautta, poista järjestelmästä hakemuksen vireilläolotieto ja lähetä asiakkaalle tekstiviesti. Mallin tekstiviestiin löydät tekstiviestimallivalikoimasta Ratkaisutyö-sivustolta. Jos käytössäsi ei ole asiakkaan puhelinnumeroa, lähetä hakijalle kirje, jossa kerrot, että hakemus on hänen pyynnöstään peruttu. Voit käyttää kirjepohjaa YHI39.

1.7 Määrä

Yksityisen hoidon tuki koostuu hoitorahasta sekä mahdollisesta hoitolisästä ja kuntalisästä.

Kela maksaa yksityisen hoidon tukea korkeintaan sovitun hoitomaksun tai palkan verran.

Hoitoraha

Hoitoraha kustakin lapsesta on 1.1.2021 alkaen 174,59 €/kk (173,95 €/kk vuonna 2020).

Hoitolisä

Hoitolisän täysi määrä on kustakin lapsesta enintään 146,82 €/kk (146,29 €/kk vuonna 2020). Hoitolisä maksetaan kaikista alle kouluikäisistä lapsista, jos vanhempien tulot jäävät tulorajojen alle.

Kuntalisä

Yksityisen tuen hoitoraha ja hoitolisä voidaan maksaa kunnan päätöksen mukaisella lisällä korotettuna. Kuntalisän maksaminen ja määrä on siten kuntakohtaista. Kelan hoitamien kuntalisien määrät näkyvät APKY-kyselyllä.

Esiopetusikäiset lapset

Esiopetusikäisillä on velvollisuus osallistua esiopetukseen tai esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan. Kaikkien esiopetusikäisten lasten katsotaan osallistuvan perusopetuslaissa tarkoitettuun esiopetukseen 1.8.-31.5. välisenä aikana. Kela ei kerää tietoja siitä, osallistuuko lapsi esiopetukseen.

Varhaiskasvatuslaissa käytetään termiä ”perusopetuslaissa tarkoitettu esiopetus”, mikä kattaa niin kunnan järjestämän, kotona järjestetyn kuin yksityisen varhaiskasvatuksen järjestämän esiopetuksen (=muu esiopetuksen tavoitteet saavuttava toiminta).

Esiopetusikäisistä lapsista maksetaan pienempää hoitorahaa 64,24 €/kk (1.8.2020 - 31.12.2020 64,00 €/kk) ja hoitolisä maksetaan puolitettuna. Tukea maksetaan esiopetuskauden ajalta 1.8.-31.5. Esiopetuskauden jälkeen kesä- ja heinäkuulta esiopetusikäisestä lapsesta maksetaan täyttä hoitorahaa, jos lapsi on edelleen yksityisessä varhaiskasvatuksessa.

Jos lapsi osallistuu vain esiopetukseen eikä osallistu sen lisäksi täydentävään varhaiskasvatukseen, hoitorahaa ei makseta ollenkaan.

Jos lapsi on perusopetuskaudella poissa esiopetuksesta tai koulusta alle kuukauden ajan, tuen määrää ei tarkisteta, vaan se maksetaan samansuuruisena poissaolonkin ajalta (esim. syys-, joului- ja hiihtolomat).

Esimerkki

Perheen 4- ja 6-vuotiaat lapset ovat yksityisessä perhepäivähoidossa. Hoitomaksu yhdestä lapsesta on 800 €/kk. Päivähoidon tuottajalle maksetaan 4-vuotiaasta suurempaa hoitorahaa. 6-vuotias on esiopetusikäinen, joten hänestä maksetaan pienempää hoitorahaa esiopetuskaudelta. Jos 6-vuotias lapsi on hoidossa myös kesällä, hänestä maksetaan kesä- ja heinäkuulta suurempaa hoitorahaa.

Perheelle maksetaan tulojen perusteella myös hoitolisää. 4-vuotiaasta lapsesta hoitolisä on täysimääräinen ja 6-vuotiaasta puolitettu esiopetuskauden aikana ja täysi hoitolisä kesä- ja heinäkuulta.

Kuntalisää maksetetaan kunkin kunnan määrittelemien ehtojen mukaan.

Tuen määrä kuukautta lyhyemmiltä jaksoilta ja indeksitarkistus

Tukea maksetaan 1/25 sen määrästä jokaiselta sellaiselta arkipäivältä, jolta perhe on tukeen oikeutettu, jos tukea ei makseta koko kalenterikuukaudelta sen poikkeuksellisesta alkamisesta tai päättymisestä johtuen.

Jos tuen määrä muuttuu kesken kalenterikuukauden, mutta sitä maksetaan kuitenkin koko kuukaudelta, lasketaan alkukuukauden määrä todellisten arkipäivien mukaan. Loppukuukaudelta kunkin maksettavan osan määrä lasketaan 25 arkipäivää miinus alkukuussa maksettavien arkipäivien lukumäärä. Sen sijaan, jos osa alkaa tai loppuu kesken kuukauden, laskennassa käytetään osan kohdistumisajan arkipäivien lukumäärää (enintään 25).

Yksityisen hoidon tuen määrä tarkistetaan vuosittain indeksillä (ensimmäinen indeksitarkistus 1.3.2011). Pienin maksettava tukierä on 16,81 €/kk (LKYTL 1128/1996 18 § 2 mom).

1.8 Määräytymisperusteet

Yksityisen hoidon tuen hoitorahaa maksetaan perheen jokaisesta tukeen oikeuttavasta lapsesta. Hoitorahan määrään vaikuttaa lapsen ikä. Myös hoitolisää maksetaan jokaisesta tukeen oikeuttavasta lapsesta. Hoitolisän määrään vaikuttavat perheen koko ja tulot.

1.8.1 Hoitolisän tulorajat

Hoitolisään vaikuttavat aina perheen koko ja tulot.

Hoitolisää maksetaan, jos perheen kuukausitulot eivät ylitä perheen koon mukaan määräytyvää tulorajaa.

Tulorajan ylittävä tulo vähentää hoitolisän täyttä määrää perheen koon mukaan määräytyvällä prosenttiosuudella. Tulorajaa määrättäessä otetaan huomioon perheen lapsista kaksi nuorinta [valinta-oikeuden](#) piirissä olevaa.

Esimerkki

Perheeseen kuuluu yksinhuoltajaisä ja kolme alle kouluikäistä lasta. Hoitolisän perhekoko määrättäessä otetaan huomioon kaksi nuorinta lasta eli perheen koko on kolme henkilöä. Tuloina otetaan huomioon isän tulot sekä kaikkien kolmen lapsen tulot, jos heistä haetaan kotihoidon tukea.

Hoitolisän tulorajat

Tuloina huomioidaan lapsen, tuen hakijan sekä hänen kanssaan yhteistaloudessa avioliitossa tai avioliitonomaisissa olosuhteissa yhteistaloudessa elävän henkilön veronalaiset ansio- ja pääomatulot sekä verosta vapaat tulot, lukuun ottamatta eräitä etuoikeutettuja tuloja. Rekisteröidyn parisuhteen osapuoli rinnastetaan aviopuolisoon. Tulokäsite on määritelty varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain 11 §:ssä.

Kotihoidon tukea ja kuntalisää ei oteta huomioon hoitolisätulona. Myöskään kunnan maksamaa muuta kuntalisää vastaavaa tukea ei oteta huomioon hoitolisätulona. Jos kunta maksaa perheen lapsesta tukea suoraan esim. yksityiselle päiväkodille, ei tukea oteta huomioon perheen hoitolisätulona. Jos vanhempi saa osittaista tai joustavaa hoitorahaa, tämä otetaan huomioon perheen tulona hoitolisää määrättäessä.

HOITOLISÄN TULORAJAT 1.1.2021 alkaen

Perheen koko henkilöä	Tuloraja, jolla täysi hoitolisä / yli menevien tulojen vähennys-%	Tuloraja, jolla kotihoidon tuen hoitolisä = 0 € / yksityisen hoidon tuen hoitolisä = 0 €
2	1 160 € / 11,5	2 755,87 € / 2 436,66 € (2 750,05 € / 2 432,05 € v 2020)
3	1 430 € / 9,4	3 382,40 € / 2 991,87 € (3 375,27 € / 2 986,23 € v 2020)
4	1 700 € / 7,9	4 023,11 € / 3 558,42 € (4014,63 € / 3 551,71 € v 2020)

Esimerkki

Perheeseen kuuluu vanhemmat ja kolme alle kouluikäistä lasta. Tulorajoja arvioitaessa perhettä pidetään nelihenkisenä, koska huomioon otetaan vanhemmat ja korkeintaan kaksi nuorinta valintaoikeuden piirissä olevaa lasta. Vanhempien tulot ovat yhteensä 2 250 €/kk. Kenelläkään kolmesta lapsesta ei ole tuloja. Kotihoidon tuen hoitolisä lasketaan seuraavasti: $183,53 - [(2\,250 - 1\,700) \times 0,079] = 183,53 - 43,45 = 140,08$ €/kk.

Esimerkki

Jos sama perhe hakee yksityisen hoidon tukea, hoitolisä on lapsikohtainen. Hoitolisään vaikuttaa lasten iät. Yksi lapsista on esikouluikäinen.

Tulorajoja arvioitaessa perhettä pidetään nelihenkisenä, koska huomioon otetaan vanhemmat ja korkeintaan kaksi nuorinta valintaoikeuden piirissä olevaa lasta. Vanhempien tulot ovat yhteensä 2 250 €/kk. Kenelläkään kolmesta lapsesta ei ole tuloja. Yksityisen hoidon tuen hoitolisä lasketaan seuraavasti: $146,82 - [(2\,250 - 1\,700) \times 0,079] = 146,82 - 43,45 = 103,37$ €/kk.

Kahdesta nuoremmasta lapsesta maksetaan hoitolisää 103,37 €/kk. Esikouluikäisen lapsen hoitolisä puolitetaan eli hoitolisän määrä on 51,69 €/kk.

1.8.2 Tulot ja vähennykset

Kuukausitulo

Lastenhoidon tuen hoitolisään vaikuttavat perheen kuukausitulot. Tulojen ja vähennysten laskentaperiaatteet sisältyvät LKYTL:n 2, 5 ja 6 §:ään. Perheen tulona huomioidaan, mitä varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain 11 §:ssä säädetään.

Kuukausitulona otetaan huomioon tuen hakijan ja hänen avio- tai avopuolisonsa veronalaiset ansio- ja pääomatulot sekä verosta vapaat tulot lukuun ottamatta

etuoikeutettuja tuloja. Myös niiden lasten tulot huomioidaan, joista haetaan kotihoidon tai yksityisen hoidon tukea.

Ansiotuloa ovat muun muassa palkkatulo, eläketulo ja veronalaiset sosiaalietuudet (esim. työttömyyspäivärahat).

Tulot arvioidaan vastaamaan perheen tulotasoa tulevalle hoitolisän maksamisajalle. Hakemuksessa kerrotaan, että Kela saa tiedot palkkatuloista tulorekisteristä. Lisäksi ilmoitetaan, että tulojen arvioinnin tukena käytetään verotustietoja.

Etuoikeutetut tulot

Tuloina ei oteta huomioon:

- lapsilisää
- kansaneläkelain mukaista lapsikorotusta
- asumistukea
- vammaisetuksista annetun lain mukaisia etuuksia, joita ovat:
 - alle 16-vuotiaan vammaistuki
 - 16 vuotta täyttäneen vammaistuki
 - eläkettä saavan hoitotuki (ja sen osana maksettava mahdollinen veteraanilisä)
- tapaturmavakuutuksen perusteella suoritettavia sairaanhoito- ja tutkimuskuluja
- sotilasavustusta
- rintamalisää
- opintorahaa
- aikuiskoulutustukea
- opintotuen asumislisää
- toimeentulotukena maksettavaa toimintarahaa ja matkakorvausta
- kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaista ylläpitokorvausta
- julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaista ylläpitokorvausta tai liikkuvuusavustusta
- opintojen johdosta suoritettavia apurahoja tai muita vastaavia avustuksia
- perhehoidon kustannusten korvauksia eikä
- kotihoidon tukea ja kuntalisää.

Toimeentulotuki on tarkoitettu viimesijaiseksi taloudelliseksi tueksi, joten sitä ei oteta tulona huomioon.

Opintojen johdosta suoritettavilla apurahoilla tarkoitetaan korkeakoulun perustutkinnon opintoja varten saatuja apurahoja. Jos jatkotutkintoa, kuten väitöskirjan tekemistä varten, myönnetyn apurahan on katsottava turvaavan toimeentulon ja kattavan elantokustannukset tieteellisen tutkimustyön harjoittamisaikana, se on rinnastettava palkkatuloon ja otettava tulona huomioon. Mikäli apuraha on tarkoitettu kustannusten korvaamiseen (esim. taideteoksen materiaalikuluihin), sitä ei huomioida tulona. Hoitolisätulona huomioitava apuraha voi olla veronalaista tai verosta vapaata

Oppisopimuskoulutuksen teoriapäiviltä maksettava päiväraha ja perheavustus otetaan tulona huomioon. Sen sijaan matka- ja majoittumiskorvausta ei huomioida tulona.

Tuloksi ei yleensä lueta erityisistä kustannuksista saatuja korvauksia, kuten matkapäivärahoja, matkakustannusten korvauksia ja muita tulojen hankkimiskustannusten korvauksia. Myöskään matka-avustuksena maksettavaa työmarkkinatukea ei huomioida hoitolisätulona.

Selvittäminen

Tuen hakija on velvollinen esittämään asian ratkaisemiseksi tarvittavan selvityksen ja tulot arvioidaan selvityksen perusteella. Tulojen arvioinnissa voit käyttää vinkkitietona keskeneräisen verotuksen tietoja. Jos hakijan ei ole mahdollista toimittaa pyydettyä selvitystä eikä sitä ole muuten saatavissa, voidaan poikkeuksellisesti ottaa huomioon viimeksi toimitetussa verotuksessa vahvistetut veronalaiset tulot tarkistettuna niillä prosenttimäärillä, jotka verohallinto vuosittain antamissaan päätöksissä ennakkoperinnän laskemisperusteista määrää. Vuodelta 2019 toimitetussa verotuksessa vahvistettuja tuloja tarkistetaan seuraavasti ([Verohallinnon päätös vuodelle 2021](#)).

- luonnollisen henkilön elinkeinotoiminnan tuloa ja yhtymän tulo-osuutta korotetaan 3,0 %:lla
- muut tulot otetaan huomioon sellaisenaan.

Keskeneräisen verotuksen tiedot koostuvat:

- esitetyt veroilmoituksen tiedoista
- elinkeinotoiminnan, maatalouden ja yhtymien tulo- ja varallisuustiedoista

Tiedot haetaan hakijan ja avio- tai avopuolison osalta automaattisesti, kun lastenhoidon tuen hakemus saapuu Kelaan. Tiedot ovat käytettävissä hakemuksen saapumista seuraavana päivänä. Uuden verovuoden keskeneräisen verotuksen tiedot tulevat kyseltäväksi 1.4. Vuokratulot, ulkomaan eläketulot ja yritystoiminnan tulot ovat kattavasti saatavilla vasta 1.6. alkaen.

Keskeneräisen verotuksen tietoja pääsee selaamaan Oiwan Asiakkaan kooste -näytön alareunassa olevasta linkistä. Keskeneräisen verotuksen tietoja ei pääsääntöisesti voi käyttää hoitolisän määräytymisperusteena, vaan ne ovat taustatietoa henkilön taloudellisesta tilanteesta. Keskeneräisen verotuksen tietojen sisältö saattaa muuttua aikavälillä 1.4.-31.10. kun verotuksen toimeenpano on käynnissä. Verotuksen valmistuttua lokakuun lopussa mitkään tiedot eivät enää muutu.

Voit tutustua tarkemmin Keskeneräisen verotuksen tiedot -kyselyyn Käyttäjän ohjeesta.

Omaisuuksien myynti

Verotuksessa aikanaan pääomatulona verotettava "omaisuuden myyntivoitto" ei pääsääntöisesti ole tuloa hoitolisässä. HEKY:n verotustiedoissa nämä voitot näkyvät nimellä "luovutusvoitot".

Omaisuuksien myynnistä saadun myyntihinnan tuotto (esim. osakkeiden myynnistä saadun suorituksen korkotuotto) otetaan tulona huomioon, mutta sitä ei tarvitse erikseen kysyä asiakkaalta, sillä hänellä on joka tapauksessa velvollisuus ilmoittaa Kelalle saamistaan pääomatuloista.

Omaisuuksien myyntivoitto voidaan kuitenkin poikkeuksellisesti huomioida hoitolisässä tulona, jos myyntivoittoa on toistuvasti ja verottaja on katsonut, että kyseessä on ammattimainen toiminta.

Kuolinpesä

Kuolinpesä syntyy henkilön kuoltua. Kuolinpesän osakkaita ovat mm. kuolleen henkilön perilliset ja leski ositukseen asti. Myös yleistestamentin saaja on kuolinpesän osakas.

- Yleistestamentti tarkoittaa, että testamentilla ei ole määrätty testamentin saajalle tiettyä esinettä yms. vaan testamentin saajan asema on sama kuin muidenkin perillisten ja hän perii esim. 1/3 omaisuudesta. Erylistestamentin saaja eli tietyn

omaisuuden (esim. tietty esine tai määrätty summa rahaa) testamentilla perivä henkilö ei ole kuolinpesän osakas.

Kuolinpesän tiedot eivät näy kuolinpesän osakkaiden verotustiedoissa. Mahdolliset tulot kuolinpesästä ilmoitetaan lastenhoidon tuen hakemuksessa. Huomaa, että perintöä ei oteta hoitolisässä huomioon tulona, sillä sitä pidetään satunnaisena tulona.

Perukirjasta näet, ketkä ovat kuolinpesän osakkaita. Perunkirjoitus on pääsääntöisesti toimitettava kolmen kuukauden kuluessa kuolemasta (perintökaari 20 luku 1 §). Perukirja on annettava kuukauden kuluessa perunkirjoituksesta Verohallinnolle (perintö- ja lahjaverolaki 29 §).

Kuolinpesän pääomatulo otetaan huomioon perintökaaren mukaisesti. Jos jakamattoman kuolinpesän osakkaana on leski, on leskellä hallintaoikeus kuolinpesän omaisuuteen ja oikeus saada omaisuuden tuotto. Tällöin pääomatuloa ei lasketa perillisten tuloksi. Jos kuolinpesässä ei ole leskeä, kuolinpesästä tuleva omaisuuden tuotto jaetaan osakkaiden tuloksi.

Jos hakemuksesta tai muutoin ilmenee, että perheenjäsenellä on kuolinpesäosuus, pyydä toimittamaan kopio perukirjasta. Perukirjasta ilmenee, onko kuolinpesässä leskeä. Jos kuolinpesän osakkaana ei ole leskeä, pyydä toimittamaan kuolinpesän veroilmoitus ja/tai muut mahdolliset selvitykset kuolinpesän omaisuuden tuotosta (esim. vuokratulosta).

Katso myös Tulot ja vähennykset > [Elinkeinotoiminnan tulot](#) > Kuolinpesä ja Tulot ja vähennykset > [Maa- ja porotalouden tulot](#).

Mitä selvityksiä tarvitaan?

Selvityksiä tarvitaan vain, jos hakija tai tämän puoliso on osakkaana kuolinpesässä, johon kuuluu tulot tuottavaa omaisuutta.

- perukirja
 - Perukirjasta näet, miksi hakija (tai hänen puolisonsa) on kuolinpesän osakas. Yleensä kyse on siitä, että hän on kuolleen henkilön perillinen. Hän voi kuitenkin olla myös leski.
- kuolinpesän veroilmoitus (jos kuolinpesässä ei ole leskeä tai leski hakee hoitolisää)
- tarvittaessa muut mahdolliset selvitykset kuolinpesän omaisuuden mukaan
 - esim. selvitys vuokratulosta

Miten tulot lasketaan?

Kuolinpesän omaisuuden tuotto lasketaan jokaisesta tulolajista annettujen ohjeiden mukaisesti (esim. vuokratulot ja talletukset, metsätulo). Perintö ei ole sama asia kuin kuolinpesästä saatu tuotto eikä perintöä oteta hoitolisässä tulona huomioon.

1.8.2.1 Palkkatulot

Palkkatuloa on kaikenlainen palkka, palkanlisät, palkkio, osapalkkio sekä muu niihin rinnastettava etuus ja korvaus. Palkaksi katsotaan myös esim. lomarahaa, lomakorvaus, luontoisedut, veronalaiset henkilökuntaedut, joulurahat ja lahjapalkkiot sekä erilaiset kannustimet ja työn tulokseen liittyvät palkkauksen muodot kuten bonus, projektipalkkio, tuotantopalkkio, komissio, insenttiiviraha sekä tantieemi. Myös henkilöstörahasto-osuudet ja tekijänoikeuskorvaukset huomioidaan tulona. Palkkatulosta ei vähennetä tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneita menoja.

Työnantajien tulee ilmoittaa palkkatulot kansalliseen tulorekisteriin 1.1.2019 lukien. Kela käyttää kansallisen tulorekisterin tietoja Kelan oman tulorekisterijärjestelmän avulla. Näitä tulotietoja hyödynnetään lasten kotihoidon tuen ja yksityisen hoidon tuen hoitolisäratkaisuissa 1.4.2019 lukien. Tarvittaessa tulorekisterin tietoja hyödynnetään myös tätä aikaisemmin. Lue lisää tietojen ilmoittamisesta kansalliseen tulorekisteriin ja tulorekisteritietojen käytöstä Kelassa.

Vain palkkatulotiedot ilmoitetaan tulorekisteriin. Yrittäjien tulot, maa- ja metsätalouden tulot, työttömyyskassan maksama työttömyyspäiväraha, vuokratulot, osinkoja korkotulot, muuta jatkuvat tulot (esimerkiksi omaishoidontuki, starttiraha ja kokouspalkkiot) selvitetään voimassaolevan etuusohjeistuksen mukaisesti. Myös eläketiedot ja Kelan maksamat etuudet huomioidaan voimassaolevan etuusohjeistuksen mukaisesti.

Säännöllinen tulo

Säännöllinen osa-aikatyö

Jo muutaman päivän kuukausittain toistuva työskentely voi tehdä palkkatulosta säännöllistä, jolloin se otetaan huomioon. Pääsääntönä voi käyttää sitä, että jos työskentelyä kertyy vuoden ajalta yhteensä vähintään kuukauden ajalta, tulot otetaan huomioon. Koska epäsäännöllisesti työskentelevä asiakas ei yleensä tiedä tarkasti tulevia työpäiviään pitkälle ajalle, voit joutua tekemään päätöksen asiakkaan arvion perusteella. Palkkatulon määrä tarkistetaan vuositarkistuksen yhteydessä.

Vuosiloma-ajan palkka ja lomarahaa, lomakorvaus

Vuosiloma-ajan palkka = vuosiloman ajalta maksettava palkka

Lomarahaa = loma-ajan palkan lisäksi lomaoikeuden pituuden mukaan maksettava korvaus

Lomakorvaus = korvaus pitämättä jääneestä lomasta työsuhteen päättyessä; tietyillä aloilla lomakorvaus voidaan maksaa joka kuukausi työsuhteen kestäessä.

Jos hakija ja/tai puoliso ilmoittaa hoitolisää haettaessa saavansa säännöllistä palkkaa, ota loma-ajan palkka, lomarahaa ja lomakorvaus normaalisti tulona huomioon. Nämä ovat mukana palkkatulokertymässä. Tällaisessa tilanteessa loma-ajan palkkaa, lomarahaa tai lomakorvausta ei erotella muusta palkasta.

Luontoisedut

Luontoisedut arvioidaan tuloksi noudattaen verohallinnon vuosittain vahvistamia ennakonpidätyksessä noudatettavia luontoisetujen laskentaperusteita.

Katso Luontoisetujen raha-arvot.

Satunnainen tulo

Jos tulo ei ole säännöllisesti toistuvaa tai se ei kuvaa hakijan säännöllistä ja jatkuvaa tulotasoa, sitä on pidettävä satunnaisena. Satunnaista tuloa ei oteta huomioon hoitolisässä. Tällaista tuloa voi olla esim. lotto- tai arpajaisvoitto, perintö tai kertakorvauksena maksettu henkivakuutuskorvaus sekä työsuhteen päättyessä maksettava lomakorvaus. Yleensä vähintään kuukauden ajalta kertynyt tulo otetaan huomioon. Kulukorvausta ei oteta tulona huomioon.

Myös kesken hoitovapaan maksettava vuosiloma-ajan palkka, lomaraha ja lomakorvaus ovat satunnaista tuloa, jota ei oteta huomioon hoitolisässä. Hoitolisän määrää ei tässä tapauksessa tarkisteta.

Satunnainen työ ja keikkatyö

Alle kuukauden ajalta kertyvä satunnainen palkkatulo voidaan jättää huomioimatta, jos kyse ei ole säännöllisestä työskentelystä. Se, mikä on satunnaista ja mikä säännöllistä työskentelyä, jää joskus tapauskohtaiseen harkintaan. Käytä tällöin harkinnan pohjana sitä, onko työskentely jatkuvaa ja miten se vaikuttaa henkilön jatkuvaan tulotasoon. Ole yhteydessä asiakkaaseen ja kysy hänen arviotaan palkkatulon määrästä. Sen sijaan esim. yksittäinen viikon työssäolojakso voidaan jättää ottamatta huomioon, jos henkilö ei muuten työskentele vuoden aikana lainkaan.

Lapsen pääasiallisen hoitajan vuosiloma-ajan palkka, lomaraha ja lomakorvaus

Hoitovapaa ja osittainen hoitovapaa = työntekijällä on oikeus saada hoitovapaata lapsensa tai muun hänen taloudessaan vakituisesti asuvan lapsen hoitamiseksi, kunnes lapsi täyttää kolme vuotta. Adoptiolapsen vanhemman oikeus hoitovapaaseen jatkuu kuitenkin siihen saakka, kun lapsen hoitoon ottamisesta on kulunut kaksi vuotta, enintään siihen asti, kun lapsi aloittaa koulun. Hoitovapaa voidaan toteuttaa siten, että työntekijä on kokonaan tai osittain poissa työstään.

Hoitolisätulot arvioidaan vastaamaan perheen tulotasoa tulevalle hoitolisän maksamisajalle. Kun hakija jää hoitovapaalle, hänellä ei useinkaan ole hoitovapaan aikana palkkatuloja (jos muita tuloja vapaan ajalle ei ole ilmoitettu). Tästä syystä hoitovapaalla olevan tai hoitovapaalle jäävän henkilön vuosiloma-ajan palkkaa, lomarahaa ja mahdollista lomakorvausta ei huomioida hoitolisää haettaessa ja hoitolisän tarkistustilanteissa. Nämä tulot ovat satunnaisia, eivätkä vastaa hakijan säännöllistä tulotasoa.

Vuosiloma-ajan palkkaa, lomarahaa ja mahdollista lomakorvausta ei huomioida hoitolisätuloissa kun

-hakija ei ole töissä ja hän hakee hoitolisää heti vanhempainrahakauden päätyttyä

-hakija ei ole töissä ja hän hakee hoitolisää heti vanhempainrahakauden päätyttyä siten, että hän pitää vuosilomansa vanhempainrahakauden ja hoitovapaan välissä

-hakija pitää vuosilomansa hakemansa hoitovapaan aikana

Esimerkki

Vanhempainrahakausi päättyy 17.7. Vuosiloma pidetään heti vanhempainrahakauden jälkeen ajalla 18.7.-21.8. ja hoitovapaa alkaa 22.8. Vuosiloma-ajan palkkaa ei huomioida hoitolisätuloissa, sillä se ei kuvaa hoitovapaalle jäävän henkilön tulevaa säännöllistä tulotasoa.

Esimerkki

Hakija jää osittaiselle hoitovapaalle heti vanhempainrahakauden päätyttyä ja pitää osittaisen hoitovapaan aikana vuosilomansa. Hoitolisä on myönnetty osa-aika työn palkkatulolla. Hoitolisää ei tarkisteta vuosiloman ajalta, koska vuosiloma-ajan palkka ei vastaa saajan säännöllistä tulotasoa, joka hänellä on osa-aika työssä.

Kulukorvaukset

Palkan lisäksi maksettavia erilaisia kulukorvauksia ei lueta tuloksi. Tällaisia korvauksia ovat esimerkiksi matkakustannusten korvaus, verovapaat päivärahat, työkulukorvaukset, virkapukuavustukset tai hoito- tai sijoituslapsen hoidosta aiheutuvien kustannusten korvaukset.

1.8.2.1.1 Selvittäminen

Selvitä hakijan perheen kokonaistilanne ja mitä tuloja perheellä on. Hakija ilmoittaa hakemuksessa saako hän ja puoliso palkkatuloa. Hae palkkatulot tulorekisteristä. Hakemuksessa asiakasta pyydetään ilmoittamaan myös mahdolliset muutokset perheen tuloissa viimeisen vuoden aikana. Samalla kun selvität hakijan/puolison tuloja, katso myös muiden etuuksien tiedoista, onko niihin toimitettu tulonselvityksiä.

Tee tuloarvio tulorekisteristä saadun viimeisen kuukauden palkkatiedon perusteella. Lisää päätökseen fraasi WHX23, jossa kerrotaan, että ratkaisussa on hyödynnetty tulorekisteristä saatuja tietoja. Säännöllistä kuukausipalkkaa saavalla, huomioi palkka sekä mahdolliset luontaisedut.

Jos huomaat tulojen vaihtelevan ylityölisien tai vuorotyölisien yms. vuoksi, tee tuloarvio vertaamalla tulorekisteristä saatavia palkkatietoja verotusjärjestelmän tietoihin. Näet kuluvan vuoden palkkatulokertymän tulorekisteristä.

- Jos vuonna 2018 on ollut sama työnantaja kuin vuonna 2019, riittää että vuoden 2018 tulot huomioidaan verotustietojärjestelmästä.
- Huomaa kuitenkin, että verotustietojärjestelmästä ei näe, miltä ajalta palkkatulot on ansaittu.
- Katso näkykö työsuhteen alkupäivä tulorekisterissä.
- Jos 2018 kertymän ansainta-ajankohdasta ei ole varmuutta, pyydä palkkatiedot asiakkaalta.

Jos et pysty arvioimaan palkkatulon määrää kuluvan vuoden kertymän ja verotustietojärjestelmän tietojen perusteella, ole yhteydessä asiakkaaseen ja pyydä vuoden 2018 palkkatiedot.

- Laske keskimääräinen palkkatulo käytettävissä olevien edeltävien 12 kuukauden palkkakertymästä apla-laskurin avulla.

Muista, että tulot arvioidaan hoitolisän maksamisajankohdan tilannetta vastaavaksi.

Miten teet tuloarvion

- Mikäli hakija on hakemuksessa selvittänyt, että hänen tai puolison palkkatulo tulee nousemaan
 - pyydä tarvittaessa lisätietoja
 - tee ratkaisu asiakkaan antaman määrän mukaisena
 - lisää päätökseen fraasi WHC36.
- Mikäli hakija on hakemuksessa selvittänyt, että hänen tai puolison palkkatulo tulee laskemaan
 - ole tarvittaessa yhteydessä asiakkaaseen ja selvitä, mistä ero johtuu
 - jos et saa asiakkaaseen yhteyttä, tee ratkaisu tulorekisteristä ilmenevän määrän mukaisena

- tee ratkaisu asiakkaan ilmoittaman määrän mukaisena, jos asiakas on kertonut tilanteensa muuttumisesta esim. palkkatulojen pieneneminen tai työn päätyminen.

Muista, että arviointia tehdään tulevalle ajalle. Edellisen vuoden tuloja ei tarvitse laskea eikä palkattomia jaksoja kuten isyysvapaata huomioida menneen vuoden tiedoista. Kuluvan vuoden palkkakertymissä nämä palkattomat tulojaksot huomioidaan. Muista kommentoida, mihin tuloarviosi perustuu.

Esimerkki

Asiakas hakee kotihoidon tukea 1.5. alkaen. Tulorekisteristä ilmenee viimeisen palkanmaksukuukauden palkka sekä kuluvan vuoden kertymä. Huhtikuun palkka on 2200 euroa ja kertymä vuoden alusta huhtikuun loppuun 9000 euroa. Tulorekisteristä ilmenee, että tulot vaihtelevat vuorotyöliisien vuoksi. Verotuksen tiedoista näet, että hakijan tulot ovat olleet edellisenä vuonna 26 000 euroa. Tee ratkaisu kuluvan vuoden kertymän perusteella.

Hoitolisää haetaan kokonaan takautuvalle ajalle

Jos hoitolisää haetaan pelkästään takautuvalle ajalle, hoitolisätulot selvitetään haetulla ajalla toteutuneiden tulojen perusteella. Esimerkiksi jos hoitolisää haetaan syyskuussa takautuvasti ajalle 1.6.-31.8., lasketaan keskimääräiset tulot takautuvalta ajalta. Jos takautuvan ajan palkkatulot eivät ilmene tulorekisteristä, pyydä palkkalaskelmat asiakkaalta.

1.8.2.1.2 Erityistilanteita

Keikkatyöntekijä

Jos henkilö tekee työtä satunnaisesti erimittaisia pätkiä ja saa soviteltua työttömyysturvaa (joko Kelasta tai työttömyyskassasta), arvioi hänen palkkatulo tulorekisteristä. Lue lisää kohdasta [selvittäminen](#). Jos tilanne on uusi, toimitaan kuten [alkavan työsuhteen](#) kohdalla. Tulona otetaan huomioon sekä työttömyysetuus että palkka.

Jos henkilön työssäolojaksot ovat hyvin lyhyitä ja satunnaisia, vuoden aikana yhteensä alle kuukauden ajalta kertyvä satunnainen palkkatulo voidaan yleensä jättää huomioimatta, jos kyse ei ole säännöllisestä työskentelystä. Se, mikä on satunnaista ja mikä säännöllistä työskentelyä, jää joskus tapauskohtaiseen harkintaan. Käytä tällöin harkinnan pohjana sitä, onko työskentely jatkuvaa ja miten se vaikuttaa henkilön jatkuvaan tulotasoon tuen maksamisen aikana. Jo muutaman päivän kuukausittain toistuva työskentely voi tehdä palkkatulosta säännöllistä, jolloin se otetaan huomioon. Sen sijaan esim. yksittäinen viikon työssäolojakso voidaan jättää ottamatta huomioon, jos henkilö ei muuten työskentele vuoden aikana lainkaan.

Opiskelija

Opiskelijan palkkatulot huomioidaan kuten muutkin palkkatulot. Jos opiskelija on selkeästi vain kesäajan työssä, otetaan palkkatulo huomioon vain kesäajalle.

Jos opiskelija tekee opiskelunsa ohella muitakin kuin kesätöitä, tulot otetaan huomioon samoin kuin edellä [Selvittäminen](#)-kohdassa on kerrottu.

Oppisopimuskoulutuksessa olevan opiskelijan huomioon otettavat tulot koostuvat palkasta ja oppisopimuskoulutuksen teoriapäiviltä maksettavasta päivärahasta ja perheavustuksesta. Sen sijaan matka- ja majoittumiskorvausta ei huomioida tulona.

Perhepäivähoitaja

Perhepäivähoitaja hoitaa muiden lapsia kotonaan tai lasten kotona. Perhepäivähoitaja voi työskennellä kunnan palveluksessa, perheen palkkaamana tai yrittäjänä. Kunnan palveluksessa olevalle perhepäivähoitajalle maksetaan usein sekä palkkaa että kustannuskorvauksia. Perheen kotiinsa palkkaamalle hoitajalle maksetaan pääsääntöisesti vain palkkaa. Tulona huomioidaan molemmissa tilanteissa vain palkka, ei mahdollista kustannuskorvausta.

Perhepäivähoitaja voi olla myös yksityinen elinkeinonharjoittaja ja toimia Y-tunnuksella. Tällöin yksityisen perhepäivähoitajan tulona huomioidaan edellisen tilikauden tulos kuten muillakin yrittäjillä. Lue [tästä](#) lisää yksityisenä elinkeinonharjoittajana toimivasta perhepäivähoitajasta.

Perhehoitaja

Perhehoitaja hoitaa kunnan perheeseen sijoittamia lapsia kotonaan. Hoitolisätulona huomioidaan vain perhehoitajan hoitopalkkio. Perhehoitajan kustannusten korvausta ei huomioida hoitolisätulona. Perhehoitajien palkkalaskelmien lukeminen voi olla vaikeaa, koska palkkioita ja kustannusten korvauksia maksetaan eri nimillä. Voit tarkistaa kustannusten korvausten osuuden puhelimitse esim. kunnan palkanlaskennasta. Perhehoitoon sijoitetusta lapsesta ei makseta lastenhoidon tukea perhehoitajalle.

Esimerkki

Perhehoitajan tulot ovat muuttuneet 1.2. alkaen. Hän hoitaa oman lapsensa lisäksi kahta perheeseen sijoitettua lasta. Hän on ollut tammikuun loppuun saakka työssä kodin ulkopuolella ja hoitaa omaa lastaan kotona 1.2. alkaen. Tulorekisterissä on palkkatiedot perhehoitajan työstä maksukaudelta 1.1.-31.1.

Palkkatiedon mukaan perhehoitaja saa kahdesta sijoitetusta lapsesta hoitotukea 650 e /kk kummastakin ja lisäksi palkkatietoon on merkitty "perhehoi / JATTA 500 €" sekä "perhehoi / JENNA 392 €". Tammikuun rahapalkka on palkkatiedon mukaan yhteensä 2192 €.

Perhehoitajan palkkiot sisältävät sekä hoitopalkkion että kustannusten korvauksen. Kustannusten korvaus näkyy erikseen vähennyksenä. Perhehoitajan palkkion suuruus on siis 1300 € (2 x 650 €), joka huomioidaan tulona 1.2. alkaen. Tammikuun palkkatiedossa näkyviä kustannusten korvauksia ("perhehoi / JATTA 500 €" sekä "perhehoi / JENNA 392 €") ei huomioida tulona.

1.8.2.1.3 Alkava työsuhde

Jos työsuhde on vasta alkanut, pyydä hakijaa toimittamaan työsopimus tai katso näkyvätkö palkkatulotiedot tulorekisteristä. Jos palkkatulotiedot eivät vielä näy tulorekisteristä, laita hakemustyö odottamaan tulotietojen saapumista. Työnantajan tulee ilmoittaa palkkatiedot tulorekisteriin 5 päivän kuluessa palkan maksamisesta. Palkan määrä arvioidaan saadun selvityksen perusteella. Ole tarvittaessa yhteydessä

asiakkaaseen ja kysy hänen omaa arviotaan tulevasta hoitolisän maksukauden tulotasosta. Jos tulorekisteristä näkyvä palkkatulotieto on pienempi kuin asiakkaan ilmoittama määrä, huomioi palkka asiakkaan arvion mukaisesti. Tulot tarkistetaan vuositarkistuksen yhteydessä. Katso [esimerkki](#) osa-aikatyön aloittamisesta ja miten tulot huomioidaan.

Esimerkki

Tuen saajan puoliso on ollut työtön ja hoitolisätuloissa on huomioitu liiton työttömyyspäiväraha. Tulorekisteristä tulee impulssi, jonka mukaan puoliso on saanut palkkatuloa 15.4. Palkanmaksukausi on 15.3.-14.4. Palkkaa on maksettu 1606 euroa sekä ravintoetua 105,40 euroa. Olet yhteydessä kotihoidon tuen saajaan, joka ilmoittaa, että puolison säännöllisen palkan määrä on 1650 euroa/kk.

Hoitolisä tarkistetaan 15.3. alkaen ja tulona huomioidaan 1711,40 euroa, joka on laskettu palkkatulosta ajalta 15.3.-14.4. käyttäen järjestelmän palkkatulon laskentaa. Huomaa, että tuloksi huomioidaan myös ravintoetu.

Vuositarkistuksen yhteydessä huomataan, että puolisollla on sama työnantaja ja viimeisen palkkakauden palkkatulo on ollut 2200 e/kk. Vuositarkistus tehdään 15.3. alkaen uudella palkan määrällä 2200 e/kk. Vaikka puolison tulot ovat nousseet yli 10%, selvää tulojen muutosajankohtaa ei ole löydettävissä. Edellinen hoitolisä päätös on oikein eikä sitä lähdetä oikaisemaan.

Esimerkki

Sama tilanne, mutta vuositarkistuksen yhteydessä ilmenee, että puolison työnantaja on muuttunut ja tulorekisteristä näkyy työsuhteen aloituspäivä 1.1. Selvä muutosajankohta on 1.1. ja palkkakertymän perusteella puolison palkkatulojen määrä on säännöllinen, 2200 euroa. Hoitolisä tarkistetaan 1.1. alkaen.

Jos huomaat, että asiakkaan työsuhde on määräaikainen, anna hoitolisäratkaisu toistaiseksi. Lisää päätökseen teksti asiakkaan ilmoitusvelvollisuudesta, jos tilanteessa tulee muutoksia. Hoitolisä tarkistetaan asiakkaan ilmoituksen tai tulorekisteristä saatavan tulojen muuttumista koskevan tiedon perusteella.

1.8.2.1.4 Tulot hoitolisän myöntöaikana

Yhdellä kertaa maksettu suoritus, joka ei toistu säännöllisesti (esim. vuosittain) otetaan huomioon sen maksamiskuukauden tulona. Tällaisia tuloja ovat esimerkiksi kertasuorituksena maksettava eläke (eläke ei jatku tämän jälkeen), tai irtisanomiskorvaus. Nämä tulot otetaan huomioon vain, jos ne on maksettu hoitolisän myöntöaikana. Jos hoitolisän maksaminen päättyy kesken kuukauden ja tällainen suoritus maksetaan vasta hoitolisäoikeuden päättymisen jälkeen, sitä ei oteta huomioon. Vaikka kyseessä olisi esim. kuuden kuukauden palkkaa vastaava irtisanomiskorvaus, sitä ei jaksoteta kuudelle kuukaudelle vaan se otetaan huomioon kokonaisuudessaan maksamiskuukauden tulona.

Esimerkki

Perheen äiti hoitaa lasta kotona ja hänelle maksetaan lastenhoidon tukea. Perheen isä jää työttömäksi 18.9. Isälle maksetaan syyskuussa lopputili, jossa on mukana mm. irtisanomiskorvaus sekä lomakorvaukset.

Työttömyyspäivärahan maksaminen alkaa seitsemän päivän omavastuuajan jälkeen. Työttömyyspäivärahan maksu alkaa 27.9.

Hoitolisässä irtisanomiskorvaus huomioidaan maksamiskuukauden eli syyskuun tulona. Maksettua lomakorvausta ei huomioida hoitolisätuloissa. Työttömyyspäiväraha otetaan huomioon maksun alkamisesta eli 27.9. lukien.

1.8.2.2 Elinkeinotoiminnan tulot

Lastenhoidon tuen hoitolisään vaikuttavana tulona otetaan huomioon elinkeinotoiminnan ansio- ja pääomatulot (varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaki 11 §). Lastenhoidon tuen käsittelyjärjestelmässä näistä tuloista käytetään nimitystä elinkeinotoiminnan tulo ja maatalouden tulo. Näitä tuloja ei tarvitse jakaa ansio- ja pääomatuloon, koska kumpikin tulo-osa otetaan tulona huomioon. Elinkeinotoiminnan ja maatalouden tulosta ei vähennetä verottajan tekemää yrittäjävähennystä. Jos puoliset harjoittavat elinkeinotoimintaa yhdessä, ei tulosta myöskään tarvitse jakaa puolisoitten kesken, koska elinkeinotoiminnan tulos otetaan kokonaisuudessaan perheen tulona huomioon. Jos elinkeinotoiminnan harjoittamisessa on mukana perheen ulkopuolisia osakkaita, tulee tulos jakaa osakkaiden kesken heidän osuuksiensa mukaan, jotta saadaan selville hakijaperheen tulo-osuus.

Jotta voisit pyytää oikeat selvitykset yrittäjätuloista, on sinun ensin selvitettävä jokaisen yrittäjän kohdalla:

- yritysmuoto
- tilikausi
- yrittäjän omistusosuus yrityksestä
- yrittäjyyden alkamisaika

Tilikausi on normaalisti 12 kuukauden pituinen, mutta voi yritystoimintaa aloitettaessa tai lopetettaessa olla poikkeuksellisesti lyhyempi tai pidempi (korkeintaan 18 kuukautta). Tilikausi on usein, mutta ei aina, kalenterivuosi.

Tilinpäätös laaditaan neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä

Tuloslaskelma kertoo yrityksen tuloksen.

Tase kertoo yrityksen varat ja velat tilinpäätöspäivänä. Tasetta ei yleensä tarvita hoitolisän määrän selvittämistä varten.

- Saatat poikkeuksellisesti tarvita tasetta silloin, jos tuloslaskelma on puutteellinen. Taseesta saattaa tällöin saada tuloslaskelmaa täydentäviä tietoja.

Elinkeinotoimintaa voi harjoittaa:

- [yksityinen elinkeinonharjoittaja](#)
- [avoin yhtiö](#)
- [kommandiittiyhtiö](#)
- [osakeyhtiö](#)

Lisäksi tarkasteltavaksi voi tulla

- [maatalousyrittäjän](#)
- [kuolinpesän](#) tai
- [verotusyhtymän](#) elinkeinotoiminnan tulot sekä
- [kevytyrittäjä](#)

Jos lasten hoidon tuen hakijalla tai hänen puolisolllaan on yrittäjätuloja, on hakemukseen liitettävä Yrittäjän tuloseelvitys -lomake Y 8.

Jos yrittäjällä on yrittäjätulojen lisäksi myös palkkatuloja muualta kuin omasta yrityksestä, hänen on annettava näistä tuloista selvitys kuten muidenkin palkansaajien. Lue [tästä](#) lisää palkkatuloista.

Verotuspäätöksen käyttäminen

Ensisijaisesti hakijan tulee esittää selvitys tuloista etuuden alkamista edeltävältä **viimeiseltä kokonaiselta tilikaudelta**. Ellei tämä ole mahdollista, tulot voidaan arvioida viimeksi toimitetun verotuksen mukaisesti korotettuna niillä prosenttimäärillä, jotka verohallinto vuosittain antamissaan päätöksissä ennakonperinnän laskemisperusteista määrää. Vuodelta 2019 toimitetussa verotuksessa vahvistettua luonnollisen henkilön elinkeinotoiminnan tuloa sekä yhtymän elinkeinotoiminnan tuloa korotetaan 3,0 %:lla. Muita kuin edellä mainittua tuloa käytetään sellaisenaan ([Verohallinnon päätös vuodelle 2021](#)). Verotuspäätöksen käyttäminen on ajankohtaista yleensä vain vuodenvaihteen molemmin puolin. Lue alla olevista esimerkeistä, miten verotuspäätöstä käytetään.

Esimerkki

Tilikausi on 1.1.–31.12. eli kalenterivuosi. Lastenhoidon tukea haetaan 15.12.2015 alkaen. Edellinen kokonainen tilikausi on siis päättynyt 31.12.2014. Sen verotuspäätös on lokakuulta 2015. Tilikauden tietoja voidaan käyttää sellaisenaan, ja tiedot voidaan ottaa joko veroilmoituksesta tai verotuspäätöksestä. Tuloja ei koroteta, vaikka käytettäisiin verotuspäätöstä, koska kyseessä on viimeksi päättynyt tilikausi.

Esimerkki

Tilikausi on 1.1.–31.12. eli kalenterivuosi. Lastenhoidon tukea haetaan 15.1.2016 alkaen. Edellinen kokonainen tilikausi on siis päättynyt 31.12.2015. Tilinpäätösasiakirjoja ei vielä ole eikä veroilmoitusta ole vielä annettu. Viimeksi toimitettu verotus on tilikaudelta 1.1.–31.12.2014 ja verotuspäätös on lokakuulta 2015. Verotuspäätöstä voidaan käyttää, mutta koska se ei ole viimeksi päättyneeltä kokonaiselta tilikaudelta, sen tuloa on korotettava verohallinnon päätöksen mukaisesti.

1.8.2.2.1 Yksityinen elinkeinoharjoittaja

Elinkeinoharjoittajat jaetaan liikkeen- ja ammatinharjoittajiin. Lastenhoidon tuen kannalta sillä, onko kyseessä liikkeen- vai ammatinharjoittaja, ei ole merkitystä. Elinkeinoharjoittaja ei voi maksaa palkkaa itselleen eikä puolisolleen, mutta hän voi ottaa yrityksestä rahaa (yksityisnostot) tai tavaraa (yksityiskäyttö) yksityistalouteensa. Elinkeinoharjoittajaa verotetaan luonnollisena henkilönä elinkeinotoiminnasta saatujen ansio- ja pääomatulojen perusteella, jotka muodostuvat elinkeinotoiminnan tuloksesta.

Puolisoiden yhteisestä elinkeinotoiminnasta saatu yritystulo jaetaan puolisoitten kesken silloin, kun molemmat ovat osallistuneet liikkeen- tai ammatinharjoittamiseen.

Hoitolisätulona otetaan huomioon viimeksi päättyneen kokonaisen tilikauden ansio- ja pääomatulot. Jos tilikausi on lyhyempi tai pidempi kuin 12 kuukautta, jaetaan tilikauden tulos tilikauden kuukausien lukumäärällä ja kerrotaan kahdellatoista. Yksityisottoja ei voida käyttää lastenhoidon tuen tuloarviossa.

Mitä selvityksiä tarvitaan?

Tuorein seuraavista:

- yrittäjänä toimivan henkilön oma verotuspäätös erittelyosineen tai
- yrityksen veroilmoitus viimeksi päättyneeltä tilikaudelta (verolomake 5) tai
- tuloslaskelma viimeksi päättyneeltä tilikaudelta

Miten tulot lasketaan?

Elinkeinotoiminnan tulos selvitetään viimeksi päättyneen tilikauden tuloslaskelman, veroilmoituksen tai verotuspäätöksen perusteella.

Veroilmoituksen käyttäminen

Jos tilikauden veroilmoitus on jo käytettävissä, tulo huomioidaan verolomakkeen kohdasta elinkeinotoiminnan tulos tai tappio, joka sisältää verolomakkeella esitetyt lisäykset ja vähennykset. Poikkeuksena tästä ovat kuitenkin osinkojen ja osuuspääoman korkojen verovapaat osat, jotka pitää lisätä edellä mainittuun summaan.

Tuloslaskelman käyttäminen

Jos tilikauden veroilmoitusta ei ole vielä käytettävissä, mutta tuloslaskelma on jo tehty, huomioidaan tuloslaskelmasta tilikauden voitto lisättynä välittömillä veroilla.

Tuloksesta ei vähennetä edellisten vuosien tappioita.

Verotuspäätöksen käyttäminen

Ensisijaisesti hakijan tulee esittää selvitys tuloista etuuden alkamista edeltävältä **viimeiseltä kokonaiselta tilikaudelta**. Ellei tämä ole mahdollista, tulot voidaan arvioida viimeksi toimitetun verotuksen mukaisesti korotettuna niillä prosenttimäärillä, jotka verohallinto vuosittain antamissaan päätöksissä ennakonperinnän laskemisperusteista määrää.

Esimerkki

Hoitolisää haetaan 28.1.2016 alkaen. Hakemuksen liitteenä on tuloslaskelman sisältävä selvitys yrittäjän tuloista tilikaudelta 1.3.2014–28.2.2015. Kyseessä on toiminimi. Myöhemmin on toimitettu elinkeinotoiminnan veroilmoitus em. tilikaudelta.

Tulot arvioidaan etuuden alkamisajankohtaa edeltävän viimeksi päättyneen kokonaisen tilikauden tietojen perusteella. Hoitolisätulona huomioidaan siis 28.1.2016 alkaen 28.2.2015 päättyneen tilikauden elinkeinotoiminnan tulos.

Perhepäivähoitaja yksityisenä elinkeinonharjoittajana

Perhepäivähoitaja hoitaa muiden lapsia kotonaan tai lasten kotona. Perhepäivähoitaja voi työskennellä kunnan palveluksessa, perheen palkkaamana tai Y-tunnuksella yksityisenä elinkeinonharjoittajana. Yrittäjänä toimivan perhepäivähoitajan hoitolisätulot arvioidaan päättyneen tilikauden veroilmoituksesta tai tuloslaskelmasta kuten muillakin yrittäjillä. Tuloslaskelmaa käytettäessä tulona otetaan huomioon tilikauden tulojen ja menojen erotus. Esim. lapsiluvun vaihtelua kesken tilikauden ei oteta huomioon.

[Aloittavan yksityisen perhepäivähoitajan](#) tulot arvioidaan joko YEL-vakuutuksen perusteella tai hoitosopimuksessa sovittujen hoitomaksujen mukaisesti. Hoitomaksuista voidaan tehdä hoitomenovähennys. Verohallinto antaa ohjeen perhepäivähoitajan hoitomenovähennyksestä vuosittain. Vuoden 2014 verotuksessa kuluvähennys on 119,10 e/kk jokaisesta hoidettavana olleesta lapsesta ([Verohallinnon yhtenäistämisohteet vuodelta 2014 toimitettavaa verotusta varten A191/200/2014](#)).

1.8.2.2 Avoin ja kommandiittiyhtiö

Avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö ovat henkilöyhtiöitä. Henkilöyhtiöiden yhtiömiehet voivat nostaa yhtiöstä palkkaa tai tehdä yksityisottoja eli ottaa yrityksestä rahaa tai tavaroita yksityistalouteensa. Lastenhoidon tuen hoitolisässä otetaan huomioon etuuden alkamista edeltäneen kokonaisen tilikauden elinkeinotoiminnan ansio- ja pääomatulot sekä henkilöyhtiön yrittäjälle mahdollisesti maksama palkka. Yksityisottoja ei oteta huomioon.

Avoimen yhtiön muodostaa vähintään kaksi yhtiömiestä, jotka vastaavat yhtiön sitoumuksista koko omaisuudellaan. Kommandiittiyhtiössä on vähintään yksi vastuunalainen yhtiömies, joka vastaa yhtiön velvoitteista rajoituksetta, ja vähintään yksi äänetön yhtiömies, jonka vastuu rajoittuu hänen sijoittamansa panoksen määrään.

Verotuksessa henkilöyhtiöt ovat elinkeinoyhtymiä. Niitä ei käsitellä erillisinä verovelvollisina, vaan niille vahvistetaan elinkeinotoiminnan tulos, joka jaetaan verotettavaksi yhtiömiesten tulona heidän osuuksiensa suhteessa.

Avoin yhtiö

Mitä selvityksiä tarvitaan?

Hoitolisän laskemista varten tarvitaan:

- elinkeinoyhtymän veroilmoitus (verolomake 6 A) tai tuloslaskelma
- yhtiösopimus
- todistus mahdollisesta palkanmaksusta saman tilikauden ajalta kuin veroilmoitus

Miten tulot lasketaan?

Tulo lasketaan veroilmoituksen ja sen liitteiden tai tuloslaskelman perusteella:

- jos tilikauden veroilmoitus on jo käytettävissä, tulo otetaan verolomakkeen kohdasta elinkeinotoiminnan tulos tai tappio
- jos tilikauden veroilmoitusta ei vielä ole käytettävissä, otetaan tuloslaskelmasta tilikauden voitto lisättynä välittömällä veroilla
- tulo jaetaan yhtiömiesten kesken omistusosuuksien mukaan (katso lomakkeelta 6A tai yhtiösopimuksesta, miten yhtiön tulos jaetaan yhtiömiesten kesken).

Yhtymätulon lisäksi yrittäjälle mahdollisesti maksettu palkka otetaan huomioon samalta tilikaudelta kuin yhtymätulo. Kuukausipalkkana pidetään siis tilikauden keskipalkkaa.

Esimerkki

Lastenhoidon tukea haetaan 1.5.2019 alkaen. Puoliso on osakkaana avoimessa yhtiössä. Hakemuksen liitteenä on vuoden 2018 elinkeinotoiminnan veroilmoitus, yhtiösopimus ja tuloslaskelma. Yhtiösopimuksen ja verolomakkeen 6 A mukaan puolison osuus yhtymän tulosta on 1/2. Veroilmoituksen mukaan yhtiömiehille ei ole maksettu palkkaa. Yhtiösopimuksen mukaan puoliso on lisäksi nostanut yhtiöstä rahaa.

Elinkeinotoiminnan tulos selviää veroilmoituksesta. Puolison osuus on siitä puolet. Yksityisottoja ei oteta lastenhoidon tuessa tulona huomioon. Jos veroilmoitusta ei olisi käytettävissä, tulot arvioitaisiin tuloslaskelmasta eli tulona huomioitaisiin tilikauden voitto + verot, puolet tästä.

Kommandiittiyhtiö

Mitä selvityksiä tarvitaan?

Hoitolisätulojen arvioimista varten tarvitaan:

- elinkeinoyhtymän veroilmoitus (verolomake 6 A) tai tuloslaskelma
- yhtiösopimus
- todistus mahdollisesta palkanmaksusta saman tilikauden ajalta kuin veroilmoitus

Miten tulot lasketaan?

Vastuunalaisen yhtiömiehen tulona otetaan huomioon elinkeinotoiminnan tulos ja mahdollisesti maksettu palkka.

Jos veroilmoitus on jo käytettävissä:

- tulo otetaan verolomakkeen kohdasta elinkeinotoiminnan tulos tai tappio
- äänettömälle yhtiömiehelle maksettu sijoitetun pääoman voitto-osuus vähennetään ennen tulon jakamista vastuunalaisille yhtiömiehille
- tulo jaetaan vastuunalaisten yhtiömiesten kesken omistusosuuksien mukaan (verolomake 6A tai yhtiösopimus)

Jos tilikauden veroilmoitus ei ole vielä käytettävissä:

- Tuloslaskelmasta otetaan tilikauden voitto lisättynä välittömällä veroilla
- äänettömälle yhtiömiehelle maksettu sijoitetun pääoman voitto-osuus vähennetään ennen tulon jakamista vastuunalaisille yhtiömiehille.
- tulo jaetaan vastuunalaisten yhtiömiesten kesken omistusosuuksien mukaan (yhtiösopimus)

Yhtymätulon lisäksi yrittäjälle mahdollisesti maksettu palkka otetaan huomioon samalta tilikaudelta kuin yhtymätulo. Kuukausipalkkana pidetään siis tilikauden keskipalkkaa.

Äänettömän yhtiömiehen tulona otetaan huomioon hänelle maksettu sijoitetun pääoman voitto-osuus (käy ilmi veroilmoituksesta) ja mahdollisesti maksettu palkka. Huomaa, että ääneton yhtiömies on verotustiedoissa palkansaaja, ei yrittäjä, eikä hän välttämättä työskentele kyseisessä yrityksessä.

Esimerkki

Lastenhoidon tukea haetaan 1.5. lähtien. Hakemukseen on liitetty tilinpäätöstiedot, kommandiittiyhtiön yhtiösopimus ja yrityksen veroilmoitus (verolomake 6A) liitteineen edellisen vuoden lopussa päättyneeltä tilikaudelta 1.1. - 31.12. Yhtiösopimuksen mukaan hakijan osuus yhtymän tulosta on 1/1 eli hän on yhtiön ainoa vastuunalainen yhtiömies. Yhtiössä on lisäksi yksi ääneton yhtiömies, joka on sijoittanut yhtiöön 4 000 euroa 10 %:n korolla. Yrityksen tilikauden tulos on 10 000 euroa.

Tuloksesta on ensin vähennettävä äänettömän yhtiömiehen osuus (10 % 4 000 eurosta = 400 euroa). Vastuunalaisen yhtiömiehen tulo on siis 10 000 euroa – 400 euroa = 9600 euroa. Kuukausituloksi saadaan 9600 : 12kk = 800 euroa/kk.

Selvitä vielä, onko yritys maksanut hänelle palkkaa edellisen tilikauden aikana. Mahdollisesti maksettu palkka otetaan tulona huomioon.

Verotuspäätöksen käyttäminen

Avoimen tai kommandiittiyhtiön yhtiömiehen tulot voidaan arvioida myös verotuspäätöksen perusteella.

Ensisijaisesti hakijan tulee esittää selvitys tuloista etuuden alkamista edeltävältä **viimeiseltä kokonaiselta tilikaudelta**. Ellei tämä ole mahdollista, tulot voidaan arvioida viimeksi toimitetun verotuksen mukaisesti korotettuna niillä prosenttimäärillä, jotka verohallinto vuosittain antamissaan päätöksissä ennakonperinnän laskemisperusteista määrää.

1.8.2.2.3 Osakeyhtiö

Osakeyhtiön voi perustaa yksi tai useampi osakas, joka sijoittaa yhtiöön pääomapanoksen. Osakkaan tuloksi osakeyhtiöstä voidaan lukea vain osingot tai, jos hän työskentelee yhtiössä, myös palkka. Yksityisnostoja hän ei saa tehdä.

Verotuksessa osakeyhtiö on yhteisö. Se on itsenäinen verovelvollinen, jonka tulosta ei jaeta osakkaille, vaan se verotetaan suoraan yhtiöltä.

Hoitolisään vaikuttavien tulojen selvittämiseksi osakeyhtiön osakkaat on jaettu palkansaaja- ja yrittäjäosakkaisiin.

- **Yrittäjäosakas** omistaa yksin yli 30 % tai perheenjäsenten kanssa yli 50 % osakkeista tai niiden tuottamasta äänimäärästä. Hänellä on päätäntävalta yrityksessä. Jos asiakkaalta ei ole saatu selvitystä omistusosuudesta, tunnistat yrittäjäosakkaan siitä, että hänellä on YEL-vakuutus. Muussa tapauksessa kyseessä on palkansaajaosakas, jonka tulot selvitetään kuten muiden palkansaajien.

Sinun ei kuitenkaan tarvitse selvittää, pitäisikö henkilöllä olla YEL-vakuutus. Jos vakuutusta ei ole eikä esim. Y8-lomakkeesta käy ilmi, että omistusosuus on niin suuri että kyseessä on yrittäjäosakas, henkilöä pidetään lastenhoidon tuen näkökulmasta palkansaajana.

Mitä selvityksiä tarvitaan?

- selvitys omistusosuudesta (esim. Y8-lomakkeella)
 - jos asiakas ei ole antanut selvitystä omistusosuudestaan, sitä ei tarvitse pyytää uudelleen sen selvittämiseksi, onko kyseessä palkansaaja- vai yrittäjäosakas, vaan tällöin voit käyttää APLA:n tietoa siitä, onko asiakkaalla YEL-vakuutus vai ei.
- selvitys palkasta
 - yrittäjäosakkaalta edellisen tilikauden palkkatodistus ja palkansaajalta palkkatodistus viimeiseltä palkanmaksukuukaudelta sekä kertymä kuluvalta ja edelliseltä vuodelta
- selvitys maksetuista osingoista
 - yrittäjäosakkaalta todistus viimeisen tilikauden aikana (samalta ajalta kuin palkat) maksetuista osingoista
 - palkansaajan osinkotulot otetaan huomioon kuten kohdassa [Osinkotulot](#) kerrotaan
- Huom! Osakeyhtiön veroilmoitusta tai tilinpäätösasiakirjoja ei pyydetä hoitolisän ratkaisemista varten.

Miten tulot lasketaan?

Tulona huomioidaan palkka ja osinkotulot. Osakaslainaa ei huomioida tulona.

- Osakaslaina tarkoittaa osakeyhtiön osakkaalleen antamaa lainaa, jonka verottaja voi tietyissä tilanteissa katsoa osakkaan pääomatuloksi.

Palkansaajaosakkaan palkkatulo arvioidaan kuten palkansaajilla. Yrittäjäosakkaan palkkatulo osakeyhtiöstä arvioidaan kokonaisen tilikauden palkkojen perusteella. Tallenna myös yrittäjäosakkaan palkkatulo valmistelussa palkkatulon tulolajille.

Yhtiökokous tai ylimääräinen yhtiökokous päättää osakeyhtiön osingonjaosta. Yhtiökokous tulisi pitää viimeistään neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Hoitolisää myönnettäessä tai vuositarkistuksessa osinkotulot otetaan huomioon samalta ajalta kuin palkkatulot eli yrittäjäosakkaan osalta kokonaisen tilikauden ajalta. Muista kommentoita, miten tulot on huomioitu ja että kyseessä on osakeyhtiön omistajaosakas.

Esimerkki

Hoitolisä tarkistetaan 1.4. lähtien. Puoliso on yrittäjäosakas osakeyhtiössä, jonka tilikausi on kalenterivuosi. Hän on nostanut osinkoa 10 000 € edellisen vuoden huhtikuun lopussa ja 10 000 € lokakuussa. Lisäksi hänelle on maksettu palkkaa edellisen tilikauden aikana 16 000 €. Hänen tulokertymänsä edelliseltä tilikaudelta on 10 000 € + 10 000 € + 16 000 € = 36 000 €. Puolisolle huomioidaan palkkatuloksi 1333,00 €/kk ja osinkotuloa 1666,00 €/kk.

1.8.2.2.4 Verotusyhtymä

Verotusyhtymä on kahden tai useamman henkilön muodostama yhteenliittymä, jonka tarkoituksena on kiinteistön käyttö, viljely tai vuokraus.

Verotusyhtymät eivät ole erillisiä verovelvollisia, vaan niiden tulot jaetaan osakkaille heidän osuuksiensa mukaisessa suhteessa. Verotusyhtymän osakkaina voivat olla esimerkiksi vanhemmat ja lapset tai sisarukset. Yhtymän tulos jaetaan osakkaille heidän osuuksiensa mukaisessa suhteessa.

Mitä selvityksiä tarvitaan?

Alkuvuosi:

- verolomake 36 eli yhtymäselvitys
- maatalousyhtymiltä verolomake 2 (maatalouden verolomake)
- kiinteistöyhtymältä verolomake 7 (selvitys vuokratuloista)
- huomaa, että yhtymän osakkaan yhtymään kohdistuvat maa- tai metsätalouden velan korot eivät näy näissä lomakkeissa, vaan vasta lopullisessa verotuspäätöksessä

Loppuvuosi:

- Jos yhtymän osakas on maksanut yhtymään kohdistuvia maa- tai metsätalouden korkoja, hän voi verotuksen vahvistuttua toimittaa Kelaan verotuspäätöksen, jolloin alkuvuodesta liian suurilla tuloilla annettu päätös oikaistaan

Miten tulot lasketaan?

Tulona huomioidaan yhtymästä saadut ansio- ja pääomatulot. Metsäyhtymän osakkaan metsätalouden tulot lasketaan samalla tavalla kuin muutkin [metsätalouden tulot](#).

1.8.2.2.5 Kevytyrittäjä

Kevytyrittäjä

Kevytyrittäjä voi toimia toiminimellä tai yksityisenä elinkeinonharjoittajana, joka laskuttaa laskutuspalveluyrityksen kautta tehdyn työn toimeksiantajalta.

Laskutuspalveluyritystä käyttävää työn suorittajaa kutsutaan vakiintuneesti itsensä työllistäjiksi tai kevytyrittäjiksi. Laskutuspalveluyritysten palveluja käyttävät henkilöt ovat yrittäjiä, sillä yrittäjän rekisteröityminen laskutuspalvelun käyttäjäksi ei muodosta työsuhdetta laskutuspalveluyrityksen ja yrittäjän välille.

Lue lisää laskutuspalveluyrityksen tunnuspiirteistä vanhempainrahan etuusohjeesta.

Mistä tunnistat kevytyrittäjän toiminnan?

Palkkalaskelma on usein tilityslaskelman nimellä ja palkkalajina on ilmoitettu laskutus.

Laskutuspalveluyritys vähentää asiakkaan maksamasta suorituksesta oman palkkionsa. Laskutuspalveluiden käyttäjät luokitellaan eläkevakuuttamisen osalta yrittäjiksi, joten laskutuspalveluyritykset eivät pidätä maksamistaan suorituksista työntekijän työeläkevakuutusmaksuja (TyEL). Työnantajakuluina on vähennetty tapaturmavakuutus ja sosiaaliturvamaksu.

Mitä tulokset selvityksiä kevytyrittäjältä?

Laskutuspalveluyrityksen kautta saatuja ennakonpidätyksenalaisia tuloja tarkastellaan kalenterivuositain/tilikausittain siitä riippumatta, onko yrittäjällä YEL-vakuutus vai ei. Yrittäjä voi esittää selvityksen edellisen kalenterivuoden tuloistaan ja niihin liittyvistä menoista. Laskutuspalveluyrityksen kautta maksetut tulot huomioidaan tulorekisteristä. Jos kevytyrittäjä on YEL-vakuuttamisvelvollinen, pyydä asiakkaalta elinkeinotoiminnan veroilmoitus päättyneeltä tilikaudelta.

Jos yrittäjätoiminta on vasta alkanut, toimitaan kuten aloittavan yrittäjän [tilanteessa](#).

1.8.2.2.6 Aloittava yritys

Aloittavan yrittäjän tulona otetaan huomioon

- ensisijaisesti YEL- tai MYEL-työtulo
- jos YEL- tai MYEL-vakuutusta ei ole otettu, otetaan huomioon
 - starttiraha niiltä kuukausilta, joilta se on myönnetty tai
 - nuoren viljelijän aloitustuki tai

Jos edellä mainittuja tuloja ei ole, otetaan huomioon ennakoverolipun mukainen tulo tai jos tätäkään ei ole, hakijan oma arvio elinkeinotoiminnan tulosta (esim. Y8-lomakkeelta).

Starttiraha otetaan tulona huomioon niiltä kuukausilta, joilta se on myönnetty. Starttirahan päätyttyä yrittäjän tulo arvioidaan uudestaan. Jollei YEL- tai MYEL-vakuutusta ole, tulo arvioidaan starttirahan aikaiselle tulotasolle. Asiakas voi myös antaa oman, perustellun arvionsa tulotasostaan (esim. ennakoverolippu). Asiakasta on kuultava ennen tulotason arviointia starttirahan suuruiseksi.

Aloittavan yrityksen YEL -työtulon voi ottaa suoraan APLA -näytöltä, mutta asiakasta on kuultava asiasta. Jos asiakas saa starttirahaa ja toimittaa myös selvityksen nostamastaan palkasta, tuloksi arvioidaan starttiraha ja palkka.

Aloittavaan yrittäjään voidaan rinnastaa myös esimerkiksi äiti, joka jatkaa yritystoimintaa äitiys- ja vanhempainrahakauden jälkeen, jos yritys ei ole ollut toiminnassa päivärahakauden aikana. Jos yritystoiminta on ollut päivärahakauden aikana vain vähäistä, äiti voidaan tapauskohtaisesti rinnastaa aloittavaan yrittäjään. Vähäisyyden arvioinnissa voi käyttää apuna esimerkiksi äitiys- ja vanhempainpäivärahakauden aikana ilmoitettuja työpäiviä.

Aloittavaan maatalousyrittäjään rinnastetaan myös tilanne, jossa tilan maatalouden tuotantosuuntaa on kokonaan muutettu viimeksi vahvistetun verotuksen jälkeen. Myös maatilän sukupolvenvaihdostilanteet rinnastetaan aloittavaan yritykseen.

1.8.2.2.7 Elinkeinotoimintaa harjoittava kuolinpesä

Kuolinpesää verotetaan yleensä erillisenä verovelvollisena, jolloin sen tuloa ja varallisuutta ei jaeta osakkaiden tulona ja varallisuutena verotettavaksi.

Elinkeinotoimintaa harjoittavaa kotimaista kuolinpesää verotetaan erillisenä verovelvollisena vain kolmelta perittävän kuolinvuotta seuraavalta vuodelta ja sen jälkeen kuten avoimia tai kommandiittiyhtiöitä.

Kuolinpesän erillinen verovelvollisuus päättyy, kun kuolinpesä lopullisesti jaetaan.

Lue [tästä](#) lisää siitä, miten kuolinpesästä mahdollisesti saadut tulot otetaan huomioon hoitolisässä.

1.8.2.2.8 Maa- ja porotalouden tulot

Maatalouden harjoittaja ei ole kirjanpitolain 1 luvun 1 §:n mukaan kirjanpitovelvollinen eikä hänen näin ollen tarvitse laatia esimerkiksi tuloslaskelmaa. Hänen on pidettävä kuitenkin kirjaa tuloistaan ja menoistaan, ja osa maanviljelijöistä laatii myös tuloslaskelman, vaikka siihen ei ole velvollisuutta. Maanviljelijää verotetaan luonnollisena henkilönä. Maanviljelijä ei voi maksaa palkkaa itselleen eikä puolisolleen. Tilalla työskentelevälle yli 14-vuotiaalle lapselle voidaan kuitenkin maksaa palkkaa.

Verotus

Maataloudessa tilikausi on aina kalenterivuosi ja maatalouden veroilmoitus pitää yleensä jättää seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä. Maanviljelijä saa jättämänsä veroilmoituksen perusteella annetun esitäytetyn veroilmoituksen keväällä ja vielä uuden verotuspäätöksen syksyllä, jos hän on esittänyt korjauksia tai lisäyksiä esitäytettyyn veroilmoitukseen.

Maataloudesta saatu bruttotulo muodostuu tuotteiden markkinahintaperusteisesta myyntitulosta sekä erikseen maksettavista tuista. Tuet riippuvat tilan tuotantosuunnasta. Kaikki maatalouteen kohdistuvat tuet ovat verotettavaa tuloa ja ne sisältyvät siten maatalouden verotettuun tulokseen.

Tulojen arviointi hoitolisässä

Lastenhoidon tuen hoitolisään vaikuttavana tulona otetaan huomioon maatalouden tulos. Tulosta ei tarvitse jakaa ansio- ja pääomatuloon, koska kumpikin tulo-osa otetaan tulona huomioon. Jos puoliset harjoittavat yhdessä maataloutta, ei tulosta

tarvitse myöskään jakaa puolisoitten kesken, koska maatalouden tulos otetaan kokonaisuudessaan perheen tulona huomioon. Jos maatalouden harjoittamisessa on mukana perheen ulkopuolisia osakkaita, tulee tulos jakaa ansio- ja pääomatuloksi sekä osakkaiden kesken heidän osuuksiensa mukaan, jotta saadaan selville hakijaperheen tulo-osuus. Myös verotusyhtymä voi harjoittaa maataloutta. Lue [tästä](#) lisää verotusyhtymästä saatujen tulojen huomioon ottamisesta hoitolisässä.

Ensisijaisesti hakijan tulee esittää selvitys tuloista etuuden alkamista edeltävältä viimeiseltä kokonaiselta tilikaudelta eli kalenterivuodelta. Ellei tämä ole mahdollista, tulot voidaan arvioida viimeksi toimitetun verotuksen mukaisesti muutettuna niillä prosenttimäärillä, jotka verohallinto vuosittain antamissaan päätöksissä ennakonperinnän laskemisperusteista määrää. Vuodelta 2015 toimitetussa verotuksessa vahvistettua maatalouden tuottoa korotetaan 10,0 %:lla (Verohallinnon päätös [A185/200/2016](#)).

Maataloutta harjoittavaa kuolinpesää verotetaan erillisenä verovelvollisena eikä sen tuloa ja varallisuutta jaeta verotuksessa osakkaiden kesken. Osakkaan kuolinpesästä saamat tulot voivat kuitenkin tulla otetuksi huomioon tulona. Lue [tästä](#) lisää kuolinpesästä saatujen tulojen huomioon ottamisesta hoitolisässä.

Mitä selvityksiä tarvitaan?

- Maatalouden veroilmoitus (verolomake 2) tai
- oma esitäytetty veroilmoitus tai verotuspäätös erittelyosineen.
- Jos maanviljelijä pitää kahdenkertaista kirjanpitoa, eikä veroilmoitusta ole vielä käytettävissä, hän voi toimittaa myös tuloslaskelman.

Miten tulot lasketaan?

Tuloksi huomioidaan maataloustoiminnan tulos etuuden alkamista edeltäneen kokonaisen tilikauden tietojen perusteella.

Poikkeuksena edellä mainitusta voidaan kuitenkin käyttää viimeksi toimitetussa verotuksessa vahvistettuja tuloja korotettuna verohallinnon päätöksen mukaisilla prosenttimäärillä

- jos kyseessä on vähäinen maataloustoiminta tai
- jos selvitystä viimeksi päättyneeltä tilikaudelta ei ole saatavilla.

Maataloustoiminnan tulot voidaan huomioida joko veroilmoituksen perusteella tai verotuspäätöksestä.

Veroilmoituksen käyttäminen:

- Jos tilikauden veroilmoitus (verolomake 2) on käytettävissä, tuloksi huomioidaan maatalouden tulos tai tappio lisättyinä osinkojen ja osuuspääoman verovapaalla osuudella.
 - Veroilmoituksesta otetaan ensin summa kohdasta ”maatalouden tulos” tai ”maatalouden tappio”.
 - Edellä mainittuun summaan lisätään veroilmoituksessa näkyvä osinkojen ja osuuskunnan ylijäämien verovapaat osat.

Verotuspäätöksen käyttäminen:

- Verotuspäätöstä voidaan käyttää heti kun se on käytettävissä.
- Jos lastenhoidon tukea haetaan alkuvuodesta ennen kuin veroilmoitus on tehty, pitää HEKY:n verotustietoja korottaa prosenttimäärillä ([linkki](#)). Verotuspäätöstä ei siis voi enää alkuvuodesta käyttää suoraan.

- Maatalousyrittäjältä voi pyytää edellisen vuoden tulotiedot viimeistään maaliskuussa, kun maatalouden veroilmoitus on jätetty. Tällöin HEKY:n verotustietoja ei tule enää käyttää.

Aloittavalle maatalousyrittäjälle voidaan arvioida tuloksi se MYEL-työtulo, jonka perusteella vakuutusmaksut maatalouden perusteella määrätään. Lue tästä lisää [aloittavan maatalousyrittäjän](#) tulojen arvioimisesta silloin, jos MYEL-vakuutusta ei ole. Aloittavaan maatalousyrittäjään rinnastetaan myös tilanne, jossa tilan maatalouden tuotantosuuntaa on kokonaan muutettu viimeksi vahvistetun verotuksen jälkeen. Myös sukupolvenvaihdoistilanteet rinnastetaan aloittavaan yritykseen.

Esimerkki

Maataloutta harjoittava perhe hakee hoitolisää 15.12.2015 alkaen. Tuen hakijan puoliso on lisäksi osakkaana maatalousyhtymässä. Hakemuksen liitteenä on:

- hakijan ja puolison verotuspäätökset vuodelta 2014
- maatalouden veroilmoituslomake vuodelta 2014
- yhtymäselvitys maatalousyhtymästä
- yhtymän veroilmoitus vuodelta 2014

Maatalouden veroilmoitusta ei olisi tarvinnut toimittaa lainkaan, koska verotuspäätöksestä löytyvät samat tiedot. Verotuspäätöksen mukaan maatalouden tulos vuodelta 2014 on 38 000 €. Sama luku löytyy maatalouden veroilmoituksesta. Tämä tulo huomioidaan hoitolisässä tulona. Jakoa ansio- ja pääomatuloihin tai jakoa puolisoitten kesken ei tarvitse tehdä.

Yhtymäselvityksen mukaan puolison osuus maatalousyhtymän tulosta on puolet. Tieto löytyy verotuspäätöksen kohdasta pääomatulot yhtymistä. Tiedot osingoista ja osuuskunnan ylijäämien verovapaista osista löydetään verotuspäätöksestä.

Porotalous

Porotalouden tulot voidaan ottaa huomioon joko veroilmoituksesta tai verotuspäätöksestä samalla tavalla kuin maatalouden tulot taikka paliskunnan antaman porojen lukumäärätodistuksen perusteella.

Poronhoitovuosi päättyy 31.5. ja silloin poronhoitaja saa paliskunnalta todistuksen porojen määrästä (= lukuporot). Tämä lukuporotien määrä kerrotaan valtioneuvoston porotaloudesta saatujen tulojen verotuksessa noudatettavista tuottoerusteista vuosittain antaman asetuksen mukaisella tuottoerusteella (1.1.2016 [VnA1361/2015](#)).

Lisäksi tulona otetaan huomioon paliskunnan mahdollisesti maksamat [palkat](#).

1.8.2.2.9 Tarkistaminen

Yrittäjän hoitolisätulojen vuositarkistus tehdään, kun hoitolisän alkamisesta tai edellisestä tarkistamisesta on kulunut vuosi. Tulot arvioidaan hoitolisän tarkistamisajankohtaa edeltävän viimeksi päättyneen kokonaisen tilikauden tietojen perusteella.

Jos vuositarkistus tulee tehtäväksi alkuvuodesta ja yrittäjällä ei ole vielä mahdollisuutta toimittaa edellisen päättyneen tilikauden tilinpäätöstietoja. Toimi seuraavasti:

- sovi tuen saajan kanssa, että hoitolisän maksua jatketaan edellisen päätöksen mukaisena
- pyydä toimittamaan päättyneen tilikauden tilinpäätöstiedot niiden valmistuttua
- vie seurantatieto 4 kuukauden päähän tilikauden päättymisestä.

Jos yrittäjä hakee vuositarkistuksen yhteydessä tarkistusta yrittäjätulojen laskemisen vuoksi, voit tehdä hoitolisään korottavan tarkistuksen enintään kuudelta kuukaudelta takautuvasti. Tarkistusta ei voi kuitenkaan tehdä takautuvasti ylettymään edellisen tilikauden puolelle. Tarkistus voidaan tehdä aikaisintaan edellisen tilikauden päättymistä seuraavasta päivästä alkaen.

Esimerkki

Hoitolisän vuositarkistusaika on toukokuussa. Vuositarkistuksen yhteydessä tuen saaja ilmoittaa hakevansa hoitolisään tarkistusta edellisen vuoden marraskuun alusta alkaen. Yrityksen tilikausi on kalenterivuosi. Voit tehdä tarkistuksen hoitolisään 1.1. alkaen päättyneen tilikauden tulojen perusteella.

Jos huomaat, että yrittäjätulot ovat nousseet yli 10 %, tarkistus tehdään vuositarkistuksesta eteenpäin. Elinkeinotoiminnan tulojen muutosajankohtaa on usein vaikea määritellä aivan tarkasti, minkä vuoksi varsinaista muutosajankohtaa ei etsitä sen tarkemmin.

Välitarkistus muusta syystä

Välitarkistuksen yhteydessä (esim. perheen koko muuttuu) selvitä, milloin hoitolisän vuositarkistus on ajankohtainen, koska välitarkistus siirtää vuositarkistus aikaa vuodella eteenpäin.

- Jos välitarkistuksen yhteydessä on mahdollista toimittaa tilinpäätöstiedot viimeksi päättyneeltä tilikaudelta, pyydä ne. Tee välitarkistuksen yhteydessä tarkistus myös yrittäjätuloihin.
- Jos välitarkistuksen yhteydessä ei ole mahdollista toimittaa tilinpäätöstietoja viimeksi päättyneeltä tilikaudelta. Vie erityisperusteisiin tieto poikkeuksellisesta vuositarkistuksesta, jotta hoitolisän vuositarkistuksen ajankohta säilyy oikeana.

1.8.2.3 Pääomatulot

Hakijan ja hänen puolisonsa pääomatulot otetaan tulona huomioon hoitolisän määrää laskettaessa. Jos henkilöllä on pääomatuloja kuukaudessa yhteensä yli 10 euroa, otetaan ne kokonaisuudessaan huomioon hoitolisätulona.

Vuositarkistuksen yhteydessä asiakkaalta pyydetään vapaamuotoinen selvitys siitä, onko perheellä pääomatuloja. Myös HEKYn verotustiedoista saatava tieto toimii vinkkitietona siitä, että vakuutetulla voi olla pääomatuloja. Pääsääntöisesti asiakkaan omaan selvitykseen luotetaan, mutta lisäselvitystä pyydetään, jos se poikkeaa olennaisesti HEKYn tiedoista. Harkitse tapauskohtaisesti sitä, mikä on olennainen poikkeama. Pyydä lisäselvitystä vain, jos asiakas ilmoittaa niin paljon HEKY:n tietoja pienemmät pääomatulot, että et katso voivasi luottaa pelkkään vapaamuotoiseen ilmoitukseen.

Pääomatuloja ovat esimerkiksi:

- [metsän tuotto](#)
- [osinkotulot](#)

- [korkotulot](#)
- [vuokratulot](#)

Myös esimerkiksi omaisuuden [myyntivoitto](#) verotetaan pääomatulona. Myyntivoitto on kuitenkin yleensä satunnaista tuloa, joten sitä ei pääsääntöisesti oteta tulona huomioon hoitolisässä.

1.8.2.3.1 Metsätalouden tulot

Metsäverotus

Metsätuloa verotetaan kaikilla metsänomistajilla vuodesta 2006 alkaen puun myyntitulon mukaan. Puun myyntitulo on verotuksessa pääomatuloa. Puun myynnin yhteydessä tehty hankintatyön arvo on aina ansiotuloa.

Kelan etuuksien määrää laskettaessa metsätalouden tulo otetaan huomioon etuudesta riippuen joko metsän keskimääräisen tuoton mukaisena tai puun myyntitulona. Lastenhoidon tuessa käytetään metsän keskimääräistä tuottoa, joten toteutunutta puun myyntituloa tai hankintatyön arvoa ei tarvitse selvittää. Metsätulo huomioidaan hoitolisätulona ainoastaan, jos metsän omistajalla on myös hallintaoikeus metsään.

Arvioiminen

Metsätalouden tulo arvioidaan varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain 7 §:n 3 momentin mukaan vahvistetun keskimääräisen tuoton perusteella. Keskimääräinen tuotto vahvistetaan kuntakohtaisesti. Tulo lasketaan kertomalla keskimääräinen tuotto metsän pinta-alalla. Metsän pinta-ala ja sijaintikunta saadaan verotustietojen kyselystä, HEKY / Verottajalta saadut tiedot. Kuukausituloksi tuottoarvio muutetaan jakamalla arvio kahdellatoista. Verohallinto vahvistaa vuosittain keskimääräiset tuotot. Löydät verohallinnon päätöksen ohjeen oikeasta palstasta.

Lastenhoidon tuen hoitolisässä metsätalouden tulo lasketaan metsän keskimääräisen tuoton mukaan. Tästä vähennetään metsätalouden korot ja 10 % tuoton arvosta.

Metsän tuottoa on hakijan vaatimuksesta alennettava, jos tilakohtaisen vuotuisen hakkuumahdollisuuden raha-arvo on metsänhoitoyhdistyksen tai metsälautakunnan antaman lausunnon perusteella vähintään 10 % alempi kuin edellä määritelty metsän tuotto. Alennus on edellä määritellyn metsän tuoton ja hakkuumahdollisuuden nettoraha-arvojen erotus. Tuottona otetaan huomioon metsänhoitoyhdistyksen tai metsälautakunnan ilmoittama tuotto, josta on vähennetty metsätalouden korot ja 10 % tuoton arvosta.

Jos veroviranomaiselta saatu hehtaaritieto ja metsänhoitoyhdistyksen tai metsälautakunnan lausunnosta ilmenevä hehtaaritieto poikkeavat toisistaan syynä saattaa olla se, että hakijan omistamat metsätilat tai -palstat eivät ole saman kunnan, metsänhoitoyhdistyksen tai metsälautakunnan alueella tai siihen on jokin muu syy. Käsittelijän tulee tällaisessa tilanteessa selvittää eron syy joko verotoimistosta, metsänhoitoyhdistyksestä tai metsälautakunnasta taikka etuuden hakijalta.

Esimerkki

Veroviranomaiselta saadun tiedon mukaan hakijalla on metsää 56 ha L:n kunnassa ja sen keskimääräinen tuotto on 92,41 €/ha. Metsän tuotto on: 56 ha x 92,41 €/ha = 5174,96 €/vuosi. Hakijalla ei ole metsätalouden korkoja.

Hakija on toimittanut metsänhoitoyhdistyksen lausunnon, jossa todetaan metsän (56 ha) laskennallisen kasvun olevan 239 kuutiometriä ja vuotuisen tuoton ilman kuluja ja kustannuksia 836 euroa. Hakijalla ei ole metsätalouden korkoja.

Vuotuisena metsätalouden tuottona otetaan huomioon 752,40 euroa ($836,00 \text{ €} \times 10 \% = 83,60 \text{ €}$), ($836,00 \text{ €} - 83,60 \text{ €} = 752,40 \text{ €}$). Lisää päätökseen fraasi WHC60, metsätalouden tulojen laskemisesta.

Mitä selvityksiä tarvitaan?

Metsän hehtaarimäärän löydät HEKY:n verotustiedoista ja hehtaarin tuottoarvot verohallinnon päätöksestä. Linkin verohallinnon päätökseen löydät ratkaisutyön etuusohjeiden työvälineistä (kohdasta Metsän tuottoerusteet). Asiakkaan on todennettava mahdolliset metsätalouden korot luotettavalla selvityksellä (esim. pankin tosite). Hallintaoikeuden voi tarkistaa hakijan keskeneräisistä verotustiedoista. Keskeneräisistä verotustiedoista näkee hakijan omistaman metsän määrän ja sen, onko hakijalla myös hallintaoikeus omistamaansa metsään.

Yhteismetsä

Yhteismetsä on kiinteistöille yhteisesti kuuluva alue, joka on tarkoitettu käytettäväksi kestävän metsätalouden harjoittamiseen osakkaidensa hyväksi. Kiinteistöjen omistajat ovat yhteismetsän osakkaita ja muodostavat yhteismetsän osakaskunnan. Yhteismetsä voi jakaa tilikaudelta muodostuvaa ylijäämää (tuottoa) osakkailleen. Ylijäämä jaetaan yhteismetsäosuuksien suhteessa ja huomioidaan hoitolisässä osakkaan pääomatulona.

1.8.2.3.2 Osinkotulot

Pörssiyhtiön (listatun yhtiön) jakama osinko on kokonaisuudessaan pääomatuloa. Sen jakamasta osingosta on veronalaista pääomatuloa 85 % ja verovapaata 15 %.

Muun kuin pörssiyhtiön jakama osinko jaetaan verotuksessa pääomatulo- ja ansiotulo-osuuksiin. Osingosta katsotaan pääomatuloksi määrä, joka vastaa 8 %:a osingonsaajan omistamien osakkeiden matemaattisesta arvosta. Ylimenevä osa on ansiotuloa. Pääomatulo-osuudesta on 25 % veronalaista ja 75 % verovapaata, jos pääomatulo-osuus on alle 150 000 euroa. Yli 150 000 euron ylimenevästä osasta 85 % on veronalaista pääomatuloa ja 15 % verovapaata tuloa. Ansiotulo-osuudesta on veronalaista 75 % ja verovapaata 25 %.

Verotuksessa katsotaan 1.1.2014 lukien osinkotuloksi myös yhtiön jakamat varat ns. vapaan oman pääoman rahastosta (VOPR-osinko). VOPR-osinkoa voi jakaa sekä pörssiyhtiö että muu yhtiö. Osinko on veronalaista tuloa edellä kerrotulla tavalla. VOPR-osingoista on verovuodesta 2014 alkaen vinkkitieto (täppä tai euromäärä) vahvistetun verotuksen tiedoissa.

EU-maassa ja sellaisessa maassa, jolla on Suomen kanssa verosopimus, sijaitsevan yhtiön jakama osinko on veronalaista ja verovapaata tuloa edellä kerrotulla tavalla. Muussa maassa sijaitsevan yhtiön maksama osinko on kokonaan veronalaista ansiotuloa.

Arvioiminen

Lastenhoidon tuissa osinkotulo otetaan tulona huomioon kokonaisuudessaan, siis sekä veronalainen että verovapaa osa. Osinko- ja muita pääomatuloja ei kuitenkaan oteta huomioon, jos niiden yhteismäärä kuukaudessa on henkilöä kohti 10 euroa tai sitä vähemmän. Ns VOPR-osinkoa ei kuitenkaan oteta tulona huomioon.

Esimerkki

Perheen äidillä on osinkotuloja 12 euroa kuukaudessa ja hänen puolisoillaan 10 euroa kuukaudessa. Äidin osinkotulot otetaan huomioon tulona, mutta puolison ei, koska ne eivät ole yli 10 euroa kuukaudessa.

Osinkotulon määrän saat siten, että kerrot osakkeiden lukumäärän osaketta kohti maksetun osingon määrällä. Käytä osingon määränä viimeisimmän yhtiökokouksen yksittäiselle osakkeelle vahvistamaa määrää. Pörssiyhtiön osingon suuruuden osaketta kohti voit selvittää www.kauppalehti.fi>Osingot.

Osinkotulot voidaan ottaa huomioon verotuksessa vahvistetun suuruisena. Jos hakija ilmoittaa, että tulojen määrä on muuttunut, pyydä häntä toimittamaan selvitystä nykyisestä tilanteesta (esim. pankin todistus edellisestä vuonna maksetuista osingoista).

Osinkotulo arvioidaan pörssiyhtiön sekä muiden yhtiöiden osakkeista siten, että osakkeiden lukumäärä kerrotaan osaketta kohti maksetun osingon määrällä. Jos arvioit osinkotulon henkilön tiliotteiden tai muun selvityksen perusteella, käytä bruttomäärää. Jos arvioit osinkotulon henkilön pankkitilille tulleen osingon määrän perusteella, pörssiyhtiön maksamaan osinkoon lisätään ennakonpidätyksen määrä, joka on vuodesta 2014 alkaen 25,5/77,5 (vuodesta 2006 alkaen 19/81 ja 2012 - 2013 21/79) tilille maksetusta osingon määrästä. Muiden yhtiöiden osinkoihin lisätään 7,5/92,5 tilille maksetusta osingon määrästä (ennen verovuotta 2014 näistä ei tehty ennakonpidätystä).

EU/ETA- ja verosopimusmaista saadut osingot otetaan tuloksi bruttotulona, ja veroprosenttina käytetään aina 15 prosenttia. Siten pankkitilille tulleeseen osinkotuloon lisätään 15/85 tilille tulleesta osingon määrästä.

Mitä selvityksiä tarvitaan ?

Asiakkaalta pyydetään hakemuksessa ja vuositarkistuksessa vapaamuotoinen ilmoitus osinkotulon määrästä.

- Jos asiakkaan ilmoittama määrä ei ole olennaisesti HEKYn verotustietoja pienempi, voit käyttää asiakkaan ilmoittamaan määrää sellaisenaan. Voit käyttää keskeneräisen verotuksen tietoja vinkkitietona.
- Jos asiakkaan ilmoittama määrä on olennaisesti HEKYn tietoja pienempi, pyydä asiakkaalta selvitys hänelle maksetuista osingoista. Selvitys voi olla esim. pankin verotusta varten antama todistus, mistä ilmenee vuoden aikana maksettujen pörssinoteerattujen yritysten osinkojen määrä. Lue lisää siitä, miten osingot otetaan huomioon, jos kyseessä on yritys, jota ei ole noteerattu pörssissä.

1.8.2.3.3 Korkotulot

Talletusten korkotulot

Korkotulo katsotaan pääomatuloksi. Asiakkaalta kysytään hakemuksessa ja vuositarkistuksessa, onko hänellä korko- ja muita pääomatuloja yhteensä yli 10 euroa kuukaudessa. Talletusten korkotulot eivät näy verotuksessa. Jos asiakkaan ilmoittamat talletusten korot eivät poikkea olennaisesti edellisten vuosien tiedoista, tee ratkaisu asiakkaan ilmoittamalla määrällä. Jos asiakkaan ilmoitus poikkeaa olennaisesti (yli10%) edellisten vuosien tiedoista, asiakkaan tulee toimittaa selvitys muuttuneista korkotuloista (esimerkiksi tiliote).

Muut korkotulot

Sijoitusrahasto-osuuden tuotto-osuudelle maksettava voitto-osuus (korko) on veronalaista pääomatuloa ja otetaan tulona huomioon, ellei kysymyksessä ole äskettäin hankittu rahasto-osuus, jonka voitto-osuutta ei vielä voida laskea. Kasvuosuudelle tulevaa voitto-osuutta ei lueta tuloksi, koska se liitetään vuosittain rahaston pääomaan. Rahasto-osuuden myynnistä voi syntyä [myyntivoittoa](#), joka verotetaan pääomatulona, mutta jota ei pääsääntöisesti oteta hoitolisässä tulona huomioon, sillä yleensä kyse on satunnaisesta tulosta.

Asiakkaalta kysytään hakemuksessa ja vuositarkistuksessa, onko hänellä pääomatuloja yhteensä yli 10 euroa kuukaudessa. Käytä asiakkaan vapaamuotoisesti antamia tietoja sellaisenaan, jos ne eivät ole olennaisesti HEKYN verotustietoja pienemmät.

- Voitto-osuuden voit tarkistaa HEKYN verotustiedoista kohdasta ”Sijoitusrahasto-osuus ja korko”.
- Jos rahasto-osuuksien määrä on asiakkaan antamien tietojen mukaan olennaisesti pienentynyt siitä, mitä verotustiedoissa näkyy, pyydä asiakkaalta selvitystä rahasto-osuuksien nykyisestä määrästä. Pyydä selvitys nimenomaan tuotto-osuuksien määrästä. Tällöin voitto-osuus lasketaan näin:
 - osuuksien nykyinen kappalemäärä * viimeksi maksettu voitto-osuus rahasto-osuutta kohti

Säästöhenkivakuutuksen tuottoa ei lueta tuloksi, koska se lisätään vuosittain pääomaan.

Osuuskunnasta saadut **osuuspääoman ja lisäosuuspääoman korot** ovat myös hoitolisätuloina huomioitavia korkotuloja.

1.8.2.3.4 Vuokratulot

Huoneen- ja maanvuokratulo otetaan tuloa arvioitaessa huomioon pääomatulona. Huoneenvuokratulosta vähennetään sen hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneet menot, esimerkiksi yhtiövastike, kunnossapitokustannukset, lämpö-, sähkö-, vesi- tai vakuutusmaksut. Yhtiövastike vähennetään kokonaan, sekä hoitovastike että rahoitus- tai pääomavastike. Remonttikuluina voidaan vähentää viimeksi kuluneen vuoden aikana maksetut kustannukset. Velkojen korkoja ei huomioida vähennyksenä.

Jos vuokratulon hankinnasta aiheutuneita kuluja ei tiedetä, vähennykset voidaan tehdä vuokratulosta kaavamaisesti, jolloin

- omakotitalon tai kiinteistön tulonhankkimiskuluina voidaan vähentää 25 % kokonaisvuokrasta tai, jos vuokraan sisältyy lämpö, 50 %
- osakehuoneiston tulonhankkimiskuluina vähennetään yhtiövastike ja 10 % kokonaisvuokrasta
 - Huom! Jos vastikkeen lisäksi on jo otettu erikseen huomioon esim. vesimaksu tai muita kuluja, 10 % vähennystä ei tehdä tämän lisäksi.
- maanvuokrauksesta tulonhankkimiskuluina vähennetään 10 % kokonaisvuokrasta.

Mitä selvityksiä tarvitaan?

Pyydä maksukuitti perittävän vuokran määrästä ja selvitykset menoista. Vuokratulon hankkimisesta aiheutuneita kustannuksia voi olla esim. yhtiövastike ja vesimaksu.

Myös vuokralainen tai asumisoikeuden haltija voi vuokrata alivuokrasopimuksella osan asunnosta tai koko asunnon toisen henkilön tai yhteisön käyttöön, esimerkiksi oman lyhytaikaisen muulla paikkakunnalla asumisensa vuoksi. Päävuokralaisen tai asumisoikeuden haltijan saama vuokratulo huomioidaan hoitolisätulona. Alivuokratulot huomioidaan samalla tavalla, kuin ne huomioidaan verotuksessa. Alivuokratulon huomiointi perustuu alivuokrasopimuksella vuokrattavan pinta-alan suuruuteen ja vuokra-alasta maksettavaan vuokraan. Alivuokrasopimuksella vuokrattua pinta-alaa ja tästä pinta-alasta maksettua alivuokraa verrataan päävuokralaisen tai asumisoikeuden haltijan omaan käyttöön jäävään osuuteen ja asunnon omistajalle maksamaan vuokraan.

Esimerkki

Hoitolisää haetaan 1.1. alkaen. Hakemuksen liitteenä on:

- vuokran maksukuitti, vuokran määrä on 900 €/kk.
- kuitti yhtiövastikkeesta 250 €/kk
- selvitys vesimaksusta 30 €/kk
- selvitys remonttikuluista lokakuulta 1440 €

Vuokratulon määräksi saat:

vuokratulo vuodessa ennen vähennyksiä: $12 \times 900 \text{ €} = 10800 \text{ €}$

- yhtiövastikkeet $12 \times 250 \text{ €} = 3000 \text{ €}$
- vesimaksu $12 \times 30 \text{ €} = 360 \text{ €}$
- remonttikulut 1440 €
- =6000 € vuodessa > 500 € kuukaudessa

Esimerkki

Vuokralainen A vuokraa alivuokrasopimuksella B:lle 20 m² suuruisen huoneen 80 m² suuruisesta vuokra-asunnostaan. Asunnosta 20 m² on yhteisessä käytössä.

B maksaa A:lle vuokraa 400 €/kk. Koko asunnon vuokra on 1000 €/kk.

Alivuokralainen B:n maksama vuokratulo on A:n verotettavaa pääomatuloa ja tulo otetaan huomioon A:n hoitolisätulona siten, että A:n saamista alivuokratulosta vähennetään päävuokralaisen omat kulut. A:n oma päävuokratulo vuokratusta osuudesta on 375 euroa (30m²/80m² x 1000e = 375e). A:n pääomatulona huomioidaan se osuus vuokrasta, joka ylittää A:n alivuokratusta asunto-osuudesta maksaman päävuokran määrän. A:n tulona huomioidaan 25 euroa (400-375 euroa).

Tilanne olisi sama, jos A:lla olisi asumisoikeus asuntoon ja hän vuokraisi siitä osan B:lle.

Jos vuokralainen A vuokraa koko asunnon lyhytaikaisen muulla paikkakunnalla asumisensa vuoksi, huomioidaan alivuokratulo siltä osin, kuin se ylittää A:n maksaman päävuokran määrän.

1.8.2.4 Sosiaalietuudet

Lastenhoidon tuen hoitolisän tuloina otetaan huomioon muut sosiaalietuudet lukuun ottamatta eräitä [etuoikeutettuja](#) tuloja. Muut etuudet voivat olla lapsen, tuen saajan tai tämän puolison etuuksia.

Muuttaminen kuukausi- ja vuosituloksi

Etuudet arvioidaan tuloksi tietokannasta saatavien tietojen tai hakijan esittämän korvauspäätöksen perusteella. Ansiosidonnainen työttömyyspäiväraha, peruspäiväraha ja työmarkkinatuki muutetaan kuukausituloksi kertomalla päiväkohtainen määrä luvulla 21,5 ja vuosituloksi kertomalla luvulla 250. Sairausvakuutuslain mukainen päivä- ja vanhempainpäiväraha muutetaan kuukausituloksi kertomalla päiväkohtainen määrä luvulla 25 ja vuosituloksi kertomalla luvulla 280. Kaikilta viikon päiviltä maksettavat päivärahat, esim. tapaturmavakuutuksen päiväraha, muutetaan kuukausituloksi kertomalla ne luvulla 30 ja vuosituloksi kertomalla ne luvulla 360.

1.8.2.4.1 Työttömyysetuuden vaikutus hoitolisään

Ansiosidonnainen työttömyyspäiväraha, peruspäiväraha, työmarkkinatuki ja vuorottelukorvaus (ei kuitenkaan kulukorvaus) huomioidaan hoitolisässä tulona. Myös työttömyysetuuden lapsikorotus, korotusosa/korotettu ansio-osa ja muutosturvalisä/ muutosturvan ansio-osa otetaan samalla tavoin tulona huomioon. Lapsikorotus huomioidaan myös siinä tapauksessa, että se peritään elatusapuvelkaan, eikä sitä makseta asiakkaalle.

Jos työttömyysetuudesta on jo annettu päätös, nousee se valmistelussa Muut etuudet – ruudulle. Tarkista työttömyysetuuden päätöksestä, maksutaulukosta tai etuustiedoista hoitolisässä huomioitava määrä ml. mahdollinen elatusapuvelkaan kuitattu lapsikorotus. Lisää tieto määrästä Muut etuudet – ruudulle, jos tietoa ei ole tuotu ohjelmallisesti tai sen määrä on virheellinen. Jos työttömyysetuudesta on vähennetty kotihoidon tuki, huomioi tulona kuitenkin täysi työttömyysturvan määrä (=vähentämätön määrä). Lisää päätökseen fraasi WKF22.

Kun kyseessä on Kelassa annettu päätös, näet päätöksestä tai valmistelutiedoista, onko kotihoidon tuella vaikutusta maksettavaan työttömyysetuuden määrään. Jos kotihoidon tuki on poistettu valmistelussa, sitä ei ole vähennetty työttömyysetuudesta eikä se siis vaikuta maksettavaan määrään. Jos kyseessä on työttömyyskassan antama päätös, näet työttömyyskassan etuustiedoista, mistä maksettu määrä muodostuu: ansio- ja perusosa, ansio-osan korotusosa, muutosturvan ansio-osa, soviteltu palkka, vähennetty sosiaalietuus/kotihoidon tuki ja lapsikorotuslasten määrä.

Älä poista tietoa Muut etuudet - ruudulta, kuin siinä tapauksessa, että tieto päivärahaista on vanhentunut tai virheellinen. Tiedolla on merkitystä ennakonpidätyksessä, joten vaikka asiakas ei hakisi hoitolisää, tulee tieto työttömyysetuudesta säilyttää.

Jos työttömyysetuuden maksun alkamisajankohta ei ole vielä tiedossa, voidaan työsuhteen päättymisen jälkeiselle ajalle arvioida jatkuvaksi tuloksi odotettavissa olevan työttömyysetuuden suuruinen tulo lapsikorotuksineen, jos tiedossa ei ole muita tuloja. Näin voidaan menetellä, vaikka työttömyysetuuden maksu alkaisi vasta omavastuuajan jälkeen.

Voit arvioida työmarkkinatuen tai peruspäivärahan määrän käyttäen apuna työttömyysetuuksien määrän APLA- laskentaa. Voit käyttää laskemaasi määrää, vaikka työvoimapolitiittista lausuntoa ei vielä olisi saatu. Jos tilanne vaikuttaa epäselvältä, odota työvoimapolitiittinen lausunto ennen päätöksen antamista.

Jos työvoimapolitiittisessa lausunnossa on asetettu korvaukseton määräaika tai työmarkkinatuen odotusaika (ns. karenssi), ei tälle ajalle arvioida tuloksi työttömyysetuutta. Koska Kela laskee 1.1.2015 alkaen työmarkkinatuen odotusajan, voi työmarkkinatuen maksatus alkaa eri ajankohdasta, kuin mikä työvoima-politiittisen lausunnon mukaan olisi mahdollinen.

Jos olet jo antanut päätöksen ja huomioinut työttömyysetuuden aiemmasta ajankohdasta, kuin sitä lopulta aletaan maksaa, oikaise päätös asiakkaan eduksi ja huomioi tuloton aika.

Käytä sähköisesti saatua tietoa ansiosidonnaisen päivärahan määrästä. Pyydä maksuilmoitus tai päätös silloin, kun sähköisesti saatu tieto on ristiriidassa asiakkaan oman ilmoituksen kanssa tai se ei ole ajan tasalla.

Niissä tilanteissa, joissa työttömyyskassojen käsittelyajat uhkaavat venyttää myös hoitolisän käsittelyaikoja, voidaan kuitenkin käyttää arviota ansiopäivärahaista. Toimi seuraavasti:

Pyydä tuen hakijaa arvioimaan päivärahan määrää esimerkiksi Työttömyyskassojen yhteisjärjestöjen sivuilta (www.tyj.fi) tai (www.iaet.fi) löytyvillä laskureilla. Asiakas voi myös toimittaa arvioinnin tueksi saman palkkatodistuksen, joka on toimitettu työttömyyskassaan päiväraha hakemuksen liitteenä.

Jos hakija on esittänyt yllä mainitun laskelman ansiopäivärahan määrästä tai esittänyt päivärahan määrästä muun arvion, voit myöntää tai tarkistaa hoitolisän arvion perusteella. Jos hakija ei ole esittänyt arviota tulevasta ansiopäivärahaista, pyydä sitä puhelimitse ja tarkista samalla asiakkaan näkemys arvion käyttämiseen. Dokumentoi yhteydenotto ja käyty keskustelu huolellisesti Oiwaan. Jos asiakas ilmoittaa riittävät tiedot ansiosidonnaisen päivärahan arvioimiseksi, voit tehdä arvion asiakkaan puolesta.

Pyydä tarvittaessa asiakkaalta arvioinnin tueksi samaa palkkatodistusta, minkä asiakas on toimittanut työttömyyskassaan.

Jos työttömyysetuuden maksun alkamisaika ei ole tiedossa, ota ansiopäiväraha tulona huomioon työttömyyden alkamisesta lukien. Jos asiakas kuitenkin myöhemmin esittää ansiopäiväraha päätöksen, jossa ansiopäivärahan alkamisaika poikkeaa arviosta ja omavastuu aika on selvästi näkyvissä, oikaise päätös asiakkaan eduksi ja ota huomioon tuloton aika.

Arvioinnin yhteydessä voidaan käyttää myös poikkeuksellista oikaisumenettelyä. Jos ansiopäivärahan todellinen määrä on pienempi kuin arviossa on huomioitu, oikaistaan päätös asiakkaan eduksi. Jos ansiopäivärahan todellinen määrä taas on suurempi kuin arviossa käytetty, oikaistaan päätös asiakkaan vahingoksi vain, jos todellinen

ansiopäiväraha on vähintään 10 % suurempi kuin arvioitu. Edellä mainittu 10 %:n raja oikaisuun koskee vain ansiopäivärahan arviota eikä sitä sovelleta esim. muihin perheen tuloihin. Kerro asiakkaalle jo siinä vaiheessa, kun sovit arvion käyttämisestä, että jos arvio ei ole osunut oikeaan, päätöstä saatetaan myöhemmin oikaista. Jos päätös joudutaan muusta syystä oikaisemaan, oikaistaan myös ansiopäivärahan määrä todellisen määräiseksi.

Soviteltu työttömyysetuus

Kun työtön työnhakija yhdistää osa-aika- tai keikkatyön ja työttömyysetuuden, hänelle voidaan maksaa soviteltua työttömyysetuutta, jossa otetaan huomioon työstä saatu palkka. Työnhakijan ansaitsema palkkatulo sovitellaan työttömyysetuuden kanssa pääsääntöisesti sinä työttömyysetuuden hakujaksone, jonka aikana tulo *maksetaan* (1.4.2019 lähtien). Jos esimerkiksi osa-aikatyötä on tehty toukokuussa ja sen palkka maksetaan kesäkuun puolivälissä, palkka sovitellaan kesäkuun työttömyysetuuden kanssa. Toukokuun työttömyysetuus maksetaan ilman viivästyksiä ja täytenä, jos toukokuussa ei ole muita sovitellessa huomioitavia tuloja.

Jos asiakas saa soviteltua työttömyysetuutta, laske keskimääräisen työttömyysetuuden määrä ja keskimääräisen palkan määrä ja vie nämä valmistelussa toistaiseksi. Jos soviteltua päivärahaa on maksettu jo pitempään, lasketaan soviteltu päiväraha yhtä pitkän ajanjakson tuloista, kuin palkkatulokin lasketaan tulojen vaihdellessa.

- Jos kyseessä on uusi tilanne, käytä vähintään 1 kuukauden palkkakertymää ja soviteltua päivärahaa. Ole tarvittaessa yhteydessä asiakkaaseen tulojen arvioimiseen liittyen.
- Huomioi kokonaisarviossa palkanmäärä ja työttömyyspäivärahan määrä.

Esimerkki

Esimerkki osa-aikatyön aloittamisesta

Perheen hoitolisä on maksettu täysimääräisenä ja tuloissa on huomioitu puolison työmarkkinatuki. Puolison tilanne on muuttunut ja hän on aloittanut osa-aikatyön 13.5. Palkka on 1500 euroa. Palkanmaksupäivä on kuukauden viimeinen päivä. Puolison työmarkkinatuen hakujakso on 23.4. - 20.5. ja 1. palkanmaksupäivä 31.5.

Koska työmarkkinatuen hakujaksolla 23.4. - 20.5. ei ole palkanmaksupäivää, maksetaan työmarkkinatuki täysimääräisenä.

Hoitolisä tarkistetaan 13.5. alkaen työskentelyn aloittamisen vuoksi muuttuneiden tulojen mukaiseksi. Tuloissa huomioidaan osa-aikatyön palkka 1500 euroa, sekä soviteltu työttömyyspäiväraha seuraavalta työmarkkinatuen hakujaksolta 21.5. - 20.6.

Ajalta 23.4. - 20.5. maksettua täysimääräistä työmarkkinatukea ei huomioida tuloissa, koska se ei vastaa puolison tulevaa säännöllistä tulotasoa (osa-aikatyön palkka + soviteltu työttömyyspäiväraha). Täysimääräinen työmarkkinatuki katsotaan satunnaiseksi tuloksi tässä tilanteessa. Tulona huomioidaan kuitenkin työskentelyn aloittamisesta eteenpäin soviteltu työttömyyspäiväraha, jonka määrä huomioidaan 13.5. alkaen, vaikka hakujakso on 21.5. - 20.6.

1.8.2.4.2 Yrittäjän ja maatalousyrittäjän sairauspäiväraha

Siltä ajalta kun yrittäjä saa sairauspäivärahaa, ota hoitolisätulona huomioon pelkästään sairauspäiväraha (ei elinkeinotoiminnan tuloa). Tuloja tapauskohtaisesti arvioitaessa merkitystä on sillä, kuinka pitkäksi ajaksi sairauspäivärahaa on myönnetty ja sillä, mikä vaikutus päivärahalla on yrittäjän tulotasoon hoitolisän myöntämisaikana. Koska hoitolisän määräytymisessä otetaan huomioon keskimääräiset kuukausitulot, lyhyet sairauspäiväraha-ajat (alle kuukauden mittaiset) voidaan yleensä jättää kokonaan huomiotta. Jos asiakas kuitenkin hakee hoitolisän tarkistamista alle kuukauden kestävästä sairauspäivärahan vuoksi, asiassa pitää tehdä ratkaisu.

Harkitse tapauskohtaisesti, otetaanko yrittäjän hoitolisätulona sairauspäiväraha-ajalla huomioon elinkeinotulo vai pelkästään sairauspäiväraha. Molempia ei siis samalta ajalta kuitenkaan oteta huomioon. Jos kyseessä on maanviljelijäpariskunta, jonka pääasiallinen toimeentulo tulee maataloudesta, voit ottaa hoitolisätulona sairausajalla huomioon pelkästään maataloustulon.

Esimerkki

Hoitolisän saajan puoliso on osakeyhtiön yrittäjäosakas. Hoitolisää on haettu 30.11.2015 alkaen. Osakeyhtiön tilikausi on kalenterivuosi. Puolisolle on myönnetty sairauspäiväraha 29.5.2015 - 7.1.2016. Sairausajan palkanmaksu päättyi 31.8.2015. Puolison tulona on hoitolisän hakemisajalla 30.11.2015 alkaen sairauspäiväraha 7.1.2016 saakka. Hoitolisän määrään 8.1.2016 vaikuttaa se, voiko hakija jo esittää vuoden 2015 tilikauden tiedot. Hoitolisä pitää tarkistaa viimeistään 1.5.2016 lukien vuoden 2015 aikana maksettujen palkkojen ja osinkojen mukaiseksi.

Esimerkki

Asiakkaalle on myönnetty hoitolisä ajalle 1.6.2015 - 31.8.2016. Asiakas hakee hoitolisän tarkistamista 1.1.2016 lukien puolison tulojen muutoksen vuoksi. Puoliso on toiminimellä toimiva yrittäjä, joka on sairauslomalla 13.1.-22.1., 30.1.-15.2., 5.3.-16.3. ja 10.5.-6.6.2016.

Koska sairauspäivärahakaudet ovat lyhyitä, miltään kuukaudelta tuloksi ei voitaisi ottaa sairauspäivärahaa. Yrittäjätulo arvioidaan aina viimeisen tilikauden tuloksen mukaan. Sairauslomien vaikutus näkyisi vasta vuoden 2016 tilikauden tuloksessa, eli ne vaikuttaisivat vasta vuoden 2017 puolella. Koska asiakas kuitenkin on vaatinut hoitolisän tarkistamista, tee tarkistus sairauspäiväraha-ajoille, jos tulot ovat pienentyneet sairauspäivärahan takia. Jos tulot sitävastoin ovat suuremmat sairauspäiväraha-ajoille, ota yhteyttä asiakkaaseen ja kerro, mitä tarkistamisesta aiheutuu, jolloin asiakkaalle jää mahdollisuus perua vaatimuksensa.

Esimerkki

Puolison hoitolisätuloksi on otettu edellisen tilikauden palkat. Puoliso on yrittäjänä osakeyhtiössä, jonka tilikausi on 1.5.-30.4. Puoliso on ollut palkattomalla sairauslomalla 5.2.-29.4. Hoitolisään haetaan tarkistusta 1.2. lukien. Hoitolisä tarkistetaan 5.2. lukien ja puolison tuloksi otetaan sairauspäiväraha 29.4. saakka ja 30.4. alkaen puolison sairauslomaa

edeltävän ajan tulot. Laita seurantapäivä elokuun alkuun vuositarkistuksen vuoksi, koska tilikausi päättyy 30.4.

Esimerkki

Puolisot ovat maatalouden harjoittajia (yhteinen maatila). Hoitolisän hakijan puoliso sairastuu siten, että hän saa sairauspäivärahaa ajalta 1.5.- 31.8. Maatalousyritys toimii myös sairausloman ajan ja maatalouden tuloa syntyy kuten aikaisemminkin. Tässä tilanteessa voit harkita tilanteen niin, että otat huomioon sairausloma-ajalta edelleen pelkästään maatalouden tulon.

1.8.2.4.3 Takautuva sosiaalietuus

Sosiaalietuus voidaan myöntää asiakkaalle myös takautuvasti. Takautuva sosiaalietuus voidaan ottaa huomioon hoitolisätulona

- siltä ajalta, jolta se on myönnetty,
- maksamiskuukauden tulona tai
- jättää satunnaisena tulona ottamatta huomioon.

Sosiaalietuuden huomioon ottamisessa merkitystä on sillä, miltä ajalta hoitolisää on haettu ja miltä ajalta takautuva sosiaalietuus on myönnetty. Lisäksi pitää ottaa huomioon se, onko myönnettävä sosiaalietuus esimerkiksi eläke, sairauspäiväraha tai työttömyyspäiväraha vai onko kyseessä ns. ylimääräinen korvaus (esim. korvaus kosmeettisesta haitasta tai lääkevahinkovakuutuksesta myönnettävä korvaus, eli vahingonkorvaustyyppinen etuus). Tällaista ns. ylimääräistä takautuvaa muuta etuutta ei oteta hoitolisätulona huomioon, koska sitä pidetään satunnaisena tulona. Jos tällainen korvaus kuitenkin jatkuu kuukausittain maksettavana etuutena, otetaan se huomioon kuukausitulona hoitolisän myöntöaikana.

Esimerkiksi sairauspäiväraha tai eläke voidaan myöntää pitkänkin ajan jälkeen takautuvasti muutoksenhaun perusteella. Jos hoitolisää maksetaan edelleen silloin kun tällainen takautuva sairauspäiväraha tai eläke maksetaan, ota takautuva maksu sen maksamiskuukauden tulona huomioon.

Jos takautuva etuus maksetaan vasta sen jälkeen, kun hoitolisäoikeus on jo päättynyt, sitä ei oteta huomioon. Tämä siitä syystä, että etuus ei ole ollut hoitolisän maksamisajankohtana perheen tuloa.

Esimerkki

Äiti hoitaa lapsia kotona. Perheessä ei ole hoitolisässä huomioitavia tuloja. Puoliso tulee työkyvyttömäksi 15.8. lukien. Sairauspäivärahapäätös tehdään 23.10. ja sairauspäivärahaa aletaan maksaa 26.8. lukien. Sairauspäiväraha maksetaan takautuvasti päätöksen tekemisen yhteydessä lokakuussa. Hoitolisä tarkistetaan 26.8. alkaen ja sairauspäiväraha otetaan huomioon tulona 26.8. lukien.

Jos tapauksessa puolison sairauspäiväraha olisi ensin hylätty ja se myönnettäisiin hänelle muutoksenhaun johdosta seuraavan vuoden toukokuussa ja koko takautuva sairauspäiväraha maksettaisiin hänelle toukokuussa, otettaisiin toukokuussa maksettu sairauspäiväraha hoitolisätulona huomioon maksamiskuukauden tulona. Edellytyksenä on, että hoitolisää edelleen maksettaisiin toukokuussa.

Esimerkki

Asiakkaalle on myönnetty hoitolisä ajalle 1.8.2015 – 7.10.2015. Hoitolisä on myönnetty täysimääräisenä ja hoitolisätulona on ollut Kelan myöntämä työkyvyttömyyseläke n. 700 €/kk.

Asiakkaalle myönnetään takautuvasti 27.8.2015 annetulla päätöksellä lääkevahinkovakuutuksesta ansionmenetykskorvausta 1.6.2011 lukien. Korvaus maksetaan takautuvasti ajalta 1.6.2011 – 30.8.2015 elokuussa 2015 ja etuus myönnetään 1.9.2015 lukien kuukausimääräisenä. Takautuva maksu otetaan elokuussa huomioon maksamiskuukauden tulona ja etuus otetaan huomioon syyskuun alusta lukien kuukausimääräisenä kuukausitulona.

Esimerkki

Jos esimerkin 2 lääkevahinkokorvaus olisi kertakorvaus, esimerkiksi korvaus kosmeettisesta haitasta, joka maksettaisiin jonain kuukautena, sitä ei otettaisi satunnaisena tulona ollenkaan huomioon.

1.8.2.5 Vähennykset

Tuloista vähennetään

- suoritettavat elatusavut ja tosiasiallisista perhesuhteista johtuvat muut vastaavat kustannukset
 - Pyydä asiakkaalta selvitys, josta ilmenee elatusavun määrä ja lapsi, josta elatusapua maksetaan. Selvitykseksi kelpaa esim. elatussopimus tai tuomioistuimen päätös elatusavusta. Kuittia ei vaadita. Jos kyseessä on ennen kuluvaa vuotta vahvistettu sopimus tai annettu päätös, voit tarkistaa APLAN avulla elatusavun voimassaolevan, indeksillä tarkistetun määrän
 - Jos kyseessä ovat tosiasiallisista perhesuhteista johtuvat muut elatusapua vastaavat kustannukset, pyydä niistä selvitys. Tällaisia kustannuksia voivat olla esimerkiksi suullisesti sovitut elatusmaksut tai muut toistuvat lapsen elatukseen tarkoitetut suoritukset, jotka hakija tai puoliso suorittaa muussa taloudessa asuvan lapsensa elatukseen. Suoritusten toistuvuudesta pitää olla selvitys.
- kiinteistön luovutuksen yhteydessä, määräajaksi tai elinkaudeksi pidätetty etuuden saajan rahana suorittama etuus (syytinki).

Tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneita menoja ja elantokustannuksia kuten asunto- ja autovelan korkoja sen sijaan ei vähennetä tulosta.

1.8.2.6 Tiedot rahalaitoksilta

Kelalla on oikeus saada rahalaitoksilta maksutta etuusasian ratkaisemiseksi välttämättömät tiedot, jotka koskevat tuen hakijaa tai saajaa, hänen perheenjäsentään tai kuolinpesää, jossa joku perheenjäsen on osakkaana. Rahalaitoksia ovat pankkien lisäksi mm. rahastoyhtiöt.

Rahalaitostiedustelu voidaan tehdä vain, jos riittäviä tietoja esim. pääomatulojen määrästä ei muutoin saada ja on perusteltua syytä epäillä tuen hakijan tai saajan antamien tietojen riittävyyttä ja luotettavuutta. Lähtökohtana on, että tuen hakija toimittaa kaikki asian ratkaisemiseksi tarvittavat selvitykset. Vasta viime sijaisena keinona tietoja voidaan kysyä rahalaitoksilta.

Sovellettava lainkohta LKYTL 1128/1996 23 a § 2 mom

Suostumus-/lisäselvityspyyntö hakijalle

Jos on perusteltu syy epäillä hakijan antamien tietojen riittävyyttä tai luotettavuutta, voit lähettää hakijalle kirjeen, jossa pyydetään suostumusta rahalaitostiedustelun tekemiseen (WHS01). Samalla hakijalle annetaan vielä mahdollisuus toimittaa itse selvitykset. Perustele kirjeessä, minkä vuoksi on syytä epäillä hakijan toimittamiensa tietojen riittävyyttä tai luotettavuutta. Jos tietoja tarvitaan hakijan omien tietojen lisäksi myös muiden henkilöiden osalta, täydennä kirjeeseen ketä tiedustelu koskee.

Rahalaitostiedustelun tekeminen ei edellytä hakijan suostumusta. Jos hakija ei ole antanut suostumustaan tai ei ole määräaikaan mennessä palauttanut suostumuskirjettä, harkitse vielä, ovatko hakijan mahdollisesti toimittamat lisäselvitykset riittäviä vai onko tarpeen tehdä rahalaitostiedustelu.

Hakijan informoiminen

Ilmoita hakijalle erillisellä kirjeellä rahalaitostiedustelun tekemisestä ennen sen lähettämistä riippumatta siitä, onko hakija antanut suostumuksensa vai ei (WHI01).

Tiedustelun tekeminen

Tee rahalaitostiedustelu kirjeellä WHV01. Yksilöi, ketä tai keitä tiedustelu koskee ja mitä tietoa kysyt.

Rahalaitostiedustelu voi olla tarpeen esimerkiksi tilanteissa, joissa hakijalla on aikaisempina vuosina ollut huomattavasti pääomatuloja ja nyt hän ilmoittaa, että tuloja ei ole lainkaan tai että ne ovat huomattavasti vähentyneet. Tiedustelu voi tulla harkittavaksi myös, jos omaisuutta on myyty, eikä myynnistä saatujen varojen käytöstä esitetä selvitystä. Myös tilanteissa, joissa epäillään tietoista väärin tietojen ilmoittamista ja mahdollista väärinkäytöstä, voi rahalaitostiedustelu olla aiheellinen. Pelkästään lainojen tai talletusten korkoprosentin selvittämiseksi ei tehdä rahalaitostiedustelua, vaan nämä tiedot on hankittava hakijalta.

Vakuutussijoitukset

Tee vakuutussijoitustiedustelu kirjeellä WHV02. Vakuutussijoituksia (esim. sijoitusvakuutuksia, säästöhenkivakuutuksia) tiedusteltaessa ei edellytetä epäilyä tietojen puutteellisuudesta eikä hakijalta erikseen tarvitse tiedustella suostumusta. Tiedusteluja on kuitenkin syytä tehdä vain vastaavissa tilanteissa kuin rahalaitostiedusteluja ja ensisijaisesti tiedot hankitaan hakijalta itseltään.

1.9 Ratkaiseminen

Käsittele lastenhoidon tuen hakemus ilman aiheetonta viivytystä ja anna siitä kirjallinen päätös.

1.9.1 Käsittelypaikka

- [Turvakieltoasiakkaiden etuusasiat](#)
- [Vankilassa olevien henkilöiden etuusasiat](#)
- [Muutoksenhaku-, takaisinperintä- ja väärinkäytösasiat](#)

Käsittelypaikalla tarkoitetaan tässä ohjeessa etuusasian valmistelu- ja ratkaisupaikkaa.

Etuusasian valmistelu ja ratkaiseminen tapahtuvat pääsääntöisesti asiakkaan kotikunnan mukaan määräytyvässä vakuutuspiirissä. Hakemus voidaan valmistella ja ratkaista myös muussa kuin kotikunnan mukaan määräytyvässä vakuutuspiirissä siten, kun siitä on erikseen sovittu. Esimerkiksi tiettyjen etuuksien tai asiakasryhmien valmistelu- ja ratkaisutoiminta on keskitetty Kelassa. Lue tarkemmin poikkeavista käsittelypaikoista kyseisen etuuden ohjeista.

Kotikunnan mukaan määräytyvä vakuutuspiiri

Kelan etuusjärjestelmien toiminta pohjautuu henkilön toimistotietoon. Toimisto määräytyy yleensä henkilön väestötietojärjestelmän (VTJ) vakituisen asuinkunnan ja postinumeron mukaan. Jos henkilölle rekisteröidään Kelassa poikkeava toimisto, myös vakuutuspiiri voi muuttua.

Toimisto ja vakuutuspiiri näkyvät henkilön Henkilön tietojen kyselyllä (HEKY) (Henkilön tietojen kysely HEKY > Henkilön yleistiedot > Kunta- ja toimistotiedot).

Vakuutuspiirin vaihtuminen

Jos henkilö muuttaa toiseen vakuutuspiiriin, vastuuyksikkötiedot muodostuvat etuusjärjestelmiin yleensä ohjelmallisesti. Tarvittaessa tulee kuitenkin tehdä henkilötietomuutokset HEMU-aloitusvalikon kautta. Lue lisää henkilön yleistietojen muutoksista.

Vakuutuspiiriin tulee siirtää asiakasta koskevat vireillä olevat asiat uuteen vakuutuspiiriin käsiteltäviksi.

Muutolla toiseen vakuutuspiiriin voi olla vaikutusta myös maksussa oleviin Kelan etuuksiin. Esimerkiksi jos henkilö saa asumistukea, tulee hänelle muuton vuoksi lähettää tarkistushakemus.

Vakuutuspiirit voivat keskenään sopia asian käsittelyn siirrosta, jos henkilö esittää, että tietty häntä koskeva etuusasia käsiteltäisiin jossakin muussa toimipaikassa tai vakuutuspiirissä kuin siinä, jossa hänen asiansa normaalin työnkulun mukaan käsiteltäisiin. Lue lisää vakuutuspiirin vaihtamisesta kohdasta Kunta- ja toimistotiedot.

Turvakieltoasiakkaiden etuusasiat

Turvakieltoasiakkaiden etuusasiat valmistellaan ja ratkaistaan keskitetysti. Lue lisää turvakieltoasiakkaiden ratkaisutyön keskittämisestä kohdasta Turvakielto.

Vankilassa olevien henkilöiden etuusasiat

Vankilassa olevien henkilöiden etuusasiat valmistellaan ja ratkaistaan keskitetysti. Lue lisää vankila-asioiden ratkaisutyön keskittämisestä ohjeesta Vankilassaolo ja Kelan etuudet sekä prosessikuvauksesta Vankilailmoitusten käsittely.

Muutoksenhaku-, takaisinperintä- ja väärinkäytösasiat

Muutoksenhakuasia

Muutoksenhakuasian käsittelee se yksikkö, johon Oiwa työn ohjaa. Lue myös erityismenettelyistä muutoksenhakuasian käsittelyssä.

Takaisinperintä

Kotivakuutuspiiri, etuuden vastuuyksikkö tai muu erikseen sovittu vakuutuspiiri ratkaisee liikaa maksetun etuuden takaisinperinnän, antaa siitä päätöksen ja vastaa päätöksestä sen lainvoimaiseksi tuloon saakka. Lue lisää takaisinperintäpäätöksen antopaikasta.

Kotivakuutuspiiri ja etuuden vastuuyksikkö vastaavat myös perintätoimenpiteistä Perintäkeskuksen vastuulle siirtymiseen saakka.

Kelan perintäkeskuksessa hoidetaan erääntyneiden saatavien perintä keskitetysti. Saatava katsotaan erääntyneeksi, kun sen takaisinperinnästä annettu päätös on tullut lainvoimaiseksi eikä asiakas ole maksanut saatavaa sovitulla tavalla. Perintäkeskus hoitaa perintätoimenpiteet sellaisten etuuksien osalta, joiden takaisinmaksua seurataan ohjelmallisesti YHTE- takaisinperintäjärjestelmässä.

Etuuden vastuuyksikkö huolehtii pääsääntöisesti RAKE- järjestelmän perinnöistä.

Perintäkeskus

Perintäkeskuksessa hoidetaan elatusapuvelan, etuuksien perinnän ja takausvastuusaatavien perintä. Perintäkeskuksessa hoidetaan myös muita täytäntöönpanoon liittyviä tehtäviä kuten velkajärjestelyt ja -sovinnot, kuolinpesältä ja sen osakkailta perimiset sekä täytäntöönpanon lopettamista ja jatkamista koskevat päätökset (ns. toivottomat perinnät). Perintäkeskus hoitaa sekä Suomessa että ulkomailla asuviin velallisiin kohdistuvat perintätoimet.

Lue lisää saatavien perinnästä.

Väärinkäytösepäily

Useimmiten epäily väärinkäytöksestä syntyy liikamaksun havaitsemisen yhteydessä. Kelan maksamaan etuuteen kohdistuvan väärinkäytösepäilyn selvittäminen aloitetaan Kelan vakuutuspiirissä. Myös työpaikkakassa selvittää myöntämässään etuudessa esiin tulleen väärinkäytösepäilyn, kuten myös Perintäkeskus myöntämässään maksuvapautuksessa. Useamman vakuutuspiirin alueella tehdyksi epäillyn väärinkäytöksen selvittämisestä neuvotellaan asianomaisten vakuutuspiirien kesken. Yhteisten palvelujen Lakipalveluryhmän asiantuntija päättää tutkintapyyntöön tekemisestä tai päättää siitä, että tutkintapyyntöä ei kyseessä olevassa tapauksessa tehdä.

Lue lisää:

Väärinkäytösepäilyn tunnistaminen

Väärinkäytökset

Etuuksien väärinkäytösten tunnusmerkkejä

1.9.2 Esteellisyydestä

Hallintolaissa säädettyjä virkamiesten esteellisyyssperusteita sovelletaan Kelan toimihenkilöihin.

Lue lisää esteellisyydestä sekä käsittely- ja läsnäolokiellosta.

1.9.2.1 Käsittely- ja ratkaisukielto

Jos olet esteellinen, **et saa käsitellä tai ratkaista asiaa etkä olla läsnä asiaa käsiteltäessä**, jottei läsnäolosi vaikuta asian käsittelyyn.

Lue lisää esteellisyydestä.

1.9.2.2 Esteellisyyden toteaminen

Sinun on ensisijaisesti **itse** havaittava ja todettava oma esteellisyytesi.

Jos **asiakas** esittää **väitteen** asiaa käsittelevän toimihenkilön esteellisyydestä, väitteeseen on viipymättä otettava kanta ja esteellisyysasia ratkaistava.

Lue lisää esteellisyyden ratkaisemisesta.

1.9.3 Kuuleminen

Kuuleminen merkitsee tilaisuuden varaamista asiakkaalle esittää oma käsityksensä asiasta ennen ratkaisua.

Lue lisää kuulemisesta.

1.9.3.1 Milloin asiakasta on kuultava?

Lue lisää milloin asiakasta on kuultava ja milloin asiakasta ei tarvitse kuulla.

1.9.3.2 Miten kuullaan?

Lue miten asiakasta kuullaan ja päämiehen ja edunvalvojan tai huoltajan kuulemisesta sekä suullisesta vaatimuksesta ja selvityksestä.

1.9.4 Päätöksen antaminen

Etuuspäätökset ovat **hallintopäätöksiä**. Hallintopäätöksellä tarkoitetaan viranomaisen hallintoasiassa tekemää ratkaisua, jolla on asian käsittelyn päättävä vaikutus.

Hakijalle tulee yleensä antaa kirjallinen päätös etuuden myöntämisestä, hylkäämisestä, lakkauttamisesta, tarkistamisesta, oikaisemisesta ja takaisinperinnästä. Kun päätös on kirjallinen, asiakas saa tietoonsa päätöksen perustelut ja hän voi harkintansa mukaan valittaa päätöksestä.

Lue etuuskohtaisista ohjeista, kuinka päätöksen antamisessa menetellään etuudensaajan, lapsen tai edunvalvojan kuolemantapauksessa. Lue myös hallintolain soveltamisen ohjeista edunvalvonnan päättymisestä etuudensaajan tai edunvalvojan kuoleman johdosta. Silloin, kun annat päätöstä etuudensaajan tai lapsen kuoleman vuoksi, lisää päätökseen sopivaan kohtaan pahoittelu, esim. *Osanottomme*

menetyksenne johdosta. Mikäli asiaa on jo aiemmin pahoiteltu Kelan taholta kirjallisesti, ei osanottoa ole enää syytä uudelleen ilmaista päätöksessä tai kirjeessä.

Silloin, kun on kyse indeksitarkistuksesta johtuvasta etuuden tarkistamisesta, päätös annetaan vain pyynnöstä.

Lainmuutoksen yhteydessä voidaan säätää erikseen siitä, annetaanko lainmuutoksesta johtuvasta etuuden tarkistamisesta päätös. Kun etuus tarkistetaan viran puolesta lainmuutoksen vuoksi, ei tarkistuksesta aina anneta päätöstä muutoin kuin etuudensaajan pyynnöstä.

Etuuspäätös annetaan pääsääntöisesti lopullisena ja siihen voi hakea muutosta siten, kuin etuuslainsäädännössä on säädetty. Tietyissä tilanteissa päätös tulee kuitenkin antaa väliaikaisena. Päätöksen antamisesta väliaikaisena kerrotaan etuuskohtaisissa ohjeissa, muutoksenhaku-ohjeessa ja päätöksen oikaisu ja poistaminen -ohjeessa.

Etuuspäätökset annetaan maksutta.

Päätökset annetaan suomeksi tai ruotsiksi väestötietojärjestelmästä saatavan asiakkaan kielitiedon perusteella. Huomaa myös tilanteet, joissa päätös annetaan asiakkaan käyttämällä saamen kielellä.

Etuuskohtaisissa ohjeissa on kerrottu, kenelle päätös tulee antaa.

Lue lisää myös asiaratkaisu vai tutkimatta jättäminen, päätöksen muoto ja sisältö ja päätöksen perusteleminen.

1.9.4.1 Päätöksensaajat

Lasten yksityisen hoidon tuen päätös annetaan hakijalle. Päivähoidon tuottajalle annetaan ilmoitus yksityisen hoidon tuen maksamisesta.

Jos alaikäinen lapsi on hakenut lastenhoidon tukea, valituskelpoinen päätös tulee lähettää aina sekä hänelle että hänen huoltajalleen. Molemmilla on päätöksestä valitusoikeus, joten sekä hakijalle että huoltajalle lähetettävään päätökseen liitetään valitusosoitus. Kysy alaikäiseltä puhelimitse tai lisäselvityspyynnöllä, kenelle huoltajista päätös lähetetään. Jos vastausta ei saada, päätös lähetetään sille huoltajalle, jonka luona lapsi asuu tai on viimeksi asunut. Tämä tieto selvitetään käsittelyjärjestelmästä. Jos huoltajat asuvat yhdessä, voit lähettää päätöksen jommalle kummalle huoltajalle. Jos alaikäisellä on edunvalvoja, päätös lähetetään edunvalvojalle. Tulosta huoltajalle tai edunvalvojalle lähetettävä päätös erikseen ja lähetä se huoltajan tai edunvalvojan osoitteeseen. Kirjaa OIWAan kenelle huoltajalle olet lähettänyt päätöksen tiedoksi.

Jos alaikäisen päätöksessä on myönnetty hoitolisää ja hänellä on avopuoliso, jonka tulot näkyvät päätöksessä, peitä huoltajalle lähetettävästä päätöksestä puolison tulotiedot.

Huomaa, jos alaikäinen saa lapsen, hänen omat vanhempansa ovat edelleen hänen huoltajiaan, mutta hän itse on oman lapsensa huoltaja. Jos alaikäisellä on turvakielto tai hän on avioliitossa, päätöstä ei lähetetä tiedoksi huoltajalle. Sen sijaan jos huoltajalla on turvakielto, hänelle lähetetään tiedoksi alaikäisen päätös. Tarkista, onko jommalla kummalla alaikäisen huoltajista turvakielto. Jos huoltajalla, jolle olet lähettämässä päätöksen tiedoksi, on turvakielto, päätöksen lähettää turvakieltoyksikkö. Jos alaikäisen toisella huoltajalla kuin sillä, jolle olet lähettämässä päätöstä, on turvakielto, peitä päätöksestä alaikäisen osoite ja muut asumista koskevat tiedot.

1.10 Maksaminen

Lastenhoidon tuet maksetaan hakijan/päivähoidon tuottajan ilmoittamalle pankkitilille kunkin kalenterikuukauden viimeisenä pankkipäivänä.

Etuuksien maksaminen tapahtuu pääsääntöisesti keskitetysti kerran kuukaudessa eräajolla. Tarvittaessa etuuksia voidaan maksaa yksittäismaksuna kuukauden vaihteessa. Yksittäismaksutoiminnolla maksetaan maksueräjässä ohitettuja tapauksia sekä sellaisia kiireellisiä tapauksia, joiden maksua ei ole mahdollista siirtää seuraavan kuukauden maksueräajoon. Yksittäismaksupäivät voi tarkistaa CICSin APKY-aloitusvalikon kautta (käsittelyn ajoitus).

1.10.1 Maksuosoite

Tuki maksetaan päivähoidon tuottajan ilmoittamalle Euroopan unionissa sijaitsevalle tilille. Tuki voidaan kuitenkin maksaa muullakin tavalla, jos tilille maksaminen ei ole mahdollista tai jos tuen saaja esittää Kelan hyväksymän erityisen syyn. Jos tilille maksaminen ei ole mahdollista, esim. jos maksunsaaja ei pyydettyäessä anna tilinumeroa tai jos hän esittää Kelalle erityisen syyn, etuus maksetaan maksuosoituksena Osuuspankin kautta. Tällöin edellytetään, että päivähoidon tuottajalla on voimassa oleva postiosoite Suomeen.

Hoidon tuottajan on ilmoitettava uusi maksuosoite kirjallisesti tai sähköisessä asiointipalvelussa. Myös maksuosoitteen muutos ilmoitetaan samalla tavoin.

1.10.1.1 Ulkomaan maksuosoite

Mikäli etuudensaaja haluaa siirtää hänelle maksettavan etuuden ulkomaan maksuosoitteeseen, hänen tulee sopia siitä pankin kanssa. Kela on sopinut pankkien kanssa menettelystä, jolla voidaan siirtää etuudensaajan etuus ulkomaille etuudensaajan Kelalle antaman toimeksiannon perusteella.

Etuudensaajan etuus maksetaan ulkomaille useimmiten suomalaisen pankin teknisen tilin kautta. Kelalla on käytössään myös ns. SAVA-tili, jonka kautta maksut välittyvät ulkomaille työnantajille, ulkomaan viranomaisille sekä korvausten saajille.

Etuudensaajan etuus voidaan maksaa ulkomaille myös etuudensaajan antaman ulkomaan osoitetiedon perusteella. Silloinkin Kela käyttää pankkia välittävänä laitoksena. Ulkomaille postiosoituksena maksettavasta etuudesta tulostuu ilmoitus Kelan maksupalveluun. Ilmoitukset faxataan päivittäin välittävään pankkiin ja välittävä pankki maksaa etuuden ulkomaille etuudensaajan antaman ulkomaan osoitetiedon perusteella.

Välittävän pankin kanssa on pääsääntöisesti sovittu, että Kela maksaa pienen maksun etuuden ulkomaille välittämisestä ja etuudensaaja maksaa ulkomailta syntyvät kulut. Näin siksi, että tämä menettely on kaikille osapuolille edullisin.

1.10.2 Maksunsaajat

Päivähoidon tuottaja

Yksityisen hoidon tuki maksetaan pääsääntöisesti päivähoidon tuottajalle.

Hakija

Yksityisen hoidon tuki voidaan hoidon odottamattomasta muutoksesta johtuvasta syystä, jos tuen maksaminen hoidon tuottajalle tilapäisesti estyy, maksaa vanhemmalle tai muulle huoltajalle. Tuen suuruus ei tällöin muutu. Keskeytymiseltä edellytetään tilapäisyyttä ja yllätyksellisyyttä. Esim. loma-aikaa ei voida pitää hoidon keskeytymisen yllätyksellisenä syynä. Estettä ei yleensä enää voida pitää tilapäisenä, jos hoito keskeytyy yli kuukauden ajaksi. Ehdotonta aikarajaa ei ole, vaan ratkaisua tehtäessä tulee huomioida tilanteen vakavuus ja yllätyksellisyys. Tarkoituksena ei ole, että tuki muuttuisi tosiasiallisesti kotihoidon tueksi.

Esimerkki

Yksityisenä perhepäivähoitajana toimivan hoidon tuottajan koti kärsii vesivahingoista. Hoito keskeytyy kolmeksi viikoksi, jona aikana isoäiti hoitaa lasta. Lapset jatkavat perhepäivähoidossa korjausten jälkeen. Väliajalta maksettava yksityisen hoidon tuki voidaan maksaa vanhemmalle. Ennakonpidätys suoritetaan tällöin vanhemman ennakonpidätysperusteiden mukaisesti.

Sovellettava lainkohta LKYTL 1128/1996 15 § 2 mom.

1.10.3 Maksamisen keskeyttäminen

Lastenhoidon tukien maksua ei voi keskeyttää ilman etuuden lakkauttamista tai tarkistamista, mutta maksamisen voi liikamaksun välttämiseksi estää maksusteellä. Maksuste voi tallentua joko ohjelmallisesti tai käsittelijän lisäämänä. Jos mahdollinen liikamaksu koskee vain etuuden osaa (esim. kotihoidon tuen hoitolisä), ei koko tuen maksu saa estyä ilman asiakkaan suostumusta.

1.10.4 Ennakonpidätyksen yleiset periaatteet

Tuloverolain mukaan henkilö voi olla Suomessa joko yleisesti verovelvollinen tai rajoitetusti verovelvollinen.

Yleisesti verovelvollinen on henkilö, joka verotuksellisesti asuu Suomessa. Hän on velvollinen suorittamaan Suomessa veroa sekä Suomesta että ulkomailta saamastaan tulosta. Kela toimittaa ennakonpidätyksen yleisesti verovelvolliselle maksamastaan etuudesta tai eläkkeestä, jos niitä ei ole säädetty verovapaiksi (TVL 1535/1992 92 §). Ennakonpidätys tehdään myös työkorvauksesta, jos sen saajaa ei ole merkitty ennakkoperintärekisteriin.

Rajoitetusti verovelvollinen on henkilö, joka ei vakinaisesti asu Suomessa. Hän on velvollinen maksamaan Suomessa veroa vain Suomesta saamastaan tulosta. Tällaisen henkilön verotuksessa sovelletaan pääasiallisesti rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annettua lakia.

Lue lisää Ennakonpidätys > Lähdevero

Ulkomailla asuvan henkilön Suomesta maksettavasta eläketulosta ei peritä lähdeveroa, vaan siitä toimitetaan ennakonpidätys.

1.10.4.1 Ennakonpidätyksen perusteet

Ennakkoperintäasetuksessa ja Verohallinnon päätöksessä ennakonpidätyksen toimittamistavoista ja määrästä säädetään, millä perusteilla ennakonpidätys toimitetaan Kelan maksamista etuuksista ja veronalaisista työkorvauksista.

Ennakonpidätys- ja lisäprosentti

Ennakonpidätys toimitetaan palkkaa varten määrätyn prosentin mukaan siltä osin, kun maksettava määrä ei ylitä Verohallinnon määrittelemää henkilökohtaista tulorajaa. Tulorajan ylittävältä osalta pidätys toimitetaan lisäprosentin mukaan.

Määräprosentti

Ennakkoperintäasetuksessa ja Verohallinnon päätöksessä on määritelty tilanteita, joissa ennakonpidätys määräytyy eläkkeissä, muissa etuuksissa ja työkorvauksissa kaavamaisesti määräprosentin perusteella.

Taulukkoprosentti

Sairausvakuutuslain mukaisissa päivärahoissa ja kuntoutusrahassa pidätys voidaan toimittaa [Verohallinnon päätöksessä olevan prosenttiluokan mukaan](#). (VeroHp ennakonpidätyksen toimittamistavasta ja määrästä 6 § 3 mom.)

Muutosverokortti

Maksunsaaja voi hakea Verohallinnolta muutosta ennakonpidätykseen. Jos Verohallinto antaa maksunsaajalle sosiaalietuutta tai eläkettä taikka opintorahaa varten myönnetyn muutosverokortin, se saadaan pääsääntöisesti suorasiirtona (pl. opintoraha) Kelaan, jolloin tiedot kirjautuvat ohjelmallisesti. Jos Verohallinto tai asiakas toimittaa muutosverokortin suoraan toimistoon, rekisteröi muutosverokortin tiedot HEMU-tapahtumalla.

Verohallinto merkitsee muutosverokorttiin tiedon siitä, mihin tarkoitukseen sitä voidaan käyttää. Sosiaalietuuksien ennakonpidätyksessä voidaan käyttää vain sosiaalietuutta varten annettua muutosverokorttia. Kuitenkin opintorahassa ja eläkkeissä voidaan käyttää vain näitä varten annettua muutosverokorttia.

Muutosverokortissa on pidätysprosentti, jota käytetään verokortissa olevaan euromääräiseen tulokertymään asti, jonka jälkeen käytetään korttiin merkittyä lisäprosenttia. Tulokertymää laskettaessa huomioidaan voimassaoloaikana maksetut

etuudet tai työkorvaukset. Jos muutosverokorttia käytetään vuodenvaihteen yli, tulokertymän seuranta aloitetaan alusta.

Eläkettä varten annetussa muutosverokortissa ei ole tulokertymää.

Muutosverokortissa voi myös olla merkittynä vain yksi pidätysprosentti.

Rajoitetusti verovelvollinen voi toimittaa Kelaan muutosverokortin.

Maksunsaajan oma pyyntö

Ennakonpidätysprosenttia voidaan korottaa etuuden, eläkkeen tai työkorvauksen saajan omasta pyynnöstä ilman Verohallinnon laskemaa uutta pidätysprosenttia. Etuuden, eläkkeen tai työkorvauksen saaja voi pyytää korotusta joko kirjallisesti tai suullisesti.

1.10.4.2 Lähdevero

Verohallinnon antamaa lähdeverokorttia käytetään maksettaessa päivärahaetuuksia, kuntoutusrahaa, lastenhoidon tukea ja opintorahaa. Lähdeverokorttia käytetään myös maksettaessa kuntoutuksen ja lastenhoidon tuen työkorvauksia, ellei saaja kuulu ennakkoperintärekisteriin.

Sosiaalietuuksien lähdevero on pääsääntöisesti 35 prosenttia. Jos Kela maksaa etuutta vajaalta kuukaudelta, etuudesta vähennetään maksun yhteydessä ohjelmallisesti 17 euroa/päivä (kalenteripäivä). Jos Kela maksaa etuutta kokonaiselta kuukaudelta, etuudesta vähennetään ohjelmallisesti 510 euroa/kuukausi. Erotuksesta peritään lähdevero. (Laki rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta 672/1978 6 §)

Kuntoutuksen ja lastenhoidon tuen työkorvauksista peritään vero lähdeverokorttiin merkityn prosentin mukaisesti. Lähdeverovähennystä ei tehdä ohjelmallisesti. Pidätyksestä saat tehdä lähdeverovähennyksen, mikäli siitä on merkintä verokortissa. Maksa korvauksen saajalle ennakonpidätyksen korjaus tai ohjaa korvauksen saaja tarvittaessa kääntymään Verohallinnon puoleen verotuksen oikaisemiseksi.

Lähdeveron alaisista etuuksista ei peritä sairaanhoitomaksua, vaikka kortissa olisi merkintä sen perimisestä.

Rajoitetusti verovelvollinen voi toimittaa Kelaan muutosverokortin. Jos rajoitetusti verovelvollinen ei pyydä Verohallinnolta muutosverokorttia, verotetaan häntä lähdeverokortin mukaisesti.

1.10.4.3 Työkorvausten saajien verotus

Työkorvausten maksamisen yhteydessä tutkitaan ohjelmallisesti, onko työkorvauksensaaja merkitty ennakkoperintärekisteriin, toimitetaan tarvittaessa ennakonpidätys tai peritään lähdevero. Työkorvauksista toimitetaan ennakonpidätys tai peritään lähdevero vain, jos saajaa ei ole merkitty ennakkoperintärekisteriin. (EPL 1118/1996 25 §)

Työkorvauksen maksajana Kela on velvollinen tarkistamaan aina ennen suorituksen maksamista, onko työkorvauksen saaja ennakkoperintärekisterissä vai ei. Voit luottaa

APKY/ Työkorvauksen saajan verotusperusteet -toiminnolla näkyvään suorasiirtona saatuun ennakkoperintärekisterissäolotietoon. Tiedon voit tarkistaa myös www.ytj.fi.

Jos Verohallinto tai työkorvauksen saaja on kirjallisesti ilmoittanut Kelalle ennakkoperintärekisteristä poistamisesta, rekisteröi tieto ennakkoperintärekisterissäolotiedon päättymisestä APRE/Työkorvausten saajien verotusperusteet -toiminnolla.

1.10.4.4 Tietojen saanti ja käyttöönnotto

Etuuksien ennakonpidätyksen toimittamisessa käytetään hyväksi Kelaan suorasiirtona saatuja ennakonpidätysperusteita. Maksunsaaja voi toimittaa Kelaan myös verokortin tai ilmoittaa muun pidätysperusteen.

Lue lisää kohdasta [Oma pyyntö](#) (Tiedot maksusaajalta > Oma pyyntö)

Työkorvauksista ei toimiteta ennakonpidätystä, jos saaja on merkitty ennakkoperintärekisteriin.

Rajoitetusti verovelvollisen eläkkeensaajan myöntöpäätöksen jälkeen maksujenhallintaryhmä lähettää Verohallintoon ennakonpidätysprosentin pyyntökirjeen. Verohallinto antaa sen perusteella eläkettä varten kirjoitetun henkilökohtaisen pidätysprosentin.

1.10.4.4.1 Suorasiirtotiedot

Kela saa suoraan Verohallinnolta vuosittain tiedot Suomessa verovelvollisten etuudensaajien ennakonpidätysperusteista. Muutosverokortit saadaan Kelaan suoraan Verohallinnolta joka arkipäivä.

Kela tarkistaa vuosittain Verohallinnolta tiedon työkorvauksen saajien (päivähoidon-/kuntoutuspalveluntuottajat) ennakkoperintärekisterissäolosta maaliskuu-, kesä-, syys- ja joulukuussa. Tarkistus tehdään suorasiirtopyyntönä ohjelmallisesti.

Eläkettä varten määrätyt henkilökohtaiset ennakonpidätysprosentit saadaan Kelan pyynnöstä yleisesti ja rajoitetusti verovelvollisille eläkkeensaajille, joiden eläke on maksussa marraskuussa tai joille eläke on myönnetty etukäteen. Pyyntö lähetetään ohjelmallisesti yleensä marraskuussa ja siinä ilmoitetaan arvio seuraavana vuonna maksettavasta eläkkeestä. Verohallinnolta saadut uudet ennakonpidätysprosentit seuraavaa vuotta varten tallennetaan järjestelmään ohjelmallisesti.

Verohallinnolta suoraan saadut ennakonpidätysprosentit otetaan vuosittain käyttöön erikseen ilmoitettavana ajankohtana. Siihen asti käytetään edellisen vuoden joulukuussa voimassa olleita ennakonpidätysperusteita.

1.10.4.4.2 Tiedot maksunsaajalta

Verokortti

Jos maksunsaaja tai Verohallinto toimittaa sosiaalietuutta, opintorahaa, eläkettä tai työkorvausta varten muutosverokortin, ennakonpidätys lasketaan muutosverokortin mukaisesti. Tarkistettua ennakonpidätystä sovelletaan yleensä seuraavan maksuerän alusta lukien.

Takautuvaan aikaan kohdistuvan muutoksen voi kuitenkin ottaa huomioon, jos muutosverokortin voimassaoloaika ulottuu maksettujen erien ajalle. Lue lisää [Ennakonpidätyksen korjaus ja palautus](#)

Palkkaa varten annettuja muutosverokortteja ei käytetä etuuksien eikä eläkkeiden ennakonpidätyksessä.

Rajoitetusti verovelvollinen etuudensaaja voi pyytää Verohallinnolta muutosverokortin. Verohallinto toimittaa verokortin postitse Kelaan.

Oma pyyntö

Ennakonpidätysprosenttia voidaan korottaa etuuden, eläkkeen tai työkorvauksen saajan omasta pyynnöstä ilman Verohallinnon laskemaa uutta pidätysprosenttia. Etuuden, eläkkeen tai työkorvauksen saaja voi pyytää korotusta joko kirjallisesti tai suullisesti.

Lähdevero

Lähdeverotusta varten etuuden tai työkorvauksen saaja toimittaa lähdeverokortin. Lähdeverokortin pitää olla Kelaan varten kirjoitettu. Rajoitetusti verovelvollinen voi toimittaa Kelaan muutosverokortin. Jos rajoitetusti verovelvollinen ei pyydä Verohallinnolta muutosverokorttia, verotetaan häntä lähdeverokortin mukaisesti.

Eläkkeistä ei peritä lähdeveroa, vaan rajoitetusti verovelvolliselle eläkkeensaajalle määrätään ennakonpidätys.

1.10.4.4.3 Ennakonpidätyksen tallennus

Ennakonpidätystietojärjestelmään tallennetaan kaikki etuudensaajien ja Verohallinnon toimittamat ennakonpidätysperusteet. Rekisteröi tiedot valitsemalla HEMU-aloitusvalikolta Ennakonpidätystiedot.

Rajoitetusti verovelvollisten ennakonpidätysperusteet tallennetaan kansainvälisten asioiden keskuksessa, työkyvyttömyyseläkkeiden ratkaisukeskuksessa tai maksujenhallintaryhmässä.

Verokorteissa olevia tulo- ja menoja seurataan ohjelmallisesti. Kertymätiedot päivitetään ohjelmallisesti maksujen eräajoissa ja palautusten kirjaamisen yhteydessä. Mikäli kertymätietojen korjaamisessa ilmenee ongelmia, ota yhteyttä maksujenhallintaryhmään.

1.10.4.4 Kelan selvittävä

Selvitä uusien kuntoutuspalveluntuottajien ja päivähoituntuottajien ennakkoperintärekisteriin kuulumisen. Ennakkoperintärekisterissä olon voi selvittää Yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä osoitteesta www.ytj.fi tai Verohallinnon palvelunumerosta 029 497 006.

Jos yrittäjä on merkitty ennakkoperintärekisteriin, YTJ-tietopalvelussa kohdassa Rekisteröinnit näkyy tieto Ennakkoperintärekisteri ja tila Rekisterissä sekä alkupäivä. Näytä rekisterihistoria -toiminnolla saat tiedon mahdollisesta ennakkoperintärekisteriässäolon loppupäivästä. Ennakkoperintärekisteriin kuulumisen jatkuminen selvitetään ohjelmallisesti suoraan Verohallinnolta. Lue lisää Ennakkoperintärekisteri > Työkorvausten saajien verotus.

Rekisteröi tieto työkorvauksen saajan ennakkoperintärekisterissäolosta toiminnolla APRE/Työkorvausten saajien verotusperusteet. Tietojen tallennus edellyttää, että työkorvauksen saajan perustiedot on tallennettu.

Kela tarkistaa ennakkoperintärekisterissä olon neljä kertaa vuodessa. Verotusperusteisiin pitää rekisteröidä voimassaolon seuraavaksi tarkistuspäiväksi seuraavan tarkistuskuukauden viimeinen päivä (31.3., 30.6., 30.9. tai 31.12.).

Esimerkki

Jos rekisteröit työkorvauksen saajan verotusperusteet heinäkuussa, vie seuraavaksi tarkistuspäiväksi 30.9.

1.10.4.5 Toimittaminen

Ennakkoperintärekisteriä toimitetaan ennakkoperintäasetuksen (1124/1996) ja Verohallinnon päätöksen ennakkoperintärekisterin toimittamistavoista ja määrästä mukaisesti.

Ensisijaisia pidätysperusteita ovat

- muutosverokortti
- lähdeverokortti tai
- oma ilmoitus muuta perustetta suuremmasta pidätysprosentista.

1.10.4.5.1 Lastenhoidon tuki

Hakijalle maksettavasta lasten kotihoidon tuesta suoritetaan ennakkoperintä tai peritään lähdevero.

Päivähoidon tuottajan saaman yksityisen hoidon tuen verotuskohtelu riippuu siitä, onko tuottaja ennakkoperintärekisterissä vai ei. Jos tuottajaa ei ole merkitty ennakkoperintärekisteriin, yksityisen hoidon tuesta toimitetaan ennakkoperintä. ([Verohp ennakkoperintärekisterin toimittamistavoista ja määrästä 13 §](#))

Hakijan ennakonpidätys

Kotihoidon tuen saajan ennakonpidätys toimitetaan palkkaa varten annetun henkilökohtaisten ennakonpidätysprosentin mukaisesti. Ennakonpidätys tehdään kuitenkin vähintään 25 %:n suuruisena, jos käytössä on palkkaa varten annettu pidätysperuste.

Jos kotihoidon tuen saajalle maksetaan samanaikaisesti palkkaa tai muuta ennakonpidätyksen alaista tuloa, josta ennakonpidätys toimitetaan palkkaa varten määrättyjen prosenttien mukaan, toimitetaan kotihoidon tuen ennakonpidätys lisäprosentin mukaan.

Joustavasta hoitorahasta ja osittaisesta hoitorahasta ennakonpidätys toimitetaan aina lisäprosentin mukaan, jos etuudensaajalla ei ole muutosverokorttia.

Jos Kelalla ei ole tiedossa ennakonpidätysprosenttia, ennakonpidätys toimitetaan 60 % suuruisena.

Etuudensaaja voi pyytää verottajalta muutosverokortin sosiaalietuutta varten. Muutosverokorttia käytetään ensisijaisena etuusmaksujen pidätysperusteena.

Lue lisää Ennakonpidätys > Tietojen saanti ja käyttöönnotto > Suorasiirtotiedot

Päivähoidon tuottajan ennakonpidätys

Jos päivähoidon palveluntuottaja on merkitty ennakkoperintärekisteriin, hänen tulee ilmoittaa asiasta Kelalle. Tällöin yksityisen hoidon tuesta ei toimiteta ennakonpidätystä ennakkoperintärekisterissä olon voimassaoloaikana.

Jos hoidon tuottaja ei ole ennakkoperintärekisterissä, pidätys tapahtuu eri tavoin sen mukaan, onko kyseessä henkilö vai yhteisö. Henkilön ennakonpidätys toimitetaan

- palkkaa varten suorasiirtona saadun prosenttien mukaan
- Kelalle esitetyn muutosverokortin prosenttien mukaan
- 60 %:n suuruisena, jos henkilö ei ole toimittanut verokorttia Kelaan.

Yhteisön ennakonpidätyksessä käytetään määräprosenttia 13.

1.10.4.6 Ennakonpidätyksen korjaus ja palautus

Muutosverokortti

Voit korjata ennakonpidätyksen, jos Kelaan on tullut muutosverokortti, joka on voimassa takautuvasti. Liikaa pidätettyä ennakonpidätystä voidaan korjata vain maksuvuoden aikana. Palautettavan määrän on oltava maksussa viimeistään saman vuoden joulukuun lopussa.

Esimerkki

Kelaan on tullut muutosverokortti 4.5. ja muutosverokortissa on voimassaoloajan alkamispäivä 1.1. Ennakonpidätys voidaan korjata 1.1. alkaen.

Lähdevero

Jos etuudesta on peritty liikaa lähdeveroa, voit korjata liikapidätyksen vain saman maksuvuoden aikana.

Palveluntuottaja ennakonpidätysrekisteriin

Korjaa ennakonpidätys aina silloin, kun työkorvauksensaaja ilmoittaa kesken vuotta tiedon ennakkoperintäkisteriin kuulumisesta.

Kelan virhe

Jos Kela on toimittanut ennakonpidätyksen virheellisesti liian suurena, voit korjata virheen ilman muutosverokorttia. Kelan virhe on kyseessä esimerkiksi silloin, kun Verohallinnon antama ennakonpidätysprosentti on tallennettu väärin liian suurena.

Korjauksen voit tehdä verovuoden aikana. Palautettavan määrän on oltava maksussa viimeistään saman vuoden joulukuun lopussa. Verovuosi on kalenterivuosi, jolta vero määrätään.

Ennakonpidätyksen korjaaminen

Voit korjata ja maksaa liikaa perityn ennakonpidätyksen HERE-aloitusvalikon Ennakonpidätyksen korjaus -toiminnolla. Maksujenhallintaryhmä tekee RAKE-eläkkeiden ennakonpidätyksen korjaukset ja palautukset saatuaan niistä tiedon ohjelmallisesti.

1.10.4.7 Takaisin maksetut etuudet

Alla kuvattu menettelytapa eläkkeiden ja etuuksien osalta koskee vielä verovuotta 2020. Eläkkeet ja etuudet ilmoitetaan tulorekisteriin verovuodesta 2021 alkaen.

Veronalaista etuutta voidaan periä takaisin nettomääräisenä niin kauan kuin Kela voi ilmoittaa Verohallinnolle veronalaisen etuuden ja ennakonpidätyksen määrien muutokset vuosi-ilmoituksen korjauksena. Maksettua etuutta voidaan periä takaisin ja kuitata nettomääräisenä etuuden maksuvuotta seuraavan vuoden huhtikuun loppuun saakka. Tämän jälkeen perintä ja kuittaus tehdään bruttomääräisenä.

Jos etuudensaaja maksaa takaisin etuutta sellaiselta vuodelta, jonka verotus on jo vahvistettu, Kela ilmoittaa palautetun etuuden määrän Verohallinnolle takaisinmaksuvuotta seuraavan vuoden tammikuussa. Etuudensaajalle lähetetään tosite, johon on etuuksittain eritelty Verohallinnolle ilmoitetut tiedot. Verohallinto ottaa palautetun etuuden määrän huomioon takaisinmaksuvuoden verotuksessa.

(TVL 1535/1992 112 a § 1 ja 2 mom.)

Kela ilmoittaa myös työpaikkakassojen perimien etuuksien korjaustiedot Verohallinnolle.

Lastenhoidon tuen työkorvauksia ei peritä takaisin työkorvauksen saajalta, vaan lastenhoidon tuen hakijalta. Perhe ja hoidon tuottaja hoitavat yksityisen hoidon tuen veronoikaisuasiat suoraan Verohallinnon kanssa.

Lastenhoidon tuen hoidon tuottajille maksettujen työkorvausten takaisinperintä- ja kuittautiedoista ei ilmoiteta muutostietoja Verohallinnolle.

Kuntoutuksen työkorvausten palautukset on ilmoitettu tulorekisteriin verovuodesta 2019 alken.

1.10.4.8 Regressisuoritukset

Eri laitosten väliset ja (Kelan) saman maksajan eri veronalaisten etuuksien väliset regressisuoritukset käsitellään ja maksetaan verottomina bruttomäärinä. Jos kuitenkin

regressinä perittävä etuus tai sen osa on verotonta, on maksettava etuus verottomalta osin veronalaista esim. kun kuntoutusrahasta peritään opintotuen asumislisää. (TVL 1535/1992 112 a § 3 mom.)

Lue lisää regressiperinnästä ao. etuuden ohjeesta Regressiperintä-kohdasta.

Asiakkaan veronalaista tuloa on aina hänelle itselleen maksettu etuus.

1.10.4.9 Vuosi-ilmoitukset

Maksujenhallintaryhmä ilmoittaa vuosi-ilmoituksella Verohallinnolle tiedot maksetuista etuuksista sekä niistä toimitetuista ennakonpidätyksistä, lähdeveronalaisista suorituksista ja maksetuista lähdeveroista. Työkorvaukset on ilmoitettu tulorekisteriin 1.1.2019 alkaen, joten verovuodesta 2019 lähtien niistä ei enää ole annettu erillistä vuosi-ilmoitusta Verohallintoon. 1.1.2021 alkaen eläkkeet ja etuudet ilmoitetaan tulorekisteriin, joten verovuodesta 2021 lähtien niistä ei enää anneta erillistä vuosi-ilmoitusta Verohallintoon. Verohallinto saa tarvitsemansa tiedot tulorekisteristä. Kela kuitenkin ilmoittaa edelleen asiakkaalle maksamiensa veronalaisten etuuksien määrät ja ennakonpidätykset.

Verovuoden 2020 osalta toimitaan vielä alla kuvatulla tavalla:

Maksujenhallintaryhmä ilmoittaa vuosi-ilmoituksella Verohallinnolle tiedot maksetuista etuuksista sekä niistä toimitetuista ennakonpidätyksistä, lähdeveronalaisista suorituksista ja maksetuista lähdeveroista. Työkorvaukset ilmoitetaan tulorekisteriin.

Maksujenhallintaryhmä toimittaa Verohallinnolle etuuksien vuosi-ilmoitukset maksuvuotta seuraavan tammikuun loppuun mennessä. Eläkkeensaajille, alle 18 vuotiaille etuudensaajille, edunvalvojille, kuolinpesille lähetetään vuosi-ilmoituskirje. Työkorvausten saajille lähetetään tosite Kelan maksamista etuuksista ja niistä toimitetusta ennakonpidätyksestä. Muut etuudensaajat voivat katsoa vuosi-ilmoitustiedot Kelan sähköisestä asiointipalvelusta. Jos työkorvauksen saaja pyytää toiminnan päättyessä tositetta maksetuista määristä, tulosta hänelle tosite.

Maksujenhallintaryhmä ilmoittaa Verohallinnolle osakeyhtiöille, osuuskunnille ja rekisteröidyille yhdistyksille maksetut työkorvaukset kuukausittain eriteltyinä.

Eläkkeiden ja etuuksien vuosi-ilmoitustiedot ja mahdolliset korjaustiedot ovat toimistojen kyseltävissä HEKY > Etuussummat > Verotusta varten annetut tiedot.

Päivähoidontuottajien tositteet ja mahdolliset korjaustiedot ovat toimistojen kyseltävissä APKY-aloitusvalikolta kohdassa 'Maksetut työkorvaukset' valinnalla 'Verotukseen annetut tiedot'.

Tietojen korjaaminen

Vuosi-ilmoitustietoja voidaan korjata ennen verotuksen päättymistä, jos etuuden tai ennakonpidätyksen määrä muuttuu esimerkiksi takaisinperinnän vuoksi. Edellisen vuoden nettopalautukset on tehtävä huhtikuun loppuun mennessä. Maksujenhallintaryhmä voi korjata virheellisiä tietoja syyskuun loppuun saakka. Maksujenhallintaryhmä lähettää korjatuista tiedoista aina ilmoituksen myös etuudensaajalle.

1.10.4.10 Kuukausivalvonta

Kirjanpito- ja maksuliikenneryhmä tekee kuukausittain (viimeistään 10. päivä) Verohallinnolle valvontailmoituksen ennakonpidätyksistä ja lähdeveroista. Ilmoitus sisältää ilmoituskuukautta edeltävän kuukauden tiedot. Ennakonpidätys ja lähdevero maksetaan kuukausittain viimeistään maksukuukautta seuraavan kuukauden 10. päivänä.

1.10.5 Ulosmittaus

Lasten yksityisen hoidon tuki voidaan ulosmitata päivähoiton tuottajalta (LKYTL 1128/1996 25 §).

1.10.6 Etuusmaksujen peruutukset pankista

Maksuja ei voi enää peruuttaa pankista.

1.11 Tarkistaminen

Tarkistaminen voi kohdistua joko vain yhteen etuuden osaan tai kaikkiin kolmeen. Etuuden osat ovat hoitoraha, hoitolisä ja kuntalisä.

Yhteisiä tarkistusperusteita

Kaikkia etuuden osia voi koskea seuraavat tarkistusperusteet:

- lapsi saa kunnallisen varhaiskasvatuspaikan
- perhe muuttaa toiseen kuntaan
- perhe tai joku perheenjäsenistä muuttaa ulkomaille tai Suomeen
- toinen vanhemmista aloittaa tai lopettaa työskentelyn ulkomailta
- lapsen tai vanhemman laitoshoidon tai lapsen huostaanotto
- vanhempainpäivärahan myöntö

Kotihoidon ja yksityisen hoidon tuki on tarkistettava, jos tukeen oikeutettu lapsi saa kunnallisen varhaiskasvatuspaikan. Tukioikeus päättyy siitä päivästä lukien, kun varhaiskasvatuspaikka on myönnetty, vaikka lapsi ei tosiasiallisesti heti aloittaisikaan varhaiskasvatuksessa.

Perheen muutto toiseen kuntaan edellyttää kotihoidon ja yksityisen hoidon tuen tarkistamista. Jos muutto tapahtuu kuukauden 1. päivänä, tarkistus tehdään muuttokuukauden alusta lukien. Muussa tapauksessa tarkistus tehdään muuttopäivää seuraavan kuukauden alusta lukien.

Lue lisää huostaanotosta ja laitoshoidon vaikutuksista [tästä](#).

Kotihoidon tuen hoitorahaa ja hoitolisää voi saada myös ajalta, jolta perheellä on oikeus saada erityisäitiys-, äitiys-, vanhempain- tai osittaista vanhempainrahaa tai äitiys- ja

vanhempainrahakauden ulkopuolella pidettävää isyysrahaa. Hoitoraha tulee kuitenkin yhteen sovittaa vanhempainpäivärahan kanssa ja vanhempainpäiväraha huomioida hoitolisän määrässä. Lue lisää kohdasta [Suhde muihin etuuksiin](#).

Hoitorahaa koskevia tarkistusperusteita

Esikouluikäisen hoitoraha tarkistetaan 1.8. sinä vuonna, kun lapsi täyttää kuusi vuotta. Tässä vaiheessa lapsesta maksettava hoitoraha muuttuu pienemmäksi, koska esikouluikäisestä lapsesta ei makseta suurempaa hoitorahaa. Kaikkien esiopetusikäisten katsotaan osallistuvan perusopetuslain tarkoittamaan esiopetukseen 1.8.-31.5. Tämän jälkeen lapsesta voi olla kesä- ja heinäkuulta oikeus suurempaan hoitorahaan.

Hoitolisää koskevia tarkistusperusteita

Hoitolisä tarkistetaan, kun hoitolisän määräytymiseen vaikuttavissa olosuhteissa tapahtuu muutoksia (välitarkistus) tai kun hoitolisän alkamisesta tai edellisestä tarkistamisesta on kulunut vuosi (vuositarkistus).

Välitarkistus

Hoitolisä on tarkistettava:

- jos perheen tulot ovat nousseet vähintään 10 prosenttia
- jos perheen tulot ovat laskeneet
- jos perheeseen kuuluvien henkilöiden lukumäärä muuttuu tai
- jos tarkistamiseen on muutoin aihetta.

Näissä tilanteissa hoitolisä tarkistetaan muutosajankohdasta lukien. Hoitolisä korotetaan takautuvasti enintään kuudelta kuukaudelta tulojen muutoksen ilmoittamisesta. Esimerkiksi perhekoon muutos aiheuttaa tarkistamisen olosuhteiden todellisesta muutospäivästä lukien.

Esimerkki

Asiakas on ilmoittanut avoliiton 1.3 alkaen asumistukeen, mutta väestörekisterin tiedot ovat päivittyneet vasta 1.8. kotihoidon tukeen. Muutosajankohta on 1.3. alkaen, koska perhekoko on muuttunut. Hoitolisä tarkistetaan 1.3. alkaen perhekoon sekä tulojen muutoksen vuoksi.

Esimerkki

Asumistuesta tulee tarkistettava asia impulssi, koska asumistuessa on ruokakunnan tulot nousseet 400 euroa. Hoitolisätulot on arvioitu ensimmäisen palkkalaskelman perusteella 1200 euroksi 1.2. alkaen. Palkkatulon määrä on asumistuen tietojen perusteella 1600 euroa. Asumistuki on tarkistettu 1.6. alkaen 1600 euron palkkatuloilla. Selvitä, milloin palkkatulon määrä on muuttunut. Tee hoitolisään tarkistus muutosajankohdasta eteenpäin.

Jos henkilön tulot vaihtelevat eikä tulojen muutokselle ole osoitettavissa selvää ajankohtaa, huomioidaan muuttuneet tulot seuraavassa vuositarkistuksessa tai muun olosuhdemuutoksen vuoksi tehtävässä tarkistuksessa. Jos tulojen nousu tai lasku johtuu esim. työpaikan tai työtehtävien muutoksesta, tehdään tarkistus muutosajankohdasta lukien. Sen sijaan jos henkilön keskimääräiset tulot vaihtelevat esim. vuorotyölisien ja ylitöiden mukaan, ei selvää tulojen muutosajankohtaa yleensä ole löydettävissä.

Esimerkki

Hoitolisätulot on ensimmäisessä ratkaisussa arvioitu 1500 euroksi. Vuositarkistuksessa palkkatulon määräksi ilmoitetaan 1750 euroa. Selvää tulojen muutosajankohtaa ei ole, koska työnantaja on edelleen sama. Ensimmäistä päätöstä ei tarvitse oikaista, koska ratkaisu on annettu ratkaisuhetken tiedoilla ja on oikein.

Esimerkki

Perheen isä saa uuden työpaikan 15.4. Perhe muuttaa isän työn vuoksi toiseen kuntaan. Perhe saa kotihoidon tuen hoitolisää. Kotihoidon tuki tulee tarkistaa 15.4. alkaen tulojen muutoksen vuoksi ja 1.5. alkaen uuden kotikunnan perusteella.

Sovellettava lainkohta LKYTL 1128/1996 6 a §

Vuositarkistus

Hoitolisä tarkistetaan, kun hoitolisän alkamisesta tai edellisestä tarkistamisesta on kulunut vuosi. Vuositarkistuskirjeet lähetetään eräajolla. Vuositarkistuksesta on yleensä annettava päätös. Jos hoitolisään vaikuttavat tulot ovat muuttuneet, ratkaisu tehdään tulojen muutosajankohdasta lukien (tulojen laskiessa kuitenkin hakuajan puitteissa eli enintään kuudelta kuukaudelta takautuen). Jos tulot ovat muuttuneet, mutta muutosajankohtaa ei ole löydettävissä, ratkaisu tehdään vuositarkistuspäivästä lukien.

Lue tarkemmat ohjeet yrittäjän tulojen [vuositarkistuksesta](#).

Lue myös, mitä vuositarkistuksesta kerrotaan teknisessä ohjeessa.

Sovellettava lainkohta LKYTL 1128/1996 6 a §

Vuositarkistuksen tekeminen muun tarkistuksen yhteydessä

Joissain tilanteissa välitarkistuksen yhteydessä huomataan, että hoitolisän vuositarkistus olisi myös tehtävä lähitulevaisuudessa. Tässä tilanteessa tee vuositarkistus samassa yhteydessä välitarkistuksen kanssa.

Esimerkki

Tuen saaja ilmoittaa, että perheen yksi lapsi on aloittanut kunnallisen varhaiskasvatuksen. Etuus pitää tarkistaa tämän vuoksi. Huomaat, että hoitolisän vuositarkistukseen on 3 kuukautta. Pyydä vuositarkistusta varten perheen tuloseselvitykset. Tee hoitolisän vuositarkistus samassa yhteydessä välitarkistuksen kanssa.

Esimerkki

Perheen kotihoidon tukeen tehdään välitarkistusta kotikunnan muuttumisen vuoksi. Samassa yhteydessä hakija ilmoittaa, että perheen tulot eivät ole muuttuneet. Hoitolisän vuositarkistukseen on 7 kuukautta. Vie erityisperusteisiin poikkeuksellinen vuositarkistusaika. Vuositarkistuskirje lähtee tällä perusteella.

Esimerkki

Tulorekisteristä on tullut palkkatuloimpulssi, koska hakijan aiemmin työtön puoliso on aloittanut palkkatyön. Edellinen tarkistus on tehty 9 kuukautta

sitten. Tee hoitolisän vuositarkistus samalla, kun tarkistat hoitolisän puolison palkkatulon vuoksi.

Jos edellisen vuositarkistuksen tekemisestä olisi tässä tapauksessa kulunut esimerkiksi vain 4-5 kuukautta, ei muita tuloja olisi ollut tarpeen tarkistaa. Tällaisessa tilanteessa erityisperusteisiin olisi voitu viedä poikkeuksellinen vuositarkistusaika, jonka perusteella vuositarkistuskirje olisi lähtenyt asiakkaalle.

Päätöksen antaminen Kelassa olevien tietojen perusteella

Joissain tilanteissa asiakas ei vastaa vuositarkistuskirjeeseen, eikä ole toimittanut mitään tietoja tuloista. Näissä tilanteissa etuusoikeutta on useimmiten vielä jäljellä pidemmän aikaa eikä hoitolisän lakkauttaminen ole sen vuoksi ajankohtaista. Toimi seuraavasti:

- selvitä asiakkaan kokonaistilanne
 - onko asiakkaalla/perheellä muita etuuksia maksussa
 - jos asiakas/perhe on tuloton, anna vuositarkistuspäätös Kelassa olevien tietojen perusteella
 - jos asiakkaalla/perheellä on tuloina vain Kelan maksamia etuuksia, anna vuositarkistuspäätös Kelassa olevien tietojen perusteella
 - lisää päätökseen fraasi WHC37, miten tulot on huomioitu.

Vuositarkistuksesta ei anneta päätöstä

Kun hoitolisän maksua on jäljellä enää korkeintaan 3 kuukautta, eikä asiakas vastaa vuositarkistuskirjeeseen, hoitolisän maksua voidaan jatkaa vanhoilla tiedoilla etuusoikeuden päättymiseen asti. Näissä tilanteissa ei anneta päätöstä, poista vain maksuste, jotta etuuden maksaminen voi jatkua.

Esimerkki

Asiakkaan etuusoikeutta on jäljellä kolme kuukautta. Asiakas vastaa vuositarkistuskirjeeseen ja toimittaa Kelaan tiedot pienentyneistä tuloista. Asiakas on vastannut vuositarkistuskirjeeseen, joten käsittele tapaus normaalisti ja anna hoitolisästä päätös uusilla tiedoilla. Alentuneet tulot huomioidaan enintään kuudelta kuukaudelta takautuvasti.

Kuntalisä

Kuntalisä voi tulla tarkistettavaksi, jos kunta muuttaa kuntalisäsopimuksen ehtoja. Kuntalisäsopimusten ehtojen muutokset hoidetaan keskitetysti Etuuspalvelujen lakiyksikön perhe-etuusryhmässä ja Etuuspalvelujen kehittämissyksikön perheryhmässä.

1.12 Ilmoitusvelvollisuus

Asiakkaalla, päivähoidon tuottajalla tai kunnalla on ilmoitusvelvollisuus tuen maksamiseen vaikuttavista muutoksista.

Asiakkaan ilmoitusvelvollisuus

Asiakkaan tulee ilmoittaa Kelaan seuraavista muutoksista:

- perheen koko tai hoitolisään vaikuttavat tulot muuttuvat
- lapsi menee kunnalliseen varhaiskasvatukseen

- lapsen hoitopaikka muuttuu tai hoitaja vaihtuu
- lapsen hoitoaika tai hoitomaksu muuttuu
- perhe muuttaa toiselle paikkakunnalle
- lapsen kanssa vanhempien työaika muuttuu
- vanhempien työ- tai virkasuhde päättyy tai YEL-/MYEL-vakuutus lakkaa
- perhe aikoo oleskella ulkomailla
- vanhempi päättää aloittaa tai päättää työskentelyn muussa EU-/ETA-valtiossa tai Sveitsissä
- tapahtuu muita lastenhoidon tukeen vaikuttavia muutoksia

Päivähoidon tuottajan ilmoitusvelvollisuus

Päivähoidon tuottajan tulee ilmoittaa Kelaan seuraavista asioista:

- muutokset päivähoidon tuottajan hyväksymistä tai toimintaa koskien
- muutokset lapsen päivähoidossa, esim. hoitosuhteen kesto tai hoitokorvauksen määrää koskien

Kunnan ilmoitusvelvollisuus

Kunnan on ilmoitettava Kelalle päivähoitopaikan vastaanottamisesta, lakkaamisesta, laitoshoidosta sekä muista tiedossaan olevista tuen maksamiseen tai sen määrään liittyvistä seikoista. Kun kunta ilmoittaa Kelaan lapsen siirtymisestä kunnalliseen päivähoitoon, voidaan lastenhoidon tuki lakkauttaa ilman kuulemismenettelyä.

Tietojen saanti

Kelalla on oikeus saada tietoja tuen ratkaisemiseen liittyvistä seikoista mm. valtion, kunnan, tai muun julkisyhteisön viranomaisilta, eläkelaitoksilta, työpaikkakassoilta, työttömyyskassoilta, työnantajilta sekä sairaaloilta tai muilta hoitolaitoksilta.

Kelalla on oikeus saada välttämättömiä tietoja tuen ratkaisemista varten rahalaitoksilta koskien tuen hakijaa ja hänen perheenjäsentään, jollei riittäviä tietoja ja selvityksiä muutoin saada ja on perusteltua syytä epäillä hakijan antamien tietojen riittävyyttä tai luotettavuutta.

Kelalla on oikeus yksittäistapauksessa käyttää myös muiden etuuskien hoitamista varten saamia tietoja lastenhoidon tukea käsitellessään.

Sovellettavat lainkohdat LKYTL 1128/1996 23 §, 23 a §, 24 §

1.13 Liikamaksu

Lastenhoidon tuen liikamaksu syntyy tarkistus- tai lakkautusratkaisun yhteydessä. Lastenhoidon tuen takaisinperintä kohdistetaan aina hakijaan, vaikka liikamaksu olisi maksettu päivähoidon tuottajalle. Päivähoidon tuottajan liikamaksu peritään hakijalta bruttomääräisenä. Jos päivähoidon tuottaja on maksanut liikamaksun määrän hakijalle tai suoraan Kelalle, hakijan tulee antaa päivähoidon tuottajalle verotusta varten kuitti palautuksesta. Liittämällä kuitin verotukseensa päivähoidon tuottaja saa palautuksen hyväkseen lopullisessa verotuksessa.

1.13.1 Takaisinperintä

Kaikille etuuksille yhteinen Takaisinperintä-ohje.

1.14 Päätöksen oikaisu ja poistaminen

Kaikille etuuksille yhteinen Päätöksen oikaisu ja poistaminen.

1.15 Lakkauttaminen

Lastenhoidon tuet lakkautetaan, jos edellytyksiä niiden maksamiselle ei enää ole. Tuen lakkauttaminen merkitsee koko tuen maksamisen päättymistä. Syitä tuen lakkauttamiselle voi olla esimerkiksi:

- kunnallinen päivähoito
- huostaanotto
- laitoshoido
- ulkomaille muutto
- kuolema

Muussa tapauksessa tukeen tehdään [tarkistus](#). Jos muutos koskee vain perheen yhtä lasta ja tuen maksaminen muiden lasten osalta jatkuu, tehdään tarkistusratkaisu.

Lastenhoidon tuki voidaan lakkauttaa asiakkaan omasta suullisesta tai kirjallisesta pyynnöstä. Lastenhoidon tuki voidaan lakkauttaa myös takautuen.

Lue lisää lastenhoidon tukien myöntämisedellytyksistä:

- Kotihoidon tuki
- [Yksityisen hoidon tuki](#)

1.16 Muutoksenhaku

Kaikille etuuksille yhteinen Muutoksenhaku-ohje.

1.17 Kunnan rahoitus

Kustannukset

Kunnat rahoittavat maksetusta tuesta aiheutuvat kustannukset kokonaisuudessaan. Kela vastaa kuitenkin itse toimintamenoistaan. Tuen maksava kunta määräytyy sen mukaan, missä hakijalla on kotikunta kunkin kuukauden 1. päivänä. Jos tukeen oikeutettu oleskelee opiskelun, työn tai vastaavien seikkojen johdosta muussa kuin kotikunnassaan, vastaa kustannuksista kuitenkin oleskelukunta. Tarkoitus on, että se kunta, jossa lapsi oleskelee, ja jossa hän myös käyttäisi kunnan järjestämää varhaiskasvatusta, on myös tuen kustantaja.

Valtio vastaa kuitenkin niistä kustannuksista, jotka johtuvat lapsen oleskelusta toisessa EU/ETA-maassa ja perustuvat EY-asetukseen 883/2004. Lue lisää valtion kustannusvastuusta EY-asetuksen soveltamistilanteissa kohdasta etuuden määräytymisperusteiden kohdasta Kv-säännökset.

Ennakot

Lain mukaan Kelan tulee ilmoittaa kuukauden 15. päivään mennessä kunnalle sen kuukauden viimeisenä päivänä maksettavien tukien yhteismäärä. Kuntien laskut muodostetaan eräajolla noin kuukauden 10. päivä.

Lue enemmän teknisistä ohjeista Kuntien laskutus.

Sovellettavat lainkohdat LKYTL 1128/1996 9 §, 10 § ja 24 § 1 mom